EPISTOLÆ IOANNIS RAVISII TEXTORIS, NON vulgaris eruditionis:

Nunc recèns in gratiam ſtudioſæ Iuuentutis multò quàm antehac vnquam emendatiores in *lucem editæ.*

LONDINI,
Ex Typographia Societatis *Stationariorum.* 1616.

AD LECTOREM TEXTORIS,

In bonis literis Alumnum.

VVM certò videre, Lector amice, non defuturos otioſæ garrulitatis equalitatis importunæ homines, equi Textori viro clariſſimo vitio verterent quòd has epiſtolas emiſiſſet in lucem, (ſumus enim natura ad maledicendum proni) putaui mea intereſſe, nec intereſſe tantùm, at oportere, vt hãc refellendæ calũniæ prouinciam, etſi non æquam viribus, humeris tamen meis imponerem: quanquam ex Phauorini philoſophi ſententia animo dubitabam, turpius eſſe frigidè & exiguè quenquam laudare, aut eum à noxa eximere, quàm inſectanter & grauiter vituperare. Primum omnium velim ſcias, quod facilè (puto) tibi perſuadebis, non in hoc ſcriptas has eſſe Epiſtolas, vt ederentur, tum quòd neque ab authore elaboratas, neque exquiſitè comptéve ornatas expertus viderem, tum etiam quòd non ignoraret vir ille multiferus, non eodem ſcribendum eſſe ſtylo crudis & immaturis adhuc ingenijs, quo fœcundis & fœliciſſimis: ſequutus hac in re optimam viuendi ducem naturam, quæ citra omnem exceptionem, nunquam niſi ex rudibus & adhuc imperfectis ad elima-

tiora consurgit. Exemplo erunt Auiculæ, priùs incerto quodam alarum remigio per dumeta, pérque spinas volitantes, quàm eleganti illa & frequenti corporis agitatione sese in altum aëra eleuent. Vt enim non est credibile, tenellum adhuc stomachum durissima & amara quæque digerere, cui vel mollicula omnia, & planè mellita vomitum prouocant, pariúntque fastidium: ita sanè non est verisimile, vt hi maioribus non succumbant oneribus, qui permodico fatiscunt, rudes adhuc & elementarij. Cæterùm lector benevole, siquid non satis tersum aut politum occurrat, tuæ erit prudentiæ partim necessitati, partim etiam iuuenum in scribendo incuriæ atque adeo ignorantiæ, non authoris culpæ (quæ nulla est) id totum asscribere. Bene vale, & tuum ac meum Textorem votiuas preces Deo oblaturus in memoriam reuoca.

DISTICHON.

Quid graphijs limáve opus est? exporrige frontem,
Nil tibi cum laruis hîc pie lector erit.

IOANNIS

IOANNIS RAVISII TEXTORIS NIVERnensis Epistola prima.

HABVI *iampridem in votis, mutuis te verbis conuenire, & paucis admodum, quæ in rem tuam sint, amicorum precibus hortari. Cœnabamus pridie huius diei domi meæ ego & aliquot parentum tuorum, qui te à paruulo semper sibi demeruerunt. Inter cœnandum quum varijs de rebus vnà loquerentur, accessit insperatus nescio quis nuncius, tuus (vt dicebat) familiaris. Protinus (vt liberorum curiosi sunt parentes) mater tua percunctari cœpit: quomodo esset filio suo, quàm prosperè valeret, quantúmque in literis profecisset? Respondit ille: Bene quidem tibi esse, téque parentum monitis vbique semper acquieuisse, præterquàm quòd literarum studia non amauisses. Quod vbi accepit pauperrima illa muliercula,*

miserum me, quantum indoluit! Verba mea apud te fidem non caperent; si eiusdem de tua hac negligentia querimonias tibi aperirem. Indoluit siquidem vehementius, quàm vt credi valeat. Te oro, si hactenus dementaueris, nunc resipiscas, & ad literas animum conuertas. Si enim tuæ semper negligentiæ Epimenidis (quod aiunt) somnum indormires, esses ei causa mortis, quæ tibi fuit vitæ. Vale.

EPISTOLA II.

AMicorum tuorum permulti satis ægrè tulerunt, quòd quotidianis penè conuitijs tui te honoris iampridem monuerunt: neque tamen assiduis eorum clamoribus locum relinqueris. Volebant, & ita sperabant futurum, opera tua quæ iamdiu cum blattis actineis rixantur, in lucem emitti: cùm vt ex ea editione aliquid tibi laudis accederet: tum etiam vt inde fructum caperent studiosi adolescentes. Quam, quæso, iacturam faceres, si nostris omnium votis respondêres? Existimásne parentibus esse permolestum, repulsam ab te pati, à quo omnia sibi promittebant? Non sum adeò imprudens rerum, vt non facilè videam nihil non maturum & concoctum curiosis hominum iudicijs committi oportere. Quinetiam summorum quoque scriptorum opera & labores, criticis lectorum

vnguibus & lituris plerumque vapulant. Nihilominus quum multos annos tu (hoc est, homo doctissimus) vigilias tuas ad vnguem elimaueris, securè (mea quidem sententia) potes parere, quod iampridem parturis. Ego enim te extra omnem liturarum, & obeliscorum aleam esse diiudico. neq; iacturam vllam inde futuram video, praterquam quòd docilem tibi inueniem demereberis, & amicorũ precibus satisfacies: quibus si non pareas, quandiu certè viues, tandiu malè audies. Vale.

EPISTOLA III.

PVdet me nostri huius seculi, quo iam ea inoleuit consuetudo, vt si quis vel protelarius, vel semidoctus opus aliquod rudi (quod aiunt) Minerua compegerit, magis quàm fabre fecerit: dignum statim existimemus quod nihil non vellicantibus hominum iudiciis committatur: quod eq; lecturiant omnes, & empturiant. Quasi verò non esset nobis compertum, nil esse vsque adeò elimatum, quod non interdum lectorum vnguibus & graphys expungatur seuerissimis. Quorsum verò hæc, roget aliquis? Hortabaris me paucis abhinc diebus, vt ego friuolas quasdam nugas à me tumultuario, & interrupto plerunq; studio congestas, curarẽ imprimendas: quinetiam me stultitiæ arguere videbaris quòd

tandiu hoc ipsum facere supersedissem. Næ tu ipse multum deliras, qui Horatij non perpendis cõsiliũ, monentis, ne præcipitetur editio, nonúmque premátur in annum. An verò non vides plerosq; primæ in dicendo celebritatis viros deletiles Censorum spongias pertulisse? Si ergo has mei laboris primitias euentilarem, quid inde futurum diceres: quum nihil dum commendatione dignum scripserim, nihil quod marcentem lectoris stomachum non magis ad somnum prouocet, quàm ad amplius legendum euerberet? Quicquid habeo, parentibus refero acceptum: magis tamen nitar honori meo consulere, quàm incautis eorum iudicijs temerè assentiri. Vale.

Nonum in annum editio premenda.

EPISTOLA IV.

QVum propter vtilitates eò tui te parentes miserunt, quò solent, qui bonas amant disciplinas: da operam quæso, vt eam, quam de te ceperunt omnes, non fallas opinionem. Dicebam nouissimis, quas ad te dedi literis, quantum matrituæ doluisset, quòd accepisset, te parũ adhuc, aut nihil omnino in bonis literis promouisse. Esses malignæ conditionis, si amicorum (qui tibi honesta & profutura consulunt) precibus nihil condonares. Tuum est nobis obedire, vt nostrum, te hortari. Aliquidne tibi suademus, quod factu non

non sit vtile? Nos si nescis, tua, non nostræ vtilitatis satagimus. Negligentiam tuam & inertiam susq; deq; ferremus, nisi eam sciremus tibi futuram detrimento. Fac ergo quod monemus, & prosperè tecum agetur. Si enim feceris, omnia ex animi sententia abundè tibi suppeditabimus. Vale.

EPISTOLA V.

QVum certò videas ad nullius rei summam, nisi præcedentibus initijs, perueniri posse: miror maximè, quòd minores disciplinas, (sine quibus tamen non est maioribus locus) adeò sprueris, vt earum studio tibi omnino interdixeris. An quia procul ab ostentatione posita sunt, inutiles propterea, & infrugiferæ tibi videntur? Vsu venit, vt qui minoribus primùm elementis exerceri vel recusant, vel erubescunt in his quæ sublimiora sunt, infirmum ingeny sui captum præbeant, & experiantur. Neq; enim credibile est firmum fore ædificium, quod inualidis ruinosisq; nititur fundamentis: aut eos magno oneri non succubituros, qui permodico fatiscunt. Si saperes, altiora non molireris: sed potiùs imitareris auiculas, quæ nidis suis nunquam egrediuntur implumes: neque priùs aeri corpuscula committunt, quàm facto primùm periculo, sese idoneas ad volatum didicerint. Vale.

EPISTOLA

Epistola VI.

Emergunt quotidie nouæ mihi anxietates, quæ animum meum suprà quàm cuiquam credibile sit, variè distorquent. Sed nihil est, quod dolorem meum magis adaugeat, quàm quum turpissimæ tuæ vitæ venit in mentem. Effluxit iam triennium, ex quo sumptu non modico tui te parentes in scholis nutrierunt, tibique omnia ex animi tui sententia abundè suppeditarunt. Fuere tamen receptæ fidei homines plerique, qui paucis abhinc diebus mihi narrarunt, te parum adhuc, aut nihil omnino, in bonis literis promouisse: ita vt tertio quoque vocabulo barbarismum committas. Egeris vt voles: viue tuis legibus: ego te missum faciam: scieueris tamen, rebus tuis pessimè consultum iri, nisi vitam in melius commutaueris.

Distichon.

Tot fortunati sine morbo sint tibi menses,
Tẽpore quot verno parturit hybla fauos.

Epistola VII.

Nihili facis, vt audio, amicorum consilia: qui tua tamen student vtilitati. Neq; laboro, neque grauatè fero, quòd verba mea susque deque habeas. Doleo tamen, quòd his non pareas, qui

quæ tibi nocere, non minus, quàm prodesse valeant. Pessimè, vt video, rebus tuis consuletur, si solitæ semper dementiæ institeris, neq; apud amicos culpam deprecabere, nisi eis acquiescas, quibus & animam debes. Vale, & me serio, non ioco loqui existimes. Nam nisi feceris quod moneo, periclitaberis parum tibi frugis accidere. Iterum vale.

DISTICHON.

Non prius incurras duri contagia morbi,
Quàm sese immiti copulet agna lupo.

EPISTOLA VIII.

SI existimarem literas meas aliquid ad stomachum tuum facturas, tibique fore plausibiles: ego te non minus scribendo satiarem, quàm tuis ipse clamoribus ad hoc agendum me iampridem compulisti. Culpam enim deprecari, aut noxæ me eximere non possem, si repulsam à me patereris: cui te hactenus totum deuouisti, quémque tuis semper opibus iuuisti, & consilijs. Sed quum videam eorum nomen periclitari maximè, qui suas ineptias viris saltem eruditis, tuiq; similibus, non tam legendas, quàm ridendas exponunt, & euentilant: ego infirmitatis meæ deterritus conscientia, nugas meas tanti viri iudicio non ausim exponere. Nam si scriberem, risum

(certo

(certò scio) mouerent tibi mei barbarismi, & te ab amore mei fortasse diuerterent. Quare nostra vellem deprecationi veniam non deroges. Vale decus literarum.

DISTICHON.

Sint tibi tot nummi, tot opes, auríque talenta,
Poma quot Alcinoi nobilis hortus alit.

EPISTOLA IX.

EX quo tempore ad bonam frugem te recepisti, cauisti que ab eorum commercio, quos, more pecudum, Veneri & voluptatibus non pudet indulgere: tantã vbiq; locorum famam tui nominis concitasti, vt vicatim, compitatimque te prædicent omnes, ac Deum penè faciant; Quòd si eo, quo cœpisti, pede perrexeris: certò scio, tantam amicis futuram inde lætitiam, vt ne digitum quidem transuersum à nominis tui commendatione recessuri sint. Pater tuus (nihil comminiscar) tantam ex ea recepit voluptatem, vt iam se totum tibi denouisse, relictisque omnibus alys, quos habet, liberis, in tuam vnius iurasse vtilitatem videatur. Quare prudenter, mea quidem sententia, feceris, si à scopo virtutis non declines. Vale, & rectè monentem sequere.

EPISTOLA

EPISTOLA X.

CRedebas, vt opinor, te tuis verbis fore mihi formidolosum, quum nuper iraſcereris, euomereſq; quicquid in buccam veniret. Non ſum is qui fulgura ex vitro reformidem, cuique terrori ſint futiles & importuna, qualibus tunc temporis ſtrepebas cõminationes. Conuitia tua nullo me detrimento afficiunt. Si tamen ſolita ſemper loquacitate ſtomachũ mihi moueris, faciam te tuæ ſtultitiæ pœnitere: ſecus enim illatæ tibi iniuriæ culpam præſtarem: quum tamẽ rebus tuis perinde ac meis, hactenus ſemper conſuluerim. Vale.

EPISTOLA XI.

NEſcio quàm odioſa mihi ſemper fuerit ſuperba & impudens hominũ arrogantia, eorum maximè, qui, quum ex humili & peregrina cõditione ad perpinguẽ conſcenderunt, adeò protinus inſoleſcunt, primæq; paupertatis obliuiſcũtur, vt neminem præ ſe ducant hominem. Cuiuſmodi morbo quoniam tota laboras ceruice: periclitari mihi libuit, poſſem nécne aliquo velut helleboro contagioſam hanc cerebri tui expurgare dementiam. Qui vtinam preſſiùs paulò generis tui vilitatem examinares ac reminiſcereris, quoties pater tuus oſtiatim, domeſticatimque ſtipem emendicauit. Tu pridie quàm huc veniſſes, ne obolum quidem habebas, vnde

vnde reſtim emeres. Nudus eras, tanquam ex matre. Si benignior tecum fortuna luſerit, & vtranque (quod dicitur) mammam dederit lactandam, debes propterea tantum tibi arrogare, tuoq; indulgere ſupercilio, vt iam pauonis flabellum, & exuuium leonis præ te feras? Si diuitias illas tuæ virtuti magis, quàm fortuito caſui adſcribis, tota erras via: nam ſi fortuna ex hominum meritis opes diſpenſaret, & largiretur, multi certè emendicarent, & inedia conſumerentur, qui bonorum habent myrmecias: multi contrà (in quos nouercatur eadem fortuna) opuleſcerent & drachmæ grandine operirentur. Quare noſce teipſum, & tuorum natalium, qui ortu Nili ſunt obſcuriores, reminiſcere. Vale.

EPISTOLA XII.

NOn deſiſto literis ferè quotidianis aures tuas onerare, téque hortari, vt verbis antiquariis & inuſitatis tibi interdicas. Nihilominus tamen quotieſcunq; ſcribis, tota tua oratio obſoletis adeò ſcatet vocabulis, vt coniectare plerunq; me oporteat quid ſibi velint tua verba. Neſcio an inuſitatum eiuſmodi ſermonem gratum cuiquam exiſtimes: ſcieneris tamen tantùm mihi diſplicere, quantum literatis placet Cicero. Pluris multo facerem protritas & proculcatas

catas dictiones, quàm priscas illas: quæ nec tibi frugem afferunt, nec eruditis voluptatem. Proinde (si me ames) Phauorinum sequare consulentem, vt verbis vtamur præsentibus, & moribus priscis viuamus. Vale.

EPISTOLA XIII.

NVper mihi quidam retulerunt, eò te impudentiæ conscendisse, vt iam non erubescas cum ganeonibus, perditissimisq; patrimoniorum decoctoribus cõuersari: qui omnia prandiorum gurgitibus absumunt, & abligurinut. Quod vbi primùm accepi, non potui à lachrymis temperare: adeò me tuæ calamitatis miseruit. Quid autem de patre tuo loquar? vix certè fidem impetrarem, si verbis vellem consequi quantum se distorqueat, & excruciet. Miror, quòd te non pudeat tuæ immanitatis: qui decrepitum illum morti & capulo vicinum, & iam in Proserpina (quod dicitur) peculio annumeratũ, sic affligas: qui ab amore tui nunquam ne latum quidem vnguem recessisse visus est. Egeris vt voles, nũquam tamen satyras & virulenta linguarum verbera declinabis, quantisper ad bonam frugem te receperis. Vale.

EPISTOLA XIIII.

QVi miseriam sibi fabricant, & asciam cruribus suis illidunt, si fortè fortuna in discrimen

crimen aliquod impegerint: non est quòd cuiquam irascantur, aut in alios quàm seipsos, acerbitatis suæ virus euomant. Tu ubi satis Veneri & gulæ indulsisti, virtutesq; omneis, reclamantibus nequicquam amicis, à te relegasti: eò tandem miseriæ redactus es, vt, quorsum te vertas, aut quem implores, nescias. Quis quæso in culpa? Nonne certatim omnes hoc ipsum prædiximus tibi futurum? Verba nostra contemptui tibi fuerunt & ludibrio. Nunc si tua vnius causa infortunium feras, patienter patere. Vale.

EPISTOLA XV.

INcredibilis me tenet admiratio, quòd crescentibus annis, nihilo plus sapias, quàm quum in puerilibus balbutires cunabulis. Nemo est adeò delirans animi, quem suæ tandem stultitiæ non pœniteat. Te verò nec piget, nec pudet, rebus tuis etiam pessum euntibus, cunctisq; naso te suspendentibus, & postica eludentibus sanna, quòd nuces nondum reliqueris. Dic quæso, quonam modo apud parentes super vitia rationabere, nisi his ignorantiæ tenebris emergas? Fuerat nobis in summa votorum bene semper de te mereri, téque nullo non honoris genere prosequi. Videretúrve tibi vacantis operæ si his obedires, qui tuæ satagunt vtilitatis? Hactenus quanta maxima potui beneuolentia, te monui. Verùm

nisi

niſi blandis huiuſcemodi verbis animus tuus re-
molleſcat, præceps in conuitia mutabo, tuiſque
(quod dici ſolet) te pingam coloribus. Vale.

EPISTOLA XVI.

NEſcio quid in patrem deliqueris, tamen
nudius quartus quum epiſtolam tuam me
præſente legeret, viſus eſt mihi frontẽ caperare.
Eſt enim credibile, aut barbariſmum aliquem
reperiſſe, aut aliquod aliud ignorantiæ tuæ fe-
ciſſe periculum. Da operam quæſo, vt eum in a-
more tui contineas, eiuſque indignationem exar-
mes. Quod erit tibi facſu facile, ſi quid in bonis
literis te profeciſſe viderit. Hæc ego iampridem
tacitè & in aurẽ tibi dixeram, iterum dico, ne
poſthac excuſationis veniam fore tibi confidas.
Obſeruare debes quantũ hactenus te dilexerit,
quum nihil vnquam tibi deeſſe permiſerit. Niſi
feceris quod moneo, peſſimè rebus tuis video con-
ſultum iri: nam præter ludibrium, quo afficieris,
amici tui omnes te deſerent, quod ſi fiat, quomodo
viues, nullo manum porrigente? Vale.

EPISTOLA XVII.

QUo foras, quando rediturus, neſcio: quàm
citiſſimè tamen potero, redibo. Commenda
mihi rem domeſticam. Suffragium meum deme-
reberis, ſi me abſente ſine tumultu omnia &

NOTE

This volume
tight binding a
effort has been
duce the centre
result in

acad
microform

me has a very
and while every
en made to repro-
res, force would
in damage

demic
orms

crimen aliquod impegerint: non est quòd cuiquam iraſcantur, aut in alios quàm ſeipſos, acerbitatis ſuæ virus euomant. Tu vbi ſatis Veneri & gulæ indulſiſti, virtutéſq; omneis, reclamantibus nequicquam amicis, à te relegaſti: eò tandem miſeriæ redactus es, vt, quorſum te vertas, aut quem implores, neſcias. Quis quæſo in culpa? Nonne certatim omnes hoc ipſum prædiximus tibi futurum? Verba noſtra contemptui tibi fuerunt & ludibrio. Nunc ſi tua vnius cauſa infortunium feras, patienter patere. Vale.

EPISTOLA XV.

INcredibilis me tenet admiratio, quòd creſcentibus annis, nihilo plus ſapias, quàm quum in puerilibus balbutires cunabulis. Nemo eſt adeò delirans animi, quem ſuæ tandem ſtultitiæ non pœniteat. Te verò nec piget, nec pudet, rebus tuis etiam peſſum euntibus, cunctiſq; naſo te ſuſpendentibus, & poſtica eludentibus ſanna, quod nuces nondum reliqueris. Dic quæſo, quonam modo apud parentes ſuper vitia rationabere, niſi his ignorantiæ tenebris emergas? Fuerat nobis in ſummis votorum bene ſemper de te mereri, téque nullo non honoris genere proſequi. Videretúrve tibi vacantis operæ ſi his obedires, qui tuæ ſatagunt vtilitatis? Hactenus quanta maxima potui beneuolentia, te monui. Verùm

niſi

niſi blandis huiuſcemodi verbis animus tuus re-
molleſcat, præceps in conuitia mutabo, tuiſque
(quod dici ſolet) te pingam coloribus. Vale.

EPISTOLA XVI.

NEſcio quid in patrem deliqueris, tamen
nudiuſquartus quum epiſtolam tuam me
præſente legeret, viſus eſt mihi frontẽ caperare.
Eſt enim credibile, aut barbariſmum aliquem
reperiſſe, aut aliquod aliud ignorantiæ tuæ fe-
ciſſe periculum. Da operam quæſo, vt eum in a-
more tui contineas, eiuſque indignationem exar-
mes. Quod erit tibi factu facile, ſi quid in bonis
literis te profeciſſe viderit. Hæc ego iampridem
acitè & in aurẽ tibi dixeram, iterum dico, ne
poſthac excuſationis veniam fore tibi confidas.
Obſeruare debes quantũ hactenus te dilexerit,
quum nihil vnquam tibi deeſſe permiſerit. Niſi
feceris quod moneo, peſſimè rebus tuis video con-
ſultum iri: nam præter ludibrium, quo afficieris,
amici tui omnes te deſerent, quod ſi fiat, quomodo
viues, nullo manum porrigente? Vale.

EPISTOLA XVII.

EO foras, quando rediturus, neſcio: quàm
citiſſimè tamen potero, redibo. Commenda
mihi rem domeſticam. Suffragium meum deme-
beris, ſi me abſente ſine tumultu omnia &

citra pulueris iactum sese habeant: ita viuas, vt nihil in te notatu dignum percipiant liberi mei. Habent enim nasum, & hæc propiùs obseruant, quæ deteriora sunt. Si cui flagitio succumbas, reminiscentur, nec te poterunt reuereri, quem crimini obnoxium cognouerunt. Quòd si inculpatam tuam vitam perceperint, non solùm mandatis tuis assurgent, sed & aspectum reformidabunt. Vale.

EPISTOLA XVIII.

PVerum habeo eleganti forma, & ingenio facili: quem quoniam magnam spem futuræ virtutis pollicetur, studio literarum deuouere constitui, & tuæ primùm committere disciplinæ. Siquid sub te profecerit, faciam vt tui te laboris non pœniteat. Si quid fortasse tibi offerat, nolo vt assem quidem aut eo plus in muneribus ab illo suscipias. Laboribus tuis cumulatè & largo fœnore satisfaciam: si modò eum talem reddas qui aliquando sua doctrina amicos omnes ab iniuria mortalitatis asserat, & oblitionis. Quod faciet, si tantũ docendi illius desiderium te teneat, quanto discendi ille trahitur. Vale.

EPISTOLA XIX.

NEscio quo pacto alienæ semper calamitati teneat me commiseratio: quotiescunque tamen

tamen amici mei quid detrimenti capiunt, aut fortunæ flagellis vapulant & confodiuntur, eorum iactura non minus animum meum euerberat, quàm si ipse naufragium facerem, aut meis quoq; rebus pessimè viderem consultum. Propterea quum videam famam tuam in dies periclitari, me oportet (vt dolori satisfaciam, & animus meus conquiescat) rebus tuis manum dare. Omnes magnoperè tristamur, quòd perditissimis quibusdam & libidinis compertæ nebulonibus adhæreas, qui neq; Deum timent, neque homines reuerentur. Qui si corruptis tuis moribus aliquantò diutius te inebriauerint, iam nullam tui liberandi spem relinques, actum erit de tuo nomine. Sin eorum vinculis properè te eximas, adhuc morbo tuo mederi poterimus. Et quamuis primi tui mores patri stomachum mouerint, tamen velut, nolut, ab eo veniam extorquebimus, modò morari prima longa desinas, & meâ expectationem non destituas. Per me non stabit, quominus in parentum amorem redeas. Dij faciant, vt nostra hæc exhortatio aliquem tuæ menti relinquat aculeum. Vale, & verborum meorum reminiscere.

EPISTOLA XX.

AMo te plusquam capiat humanæ mentis coniectura, Corneli suauissime: neque est

mihi frequentius votum, quàm vt tua semper voluntati respondeat fortuna & omnia ex animi sententia consequare: & si scirem, opera mea tibi esse opus, accommodarem me tuis rebus, vel vsque actarus. Quum tamen venit in mentem canescentis illius & decrepiti parentis tui, quem non sine nota & postica multorum sanna turpissimè reliquisti: nequeo mihi temperare, quo minus ingratitudini tuæ iraſcar, vel vt verius dicam, impietati. Quid enim inhumanius debet dici, quàm si trementem senio, & morbis affectum parentem filius grauatim videat, nedum non adiuuet? quum ratione carentibus brutis, modicisque animantibus hoc ipsum sit odiosum? Ciconiæ genitricum senectam inuicem educant. Glires genitores suos fessos senecta, alunt insigni pietate. Quid autem hæc testimonia exemplis propono domesticis ac vernaculis? Canes ipsi alumnos suæ morte tutantur sæpenumerò: à quibus tamen nil præter vilissimam stipem, (vt pote modica panis, idque ordeacei, fragmenta) suscipiunt. Neque moueris, tuamipsius naturam videri brutis deteriorem? Quis hoc non execretur? Quis temperet inuectiuis? Pater tuus assiduè languet, nulla non hora laborat morbo, & capris ipsis (quod aiunt) est febriculosior: neque tamen morienti dextram porrigis. Dij immortales, vt iam exu-

ulat

ulat probitas! vt peſſum iêre boni mores, quum iam natos nihil parentum miſereat! Dic bona fide, ſi nunc epulari lautè, ſi abundè rerum omnium tibi ſuppetit, idipſum cui acceptum referri conuenit, niſi patri, cui vitam ipſam debes etiamnum? Meditariſne impudentiſſime, quid de te vicatim prædicetur, aut quanto tibi crimini vertatur: quum nitida & bene curata cute, ac probè ſaginato corpore incedis ampulloſus, patre tuo iam ſemimortuo? Mortuam Murænam fleuit Hortenſius orator multos dies atratus: tu patris morientis non miſerebere? O mala tempora! O perditã ætatem! Velim, nolim, taceam oportet. Plura enim dicere non permittit animi ægritudo. Supereſt tantùm, vt reſipiſcas, aut non ægrè feras, ſi ab amore tui receſſero. Vale.

EPISTOLA XXI.

QVàm bene decipiuntur, qui domus veſtræ ruinam ſperant propediem tua virtute reſauratum iri, quum tu (cuius intereſt aſſiduo labore lucrum venari, & domeſticarum rerum ſtagere) non ſolùm nihil acquiras, ſed & iam parta deuores, ludíſque & conuiuijs omnia abſorbeas, quæ pertinaci & improbo ſudore parentes tui collegerunt. Hæccine eſt illa tui expectatio? Sic amicorum opinioni reſpondes? Neſcis (me miſerum) neſcis, quàm grauem tibi tuiſq;

facias plagam. Pigritare quandiu voles, porrectíſque (quod aiunt) pedibus, & in vtramuis aurem quieſcas: timeo tamen, ne vbi diuturnum ſtultitiæ tuæ ſomnũ indormiueris, ad reſpiſcendũ ſero conſurgas, & expergiſcare. Demum ſi caſu aliquo infortunium feras, & nouercam tibi Nemeſim experiare, quis cachinnis temperabit? quis te naſo non ſuſpendet? quis de te otioſa garrulitate non fabulabitur? Scio verba mea nullum menti tuæ aculeum relictura, ne tamen cauſeris, tuæ te vtilitatis nunquam monitum fuiſſe: neu iacturam tuam cuiquam improperes, & impingas, docere volui, per me non ſtetiſſe, quo minus bene & prudenter vixeris. Vale, & deſertam omni ornatu ac verborum lautitia epiſtolam boni conſulas.

EPISTOLA XXII.

MIrum non debet videri, ſi noſtræ ætatis liberi ab omni morũ honeſtate receſſerint, & velut impudentes, ac inuerecundi ganeones vnicuiq; iam virtuti dixerint extremum vale. Neque enim fieri poteſt, quin quum à nobis infantuli, & ab ipſis quidẽ ſemper aſtris corrupti, tũ & improbitatem imbiberunt, adulti quos tenaciſſimè retineant. Nos, authore Fa (quum adhuc repunt) infantiã delicijs ſol mus: gaudemus, ſi quid turpe & impudicu dixeri

dixerint: verba ne abiectissimis quidem porcarys, aut mulionibus permittenda, risu & osculo excipimus: aut (quod turpius est multo) alijs dicenda in aurem susurramus. Quid huic innutriti cõtagio, vbi adoleuerint flagitys non experientur? qui priusquam hiscere, aut rectè proloqui possint, turpissimis, & impurgabilibus maculis iam se totos & aurium tenus immerserunt: voluptatúmque delicias concitauerunt, priusquam quid esset voluptas, agnoscerent. Demum quam illis mercedem rependent, à quibus licenter adeò & molliter sunt enutriti? Eos, vt sua turpitudinis authores arguent, & insimulabunt, nedũ eis non assurgent. Prudenter quocirca fecerit, cui aliena iactura melioris consilij suggerit argumentum.

EPISTOLA XXIII.

QVoniam ego multis audientibus nuper docui, quantum pueris detrimentum afferat mollis illa educatio, quam Indulgentiam scimus: efflagitasti, vt aliquando vberius tibi aperiam, quibusnam institutis & moribus teneros tuos formare debeas. Quod (quamuis grè feram studia mea quibuscunque negotijs interpellari) facere tamen non recusabo: ne nimis omnino amicitiæ nostræ videar cõdonasse. In primis, quod ad mores spectat, caue ne corruptis

iuuenibus adhæreant, qui pernoctant in alea, dies integros cõpotant & lasciuiunt. Nam si huiusmodi maculas ab infantia contraherent, nihil esset de futura probitate sperandum. Compara tibi præceptorem sanctissimum, cuius sanctitas teneriores ab iniuria tueatur, prouectiores à licentia deterreat grauitas. Neque enim, si me audis, eorum doctrinæ magis quàm moribus consulas: absit enim studijs magis, quàm virtuti scholas prodesse. Secus enim bene viuendi ratio potius esset eligenda, quàm vel optimè dicendi. Laboribus paulatim sunt assuefaciendi, non tamen pondere, cui superesse nequeant, opprimendi. Si delinquant, si mendacij conuincantur, si iugum detrectent, si vel tantillum quidem remurmurent aut mugiuentur, acerrimè vapulent: neq; prius parcatur flagellis, aut animaduersioni temperetur, quàm & arrogantia cognoscatur emollita, & tranquilliores oleo, aut pepone molliores facti sint. Quòd si verborum lenocinijs iram præceptorum velint exarmare, adulabilis eorum sermo omnino dandus est ventis. Ante omnia cauendum puto maximè, ne eorum delictis conniueant, neu consultò dissimulentur errata, vbi palàm sceleris comperti fuerint. Si bene fecerint, laus eorum quandoq; non est supprimenda: vt eo velut gloriolæ fumo pellecti, acriùs solitò virtuti dent operam. Impo-

Comparandus præceptor morum sanctimonia insignis

tu

tuna redeuntis ad te nuntij festinatio, plura scribere non permisit. Vale.

EPISTOLA XXIIII.

SI essem ex eorum numero, qui criminatorias amicorum epistolas cum bile & stomacho excipiunt, non paterer tandiu me tuis literis obiurgari: aut enim desidiam meam culpas, aut arrogantiam criminaris, aut in voluptates declamas. Sed quum non ignorem te hoc aliouersum facere, quàm vt nomini meo maculam inuras, quidquid scribis, boni consulo; tantum abest, vt aures tuis consilys velim occludere. Sit vita mea moribus non vsquequaque probatis, adhuc tamen dabitur mihi laudi, si probè monenti assurrexero. De his hactenus. Porrò si qua ex tuis illis monumentis sub incudem iam satis reuocata maturuerint, fac in lucem prodeant & euentilentur: cùm vt nos pleniore obsequio tibi demerearis, tum etiam vt te ipsum ab omni incõmodo mortalitatis & obliuionis asseras. Vale.

EPISTOLA XXV.

NEscio certè si existimes te operæ pretium facere, aut multum haurire lucri, dum seuerè adeò, & Stoico velut supercilio vitam meam criminaris. At vt intelligas te nec hilum proficere, ego verba tua nihili penitus duco.

Nam

Nam cùm tetrici nimiùm censores mihi displiceant, hi omnium maximè, qui se erratis alienis ingerunt Aristarchos, & alijs prædicant bene viuendum, quum ipsi turpissimè viuant. Si audiueris, me vel minimum peccasse, exclàmas protinus, & nasum non aliter suspendis, quàm si vel parricidij, vel stupri me compertum haberes. Quasi verò mores tui intus & in cute vnicuique non essent explorati. Tu bonam ætatis tuæ partem contriuisti ludo: vniuersũ ferè patrimonium latrunculis & alea prodegisti: nihilominus tamen simulata, & quadã vulpina sanctitate alienis illatras delictis. Dices non mea interesse, quid agas obseruare. Certè non video, cur pluris tua referat, mores meos obiurgare, quàm me sceleribus tuis irasci. Propterea vel alienam vitam culpare desinas, aut ipse ducas inculpatam. Secùs tuæ censuræ nec vnius assis æstimabuntur. Vale.

EPISTOLA XXVI.

Fieri nequit, vt missum te faciam, nisi priùs culpandi tui argumentum mihi auferas. Si dixeris te culpa carere, ac nihil commeruisse, dicto citius, & sub manum mendacij te conuincam. Nuper quum vnà cœnaremus, suaseram tibi, vt relictus quibusdã nugis, Græcas amplectereris literas: quòd ab his fluxerint Latinæ, &

& ad imponendum bonis ſtudijs Colophonem plurimũ conducant: & adeò quidem, vt ſine his perfectus dici debeat nemo. Fidem dederas, factũrũ te quod dixeram. Neq; omnino quidem ſtetiſti promiſſis: nam primis elementis dediſti biduum: verùm mutata poſt paulò ſententia, alio negotij animũ conuertiſti, ſola (vt credibile eſt) leuitate ductus & inconſtantia: quæ te Proteo mutabiliorẽ arguit facilè. Si dicas terrori tibi fuiſſe eius rei difficultatem: non diffitebor amaras eſſe ſtudiorũ radices, verùm hoc moleſtiæ dulciſſimorum inde fructuum comes penſat vtilitas. Propterea ſi quid loci apud te habent noſtræ exhortationes, eò reuertere, vnde impudenter deſiluiſti, neque primo labore terrearis: nam quas in portu credis tenebras, tibi poſtea ſole clarius eluceſcent. Si annum integrum ſub hoc iugo durare non graueris, nullius poſtea deſiderabis operam. Solus poteris ſine cortice natare. Vale.

EPISTOLA XXVII.

VBi pater tuus ſumptu domeſticæ charybdis rem omnem vſque ad aſſem & pulliſculum prodegit, ne oſtiatim liberos ſtipem oporteret emendicare, coactus eſt omnes mechanicis artibus colligare, præter te vnum, quem meo vnius beneficio Academijs deuouit,

ea

ea expectatione, vt proficeres, & vestræ omnium consuleres paupertati. Cæcutis plurimùm, si non videas, tecum melius quàm cum cæteris actum esse. Fratrum tuorum alter est alutarius, alius lapicida, alius institor, alius figulus, alius phrygio, alius fullo, alius pegasarius. Omnes quot quot sunt, cum paupertate nocturno diurnóque labore dimicant. Nulli omnium melius, quàm tibi consultum, modò fortunam sequaris ducem, & occasionem nunc capillatam effugere, & caluam fieri non permittas. Si vis euadere in virum magnæ & reconditæ literaturæ, priùs oportet, vt ab ipso statim principio te totum labori deuoueas. Ante omnia solida iacias fundamenta, ne corruat quicquid super extruxeris. Nullam de te mihi frugem polliceor, si remissus primùm videreris, & in ipso (quod aiunt) portu impingeres. Quum te studiorum tenebit satietas, non offendet me aliquantula sudoris remissio: parcè tamen hæc tibi indulgeas: nam qui diu nimis ab instituto opere desuescunt & feriantur, ocij consuetudinem plerunque induunt. Constitui de te mereri quàm optimè, nec sententiam mutabo, aut calculum reducam: modò spem meam non fefelleris. Dura patere: futurum est enim, vt te laboris tui non pœniteat, quum satis olei consumpseris. Vale.

EPISTOLA

EPISTOLA XXVIII.

VVlgò áicitur: eos non facilè emergere, quorum virtus paupertate caligat. Quod deò verum est, vt paucis admodum pauperibus liceat opulescere: nisi vel vtrangę fortunæ mammam suxerint, aut prodigiosum aliquid suæ cõmuniscantur industria. Cui infortunio supremũ illud accedit malum, quòd vbique ferè gentium miseros illos fœlices contemnant, vt scarabeos aquilæ. Neque tamen propterea melior tibi conditio desperanda est: nam quamuis hoc seculo sufficiens virtuti merces non exoluatur, neque tamen vsque adeò exulârunt literæ quin quandoque Principibus placeant, & familiares sint literati, pinguioremque fortunam sibi ipsi creant. Quòd si nihil melius tuis vnquam votis accesserit, adhuc futurum est, vt te studiorũ horum non pœniteat: hoc saltem lucri feceris, quòd scientia, & multarum rerum cognitione à brutis differes. Vale.

Non facilè emergunt quorum virtutibus obstat Res angusta domi.

EPISTOLA XXIX.

VVnquam ferè ad me scribis, quin opinionẽ meam roges, quid de stylo tuo mihi videar: Sed sanè quid respondeam nihil dum certi habeo, quòd certum, & sui similem scribendi modũ non habeas. Nunc enim impendiò

te delectat Laconismus, nunc varia verborum supellectile orationē locupletas. Nihil tamen (vt verè dicam) adhuc reperi, quòd abhorreat à castimonia linguæ Romanæ, neque est vllius qui sermonis tui puritatem non deoscularetur, nisi quibusdam molestum & graue esset audi tu, quòd pleraque triduo tibi fingas elaborata in quibus tamen temporis multum & oper collocasti. Hac ostentatione si careres, nihil da retur tibi probro: at dum ingenij gratiam stu des demereri, otiosā lectorū in te garrulitatem excitas, suscitasque: & facis, vt immodic nugis obstrepant arrogantiæ tuæ. Quare vide ne dum tibi places, multis displiceas. Vale.

EPISTOLA XXX.

HActenus aures tuas verbis onerare no destiti, vt & torpere desineres, & tan aliquando ad virtutes expergiscereris. Qu te facturum deieraueras, si vetus tibi con xaretur culpa. Condonata est: & puerilem stultitiā omnes conniuente oculo dissimulau mus: neque tamen experimur, te factum al quanto meliorem. Situi sceleris te non pude periculum est, ne ea mali suboriatur consuetud cui, quum velis, mederi nequeas. Interrupi i terim negotia mea, vt honori tuo consulerem nec me quidē pigebit hoc feciſſe, modò resipisc

tande

tandem ac dementiri desinas. Sin pergas semper facere, vt cœpisti, finem faciam exhortationibus. Liberum tibi relinquetur, vtrã sequaris viam, voluptatisne, an virtutis. Demum si casu aliquo infortuniũ feras, aliorum esto iudicium, quis fuerit in culpa. Vale.

EPISTOLA XXXI.

QVum ea ferè sit omnium natura, vt suarũ potiùs rerum quàm alienarum satagant: adeò tamen vtilitas tua semper mihi fuit curæ, vt vix effluxerit momentum, quo me ceperit tui obliuio. Quare non ægrè feras, aut ab amore tui me recessisse arbitreris, si interim vitys tuis irascar. Reclamaui, fateor, quòd illiteratis quibusdã fabulis tempus contereres. Sed hoc ipsũ feci, vt aliud studium complecteris, vnde plus fructus aliquando referres. Et si non putarem tibi probatum iri, quæ dico, sanè missum te facerem. Hoc vnum tibi persuadeas, me tui semper studiosum fuisse, & qui te ardentius amet, esse neminem: sed quum video famam tuam apud verbosas hominum linguas periclitari, tacere nequeo: neque si vellem, permitteret tua laus desiderium, quo, dispeream, si quid vnquam ardentius cupuerim. Vale.

EPISTOLA

Epistola XXXII.

Quatuor abhinc annos frequentius literis te salutauimus: neque tamen certiores sumus facti rerum tuarum. Quid sit in causa, coniectare non possumus. Credibile non est, tantis te negotijs districtum fuisse, vt tanto tempore nullum omnino scribendi otium potueris tibi suffurari. Aut ergo nostri te cepit oblivio, aut negligentia culpa non cares. Quàm pridem enim te monuimus, vt non solùm scriberes, sed ad nos ipse reuerteris, & matrem capulo vicinam reuiseres. Si venires, amici omnes quos longa tui fatigat expectatio, animi curas discuterent, incolumitati tuæ gratularentur, obuijs te manibus exciperent, & longa salutarent præfatione. Meditare, quanto spectandi tui desiderio ardeant omnes. Nulla non hora de te loquimur, & vitam nobis acerbam putamus, quòd tandiu cõsuetudinis tuæ fructu careamus. Propterea si nos amas, fac nobis aliquantulam videndi tui copiam. Vale.

Epistola XXXIII.

Gymnosophistarum consuetudo laudabilis. Amasis regis Ægypti probanda sanctio.

Laudabilis mihi videtur Gymnosophistarũ consuetudo, apud quos pueris, qui nihil quotidianæ frugis afferũt, cibus denegatur. Nec minus probãda est Amasis regis Ægypti sanctio, qui edicto iussit, vt singuli quotannis apud cuius-

qui

que præfecturæ præsidem ratiocinarentur, vnde viuerent: eisq; mors inferretur, qui non facerent. Quod vtinã nostro quoq; seculo obseruaretur. Non tot passim nequam, & nihili reperirentur nebulones, quot vbique ferè gentium reperiuntur: quibus nullum est aliud negotium, quàm vt prona & obedientia ventri pecora, toto die crapulari, aut alienæ insidiari vitæ. Quorum perditos mores quotiescunque memoria repeto, videre videor desolatam, & multis madentem lachrymis Iustitiam, quæ & Principũ negligentiæ irascatur, & Senatum iam sepultũ somno aut conniuentem arguat. Et nisi obuiam ab omnibus properè eatur, resistatúrq; pullulantibus abundè flagitijs, in tantũ se propagabit iniquitas, vt nullus sit futurus virtuti locus. Actum erit de bonis moribus, exulabit probitas, & improbitati ius relinquetur sedendi in Orchestra: Proinde Corneli, siquidem me amas, (vt amas) caue ne eorum numero adscribaris, qui naturam sui partus pœnitere faciunt, & antiquissimum illud chaos confusis adhuc elementis appetere. Da operam, vt quũ parentes tui interrogabunt quid profeceris, digitus reperiare qui viuas, & quem ament. Hoc si feceris, neque te pigebit fecisse, neque illos pœnitebit de te meruisse. Vale.

Epistola XXXIIII.

NAtura ferè comparatum est, vt quò quisq; sit maiore doctrina, hoc & superbiat magis, & supercilium seueriùs contrahat. Nec sanè mirum. Nam & volucribus quò plures sunt plumæ, hoc sublimiùs in auras efferuntur. Et pauones hoc sese mirãtur magis, quò latiùs flabellum proferunt. Sed est hominũ genus, qui quum sint elementarij, & bonas literas ne à limine quidem salutarint, se tamen omniũ primos (si dijs placet) haberi volunt: ferúntque ægrè, quòd non æstimentur pluris, & quòd quaquauersum transierint, transeuntibus non assurgatur. Cuiusmodi erat nescio quis magistellus & grammatista, qui audiente nuper idiotarũ & vetularũ turba, multis fabulis sistrepebat immodicè vt importunis illis cõmendationibus populo essi admirationi, & magnam doctrinæ opinionem sibi mereretur. Huc ergo quũ eius videndi cau certatim omnes conuolarent, cœpi protinus pe contari, quid illud esset: eodem omnes ore r sponderunt, alterum, & mundo redditum Ci ronem. Tunc ego cum reliquis accessi vt perce tarer, verum esset nécne, quod de nebulone s persuaserat vulgus. Sed, dij boni, quàm nihil ueni quum accessi proximè. Vix orationem pr ferebat, in qua non tot essent barbarismi qu

dictionu

dictiones. Quum ego nugis illis aliquandiu fatigatus pertæduissem, temperare mihi non potui, quin eum sua sede disturbarem; quod quum fecissem, parum abfuit quin delusa nugis plebecula in me saxis irrueret: tot iam ille fumos vendiderat turbæ, tot veneficijs vniuersum excantauerat theatrum. Quod quotiescunque memoria repeto, non possum nostro seculo non irasci, cui non sit aliud in doctorum literis discrimen. Vale.

EPISTOLA XXXV.

PLerunque mihi doluit quòd conueniendi tui nulla sese offerret opportunitas. Eram enim scio quæ tibi dicturus, in rem tuam magnopere spectantia. Paucis ab hinc diebus pater audiuit, te voluptatibus irretitum vsque adeò, & illaqueatum, vt iam virtutes omnes aspernatus fueris, ac æstimaueris nihili. Vale.

EPISTOLA XXXVI.

EST genus hominum, quorum vtilitati dum consulitur, se præbere grauantur dociles, ita videantur habere minus cerebri, quàm Cimex sanguinis. Nihil tibi blandiar, nec oleum (quod dicitur) in auriculã tibi instillabo: sed tibi videris vnus, qui nec scelera sua vellicari, nec viscera sibi tangi volũt. Nouissimè quum me

consuleres, ad quem vitæ scopum arcũ intende-
deres, vetuerã tibi, ne insectareris aulicos istos
palpones, qui pellace vulpe benigniores, & in o-
stio tantùm formosi, aureos montes pollicentur,
& à tertio vsque iugere manus porrigunt, hi
tamen sæpenumero fucum faciunt, à quibu
amplissima susceperunt munera. Nescio qua di
luendi tui sceleris fiducia consiliũ meum nauc
feceris: hoc ipsum tamen est tibi maximo mal
futurum. Nescis quã austerum sit inculpatè vi
uere, vbi probitas & virtus exulant? In aul
qui Arabicè olent, & in cute sunt purpurati, i
tus vlceribus & lepra scatent. Postremò vid
túrne à virtute alienum, in multã noctem pe
græcari, in alea pernoctare, ære alieno obrui, n
hil non inhonestum audire? Et ne multa, nih
est non probrosũ. Oportet in primis ab alteri
iussu pendêre. Religiosè & ad anxietatem
que obseruandum est, non tantùm quid ver
iubeat dominus, aut imperet: sed quid nu
significet, aut digito crepet. Aliena viuendu
quadra. Bullatis nugis aures sunt præbendæ:
nicuique virtuti mittendũ repudium. Nihil
cendũ est, quod aures tyranni grauet. Si cale
æstuàndum est, si frigeat, tremendum: & p
rumque quum diuturnã seruitutem seruiue
si in ipsius iram impingas, obrem nihili,
floccos, ob vitiosam nucem te relegabit, peri

ac vilissimum Canopi vernam, nec primorum laborum stipendium extorquere poteris. Iampridem te huius rei monueram: tamen verba mea nihili feciſti. Si tui infortunij fueris author, æquanimiter feras. Æquum est enim vt faber quas fecit compedes, ipse gestet. Vale.

EPISTOLA XXXVII.

MOris est mihi vbicunque locorũ vixerim, eorum semper reminiſci, quorum beneficio bonæ literæ, iniuria temporum prius sepultæ, reuiuiſcunt paulatim, & repullulant. Nec sanè mirum, nam mea quidem sententia non minoris (minoris autem, imò verò longè pluris) aſtimandi sunt qui linguã Latinam à morte vendicant, & priſtinæ reſtituunt dignitati, quàm qui ciuitatibus ampliſſimis iugum ſeruitutis exſutiunt, reddita libertate. Sed est hominum genus, qui quum rudere magis quàm loqui nouerint, probis eruditorũ votis & conatibus reniũtur: timẽntq; ne optimæ ſe propagent diſciplinæ. In quos ſi reclamat aliquis, Deus bone, quibus verborũ tonitribus fulminabũt, quot plauſtra conuitijs onuſta reuoment? Non tãtùm non aſſurgent authoribus renaſcentis eloquentiæ: ſed facta velut coniuratione in eos certatim conferunque dimicabunt; neque prius concutere patentes theatrorum, verbiſque obtundere deſiſtent

Quanti æſtimandi qui linguam latinam propriæ reſtituunt dignitati.

ſtent, quàm ſui ſimiles ad latrandum in lauda-
biles illos linguæ Latinæ cãdidatos, & rediuiuo-
eloquentiæ Camillos excitauerint. Diceres eſſe
Gotthorum Vandalorúmque reliquias, quæ n
Romanam Rempublicam armaparare, reſarci-
re, ſuiſque barbariſmis rogatum ſermonem co-
rumpere velint. Quare autem velint non v
deo, niſi quòd fortè verentur, vt ne qui ſuis nug
idiotas prius eluſerũt, & agreſtibus impoſueri
ingenys, redeunte Minerua principatu ridicu
fiant, & ipſis etiam contemptibiles, quibu
priùs fuerant admirationi. Sed longè ſua ſp
falluntur. Nam ſi ſuſcitandæ ſemper eloquen
animum adiecerint eruditi, tantúmque oper
quantũ iam ceperunt, barbaris huiuſmodi r
trudendis collocauerint: non eſt mihi dubiu
quin pudore deterriti hoc genus Gotthi, cau
caſuri, ac arena ceſſuri ſint, & ad extremũ ſi
inpedes daturi. Quòd ſi ſuis ineptijs conte
nuerent, neque cæteros hominũ eodem cupere
ſordere luto, eſſent quidem ridendi, non tam
tanto odio habendi. Verùm (quod omniũ m
tò turpiſſimum) quum nullo non verbo ſolœc
ſent, indignanter ferunt, non omnes eadem
fantia, yſdémque barbariſmis iuuenari & in
tire. Et (quod magis rideas) ſacras literas
eſſe fato arbitrantur, vt cum his ſtare neque
regina rerum eloquentia; quaſi Hieronymu

Inuehitur in barbaros.

Ambroſiu

Ambrosius, Lactantius, Athanasius, & alij plus sexcenti barbarè semper sint locuti, aut eloquentiã cum theologia non ita cõiunxerint, vt nescias vtri duarũ magis debeas. Quiescite, quiescite philosophastri, nostræ omniũ aures vestris iam delicijs callent. Magno vobis malo futurũ est, nisi à suscepto in literatas literas bello pedem retuleritis. Nam vt numerosas Xerxis copias pauciſſimæ Græcorum turmæ pepulerunt: ita & pauculæ eruditorũ centuriæ infinitas vestræ gentis Vandalicæ myriades nullo negotio, & victoria expugnabunt incruenta. Ridiculum est quòd publico exclamatis theatro, renasci hæreses, Antichristos surgere, fidem catholicam ruinam minari. Qui (malùm) religionis hostes reuiuiſcunt? hinc qui ex Græcis ad verbum docent Latina? Quieta erat fides, quis eam commouit? Vos plebeculam in re nihili concitatis, vt eruditis terrori sit is: mõstra cõfingitis, quæ nec fuerunt hactenus, nec posthac sunt futura: neq; est quiſquã, cui à satyris vestris securo esse liceat, quique loquacitatis vestræ retia possit declinare, quum audiente vetularum turba sermocinamini: ceu verò ad serendũ ocymum sitis nati, & maior quædã maledicendi libertas vobis, quàm cæteris mortalium sit concessa. Quòd si quiſquam reluctari satagat, aut eadem tragula vos referire, tantiſper illatrabitis, dum rudi

vulgo persuaseritis, eum vel ceruicem matris rupisse, vel in patrios minxisse cineres. Et (quod peius odi) neminem putatis dignũ, qui vestra vestigia (si diys placet) lambat & osculetur: quasi verò legitimi sitis naturæ filij, nos spurij tantùm, aut si aliquid in vobis doctrinæ, quod nemo quisquam sperare audeat. Si eloquentiã creditis vilierem, quàm cui vacari debeat: respondebo, vos similes esse procis Penelopes, qui cum dominam assequi non possent, ad ancillas diuertebant. Vos quoque infirmitatis vestræ conscientia deterriti, quoniam ad eloquentiam, vt ad solem noctuæ, caligatis, ad quæstiones quas Fabius Ceratinas vocat, crocodilinósque diuertitis syllogismos. Quos tametsi vestrûm plerique inutiles fateamur, neminem tamen habendum in pretio putabitis, qui futiles hoc genus nugas nescieriit. Nunc, (ne multis agam) si sapitis, veteris insolentiæ cristas retundite. Secus, non deerunt qui tanti fastus pertæsi, acutas sibi sagittas esse suis vulneribus sanguinem sequi, se domi vrbinam habere, (vt vos macharã) doceant, terrestenturque non esse defendendam glandem, reperto iam tritico. Vale.

EPISTOLA XXXVIII.

EGo quum rerum tuarum studiosus, tuique longè amãtissimus semper fuerim, nec vllum obsequio

obſequioſi hominis officium tua in re prætermiſerim, ſperaui, imò verò intrepidè mihi ſæpenumero pollicitus ſum, te mei perpetuò fore memorem, ac ſi quando nouercantis fortunæ Boreas mihi inſultaret, eum te fore, qui in accepti beneficij hoſtimentum primus adiutricem manum mihi porrigeres. Sed dij boni, quàm longè mea me fefellit opinio, dum te mei memorem expectaui, qui tui dememineris: dum inquã te rebus meis adiutorẽ ſperaui, qui tuarum pleriſq; mirantibus, imò verò illudentibus, nunquam ſatagas: quin omnia quæ multo parentũ ſudore tibi parta ſunt, auidè cõſumas, & cum flagitioſis hominũ corruptiſſimorum gregibus vniuerſum patrimonium ſtultiſſimè profundas; & quod longè deterius, & ab humanitate magis alienũ videtur, patris defuncti obliuiſcare, cuius viuentis labor tibi omnia peperit: qui te ſuauiſſimè educauit, effuſis charitatis habenis amauit, tibique omnia, quæ ad bene & beatè viuendũ pertinebant, vbertim ſemper & ambabus ſuppeditauit manibus. Cui iam capulo inſtanti, & (quod dici ſolet) alterum pedem in cymba Charontis habenti, fidẽ dederas, te annuis parentalibus, ac ſacrificijs Deo immolaturum. Quinetiam dum mortui cadauer per ſandapilarios efferretur, iulabas, vociferabaris & ad rauim vſq; clamabas, ita vt pro eo vitã paciſci velle videreris.

Nunc

Nunc autem, vbi fides viuenti præstita? vbi fi-
mulata pietas cadaueri exhibita? O ingra-
mentis iuuenem! O perditissimũ adolescente-
Nihil sanè iam conqueror, quòd mei dememi-
ris, quem parentis cepit obliuio. Iam quoniam
in nequitia tua ita occalluisti, vt lapideam ma-
gis, quàm humanam videaris effigiem indut-
pluribus te verbis hortari desistam. Viue vt li-
bet, egerisque vt volueris: profundas, perdas, p-
reas, nihil ad me futurum. Scieris tamen e-
Pittaci sapientis dicto, tales te habiturum lib-
ros, qualẽ erga parentes te præstiteris. Vale.

EPISTOLA XXXIX.

POlitioris literaturæ viri, multáque lectio-
exerciti, qui de liberis educandis libros e-
diderunt, benè & doctè mihi instituisse videã-
vt infantibus adhuc vagientibus studiosæ adh-
berentur nutrices, quæ eos cibis mollioribus, v-
pote lacticinijs suauiter pascerent, ne si duriusc-
los ori tenero fortasse inculcassent, flaccidæ a-
huc & bulla fragiliores maxillæ, dentibus in-
munes non frangerent, aut molliores pepone s-
machi non decoquerent. Cautè siquidem obse-
narunt, tenellũ corpus vix bene compactum, c-
culenti paulò asperioris non esse capax. Hu-
ritum, qui de erudiendis pueris aliquid reposu-
re itidem obseruari voluerunt, vt videlicet r-
dib-

dibus crudíſq; ingenijs, quæ ſunt veluti tabula raſa in qua nihil depictum eſt, præſicerentur viri moribus non minùs, quàm doctrina conſpicui: qui nutricibus nihilo aſperiores, ipſos primis literarum edulijs, vtpote minutulos elementis imbuerent, atq; animũ virtutibus perinde ac doctrina formarent, excolerent: non ignorantes eos arduis oneribus non ſufficere, quorum vires modicis etiã rebus ſuccumberent: eos præterea maioribus diſciplinis non eſſe idoneos, qui in ipſo veſtibulo deficerent. Cognitis demũ elementis liminaribuſq; literis, grãmatices rudimenta ſtuduerunt his inculcanda, quò facilius orationem grammaticam licet ornatu & cultu immunẽ, contexerent. Quod vbi facere iam probè ſciuiſſent, orationibus partim ſolutis, partim pedeſtribus, leporum & venuſtatis ſucco affatim delibutis, componendos voluerunt: vt imitatricis inſtar ſimiæ alienis inhærerent veſtigijs, quódque ab alijs factum inſpicerent ipſi facere, aut ſaltem æmulari à tergo & eminus conarentur. Hoc vno motus argumento, quum pridie huius diei audiſſem, Petroni chariſſime, te ad artis dialecticæ ſtudia remis veliſq; aſpirare, non potui, vt vtilitatis tuæ ſemper ſtudioſus, quin id deſiderium literis conarer excutere; difficillimum factu ſuſpicatus, te illius ſuccos ebibere, qui aliarum artium parentis riuulos

vix

vix bene labellis primoribus deguſtaueris. Nec enim te latet, caduca & fragilia architectorum fore ædificia, quorum debile fundamentum extiterit. Agedum ergo, priuſquã immaturis condeſcendas affectibus, ſagaci examine perpendas, quid tibi ſit vtile: neq; quicquã pares extruere, priuſquam ſtabili fulcro illud ſolidaueris. Futurúmque dubio procul expecta, te à cunctis artibus longè exulaturum, ſi hanc à te floccifactam proſcripſeris, proſcriptã floccifeceris. Cui enim, per deos immortales, idoneus videberis diſciplinæ, ſi hanc (Grammaticen dico) ignores? Quid ad ſtomachum tuum faciet riuus, cuius fons tibi odioſus fuerit? Eris Iuris Ciuilis aut Canonici peritus, qui Latinarum dictionũ ſenſus ignoraueris? Callebis phyſicas rationes, qui verborum etymologiam neſcieueris? Extricabis difficiles ſophiſmatum mæandros, qui apertiſſima quaque explanare nequiueris? Scrutaberis cœleſtes & altiſſimas Aſtrologiæ, aut Theologiæ cauſas, qui quæ infima ſunt & pedibus tuis vicina contemplari neſcieueris? Deguſtabis arborum, herbarum, vnguentorum ac radicũ ſuccos, cui odioſa fuerit primarum literarum delibatio? Aliorum morbos vnguentis aut antidotis repelles, qui tuæ ignorantiæ remedium adhibere neglexeris? Declamabis in Senatu, aut ages in theatris, priuſquam in ſcola loqui didiceris

Grammaticam diſcere perutile.

ceris? Aliisne persuadebis, qui quæ tibi prauidos vtilia suadere nequiueris? Perpende, velim, & in memoriam aliquantisper reuoca ex maiorum annalibus, quàm frugifera, quàm iucunda sit artium humanitatis lectio, cuius amœnitas, lepos, suauitas Italos (à quorum scatebris linquæ Latinæ rorem primùm constat emanasse) ita pellexerit, vt parũ grauatè tulerint, cæteras omneis disciplinas à se reiici, & eliminari: vt has obuys vlnis amplecterentur, harũ odorem assiduis naribus olfacerent, saporem lingua inexplebili deguſtarent, venustatem labellis arctissimè compactis deoscularentur. Quotusquisque enim Philosophus aut Sophistes in ipsis etiã Italiæ penetralibus comperitur? Quot illic Medicos, quot Astrologiæ peritos, quot Iuriscõsultos inuenies? Nullos sanè aut paucos: Contrà verò poetarum nominibus ciuitatum compita ebulliunt. Rhetoribus ac declamatoribus vix theatra sufficiunt. Grãmaticos non capiunt scholæ. Historicorũ verbis passim locorum compita fulminãt. Nouus quotidiè Seruius nodosos enodat. Nouus assiduè Valla muscosos emungit: & (vt semel dicã quod sentio) laudanda videtur Italorũ Latini sermonis parentum constantia: qui (quòd has artes cæteris iucundiores semper credidêre) ab earum castris nunquam defecerint. Legimus oratorũ principem prouectæ iam

Italis gratissima artium humanitatis lectio.

Itali sermonis Latini parentes.

ætatis

ætatis, Tullium, Rhodijs præceptoribus ſeſe re-
coquendum tradidiſſe: quin & eaſdem artes à
priſcis Regibus tantopere excultas, vt liberos
ſuos præceptorum ferulis ac flagris perinde ac
infimæ ſortis aut conditionis peregrinæ puercu-
los, ſubmitti voluerint, ipſóſque inſtitutores am-
pliſſimis plerunque muneribus cumulauerint.
Sic Marcus Antonius Imperator Frontoni Phi-
loſopho, quem dicendi præceptorem habuerat,
ſtatuam erexit: ſic Scipio Aphricanus Enni
ſtatuam ſepulchro ſuo imponi, ſic Archelaus
Euripidem ſibi conuiuam adeſſe, ſic Traianus
Romam ingrediens Dionem Pruſium curru ſuo
donatum honorari, ſic Ptolemæus Philopater
templum Homero dedicari voluerunt. Sic de-
nique (vt à peregrina ad domeſticã tranſeamus
Hiſtoriam) Clotharius Sadragoſillum ludima-
giſtrum; quòd Dagoberti filij ſui pædagogus
eſſet, Ducatu Aquitanico donauit. Hæc & alia
permulta quæ adduci poſſunt teſtimonia (vt o-
pinor) ſufficiunt, quæ artes humanitatis atten-
tiùs excolendas in animũ (niſi lapideus fueris)
inducant. Verbis meis igitur acquieſcas velim
qui nihil tibi non vtile, non frugiferum conſu-
lam. Id vbi feceris, meo in te amori licet inſi-
nitus propè fuerit, plurimum incrementi adie-
ctum periclitabere. Vale.

Clotharij liberalitas in filij ſui pædagogum.

EPISTOLA

EPISTOLA XL.

REm à me tibi frugiferam, nedum iucũdam semper factum iri opinatus, si parentis instar quod ad animi tui cultum & morum honestatem pertineret, dictum tibi legendum, ac pro suauissimo delibandũ esculento proponerẽ; statui apud me brevissimis sæpenumero codicillis (quoniam id etiam quotidiano penè conuitio flagitabas) quid tibi laudi, quid vtilitati futurũ, contrà quid honori tuo fuligine & tenebras inducturũ sit, aperire: quò certius mea in te benevolentia, licet tibi tuis vnguiculis notioris, periculum adhuc facias. Feciſſe autem operæ pretium videbor, si prius omnes in te vitiorum fauillas funditus extinxero, quàm te ad virtutis studiũ inflammare studeam: si inquam, docti agricolæ instar, prius tribulos, lolium, carduos, & urticas radicitus extirpauero, quàm purgatissimũ & purũ tritici granũ sulcis immittam. Inter cætera, quæ nomini tuo magnopere officiunt, primas sibi vendicat ebrietas: quam ego primùm eliminandam censui, quòd rationis vsum hominibus excutiat, vitiis omnibus incrementum præstet, virtutibus ortum & nutrimentum impediat. Hinc facilius eam claustris tui corporis interdire sperani, imò & mihi sum pollicitus, quòd

Incõmoda quanta ex vinolentia oriantur.

quòd non ignores vinolentiam tabificum mul-
tis venenum fuisse. Quis enim nescit, florentiss-
mis ciuitatibus & opulentissimis earundem in-
colis perniciosam & exitialem fuisse? Qui
nescit, Troiam multis antè tẽporibus inelucta-
bilem, & Martis rabie indomabilem, sepulti
vino Phrygibus captam fuisse? Quis ingente
Rutulorum copias à Niso & Euryalo prætet
vindictam iugulatas? Romam à Brenno Sen
num duce, obrutis Baccho ciuibus, incendio da
tam? Fuit ne & contagiosa summis etiam Pri
cipibus hæc temulentia? qua authore Antioch
magnus hyeme tota vino & Venere cõtrita pr
fligatus, Olofernes à Iudith muliere interem
tus, Polyphemus ab Vlysse excæcatus, Deiph
bus à Menelao interfectus, Alexander ab Io
pincerna veneno potatus, Cynaras filiæ ince
contaminatus, Bonosus Imperator à Probo
peratus, ac suo sibi laqueo iugulatus: Athama
Læarchi, Agauæ, Penthei, filiorum sangui
pollutus: Anacreon acino vuæ passæ suffocatu
Lacides philosophus nimio hausto obrutus, Cy
nippus à Cyane, Aruntius à Medullina, fili
bus occisi creduntur. Infinita prope testimo
quæ inexhausto orationis stylo mihi suppedit
tur in medium euocarem, nisi hæc satis esse ar
trarer, quæ vel temulentiã omnem tibi adim
rent, aut saltẽ aliqua ex parte refrigerent. Pe
pen

pende velim & apud te ſagacius paulò contemplare: quid inde veneni pullulet: quanta exhaletur mephytis. Obruti vino ſenſus hominem gliribus ſomnolentiorem efficiunt, è gradu mentis deiciunt, & rectā tollunt de cardine mentem. Reſipiſce igitur, & ab hoc exitiali veneno linguā reuoces: aut ſi factu tibi videatur difficile, eo prorſus abſtine, quod tandiu tantopere dilexeris, ne ſaltem ſcythiſſes, id eſt Scytharū morem imitere, qui nectar vel meraciſſimum Acheloio poculo nunquā diluunt: quin (vt ſcribebat Andocydes Philoſophus ad Alexandrum) memēto cum vinum potas, ſanguinem te bibiturum: nam cicuta homini venenum eſt, cicutæ vinum: hoc eſt, conſidera, quanta vini vis ſit vt veneni ſit venenum. Vale. Datum ex ædibus noſtris, pridie Calendas Decembris.

EPISTOLA XLI.

FAcit tua in omneis vel ignotos comitas, ne dum in liberos humanitas, pater colendiſſime, vt quamuis præter hoc corpus, & quicquid eo eſt, tanta ſemper abs te ſuſceperimus obſequia, plura ſemper dietim appetere non erubeſcamus. Quinetiam ita natura comparatū eſſe non ignoramus, vt (authore Virgilio) omnis in Aſcanio chari ſtet cura parentis. Contrà verò Liberorum ſpes in parentibus. liberorū ſpes omnis in parentibus, veluti naturæ refu-

refugium in anchora constituta permanea
Audaciores igitur paulo in his quæ vtilior
nobis fore cõspicimus, vel ob id vnũ facti sumus
quòd pictorẽ in excolendis morticinijs, imagin
bus. simulachris fictilibus, sensus & anima vac
is: non auro, non argento, non denique pretios
simis parcere pigmentis conspiciamus. Validi
igitur argumentum cùm nobis visum sit, nec p
trem in excolendis suis animatis imaginib
debere facultatibus parcere, intrepidè quæ
ingenij nostri, nedum corporis, cultũ pertinen
exposcimus, te nihil in his quæ ad ornatum n
strũ spectant, pictore tenaciorem expectante
Ne autem diutius te pendulum remorenu
lucidius quid verba hæc nostra velint aperi
mus. Defecimus à primo præceptore, quẽ, d
rusticaremur, mensæ tuæ conuiuam adhibuis
nunc sub alio militamus, primæ itidem cla
præfecto: qui discipulos soluta partim oratio
venustate, historiæ partim flosculis expolire
tagens, Fabium Quintilianum & Cæs
commentarios assumpsit, legendos: nec
men ita assumpsit quin reuocato calculo fa
recantet, si alios ad stomachum tuum &
latum magis facientes eidem legendos
iunxeris. Hos tamen præ cunctis elegit, q
Quintilianum, licet mendosum & ma
lis scatentem, ab omnibus laudari; Cæ
re

rem, vt historiæ domesticæ scriptorem, à pau-
is, imò nullis reprobari videat. Ne autem à
maiorum vestigijs aberrare, & quod triuia-
fertur adagio) cornicum oculos configere, &
exagenarios de ponte deycere videretur, sex
nouissimos Æneidos Virgilianæ libros expla-
andos, & ad finem superis arridentibus de-
ducendos accepit: testatus Lucanum, Silium,
& Statium vt duriusculos, Mantuani car-
nen, vt paulò flaccidius, à pleriſque non vſque-
quaque probari: vnum Maronem heroici car-
minis scriptorem, ab omnibus nullo reclamante
laudari, amari, deoſculari. Nunc igitur pater
quissimè perpendas, videatúrne vtilius, ho-
rum authorum lectio: quam si probaueris, da
operam, vt condiſcipulis proficientibus oſci-
antes non pigritemur, pigri non oſcitemus, ſed
nuis actutum codicibus, cæteros omneis curſu
& lectione præuertamus. Vale.

Cornicum oculos configere.

EPISTOLA XLII.

TOmachum mihi aliquantiſper mouit, ac bi-
lem excitauit multidica illa verborũ tuorũ
lentia: qua me vt merulentũ & vino marcen-
m, & (quod dicitur) ad ambas vſq; aures in-
rgitatũ, ſeuerius inceſſiuiſti: mouiſſéſque a-
bius paulò, niſi indubitata fide mihi comper-
m eſſet, te non morbo animi, aut liuoris ſti-
lo ductum id egiſſe, quin potius, vt me tibi

iampridem obnoxium, ampliori semper obsequio demerearis. Ego sanè insicias neutiquam iero, me præter modum vinolentiæ deditum fuisse; ea tamen in re culpæ meæ veniam eo facilius me exoraturũ spero, quòd non ignores, neminẽ tam esse probitatis hominem (fuerit licet diis ipsis proximus) cuius vita aliquantulis vitiorum te nebris non obnubiletur. Æneam suã cõmendat pietas dedecorat proditio. Alexandrum bell ca virtus extollit, deprimit ebrietas. Salom nis prudentiam quisque laudat, lasciviam nem non vituperat. Neque tamen propterea licer mihi existimo, sceleratis aliorum vestigijs im pune vt adhæream: verùm id vnum summ pere abs te oratum vellem, vt conuitijs aliquã mitioribus me increpares. Non sum pectoris deò obtusi, vt verbis humanis non molleſcam. Cæterùm quoniam me à potu nimio multis immodicis sermonibus deterruisti: te depreca bundus postulo, vt prolixiore orationis stylo m hi adaperias, & enarres, quid contraria ebri tati & crapulæ tẽperantia vtilitatis afferat. S cùs haud facilè mihi persuasero, fugiendã e prorsus vinolentiam: quam semper (absit tam verbis tuis contraniti) non solùm iucundam, & vtilem mortalibus existimaui: nec exi maui tantùm, sed ex receptæ fidei authorib in omni doctrina locum facilè principem ob nentib

entibus, collegi. Ennius in primis, Horatiano
estimonio succinere, & calculum adycere vo-
et, mero despumans ad carmen promptior ex-
titit: quin & Cratinus asserit, Nulla placere diu
ec viuere carmina posse, quæ scribuntur aquæ
toribus. Mnestheus quoque vinum animæ &
orpori robur addere testatus est. Quòd si ho-
um testimonia, quòd profani fortasse authores
bi videantur, susque déque tuleris, Christia-
e religionis cultorem Baptistam Mantuanum
bi adyciam, qui Faustum pastorem ita lo-
entem inducit:

Vina sitim minuunt, animíque doloribus ob-
stant.

Vina vt amicitias, vires ita corporis augent;
Funde iterum, potare semel, gustare secundus
Colluit os potus: calefacta refrigerat ora
Tertius: arma siti bellúmq; indicere quartus
Aggreditur: quintus pugnat: victoria sextiest:
Septimus (Oenophili senis est doctrina) tri-
umphat.

Ne igitur laborem tuum hac in re mihi adhuc
neges, quin vbi crastina fulserit hora, epistolã
me remittas, qua lucidiùs omnia verbis cõ-
ctare. Caterùm pridie huius diei ad aures
eas peruenit, te libris affluere compluſculis,
os vt minimè tibi idoneos nũquàm reuoluas:
l in scrinys putrescere, cum blattis ac tineis

Ennius nisi potus carmina scribere non solebat.

NOTE

This volume
tight binding ar
effort has been
duce the centre
result in

acad
microform

me has a very
and while every
en made to repro-
res. force would
in damage

demic
orms

iampridem obnoxium, amplieri ſemper obſequio demereariſ. Ego ſanè inficias neutiquam iero, me præter modum vinolentiæ deditum fuiſſe; ea tamen in re culpæ meæ veniam eo facilius m exoraturũ ſpero, quòd non ignores, neminẽ tan eſſe probitatis hominem (fuerit licet dijs ipſ proximus) cuius vita aliquantulis vitiorum t nebris non obnubiletur. Æneam ſua cõmend pietas dedecorat proditio. Alexandrum bell ca virtus extollit, deprimit ebrietas. Salom nis prudentiam quiſque laudat, laſciniam nem non vituperat. Neque tamen propterea lice mihi exiſtimo, ſceleratis aliorum veſtigijs im pune vt adhæream: verùm id vnum ſumm pere abs te oratum vellem, vt conuitijs aliquã mitioribus me increpares. Non ſum pectoris deò obtuſi, vt verbis humanis non molleſcam. Cæterùm quoniam me à potu nimio multis immodicis ſermonibus deterruiſti: te depre bundus poſtulo, vt prolixiore orationis ſtylo hi adaperias, & enarres, quid contraria ebr tati & crapulæ tẽperantia vtilitatis afferat. cùs haud facilè mihi perſuaſero, fugiendã prorſus vinolentiam: quam ſemper (abſit ta verbis tuis contraniti) non ſolùm iucundam, & vtilem mortalibus exiſtimaui: nec exi maui tantùm, ſed ex recepta fidei authorib in omni doctrina locum facilè principem ob nentib

entibus, collegi. Ennius in primis, Horatiano
estimonio succinere, & calculum adycere vo-
et, mero despumans ad carmen promptior ex-
titit: quin & Cratinus asserit, Nulla placere diu
ec viuere carmina posse, quæ scribuntur aquæ
toribus. Mnestheus quoque vinum animæ &
rpori robur addere testatus est. Quòd si ho-
um testimonia, quòd profani fortasse authores
bi videantur, susque déque tuleris, Christia-
e religionis cultorem Baptistam Mantuanum
bi adyciam, qui Faustum pastorem ita lo-
entem inducit:

Vina sitim minuunt, animíque doloribus ob-
stant.
Vina vt amicitias, vires ita corporis augent:
Funde iterum, potare semel, gustare secundus
Colluit os potus: calefacta refrigerat ora
Tertius: arma siti bellúmq; indicere quartus
Aggreditur: quintus pugnat: victoria sextiest:
Septimus (Oenophili senis est doctrina) tri-
umphat.

Ennius nisi potus carmina scribere non solebat.

Ne igitur laborem tuum hac in re mihi adhuc
neges, quin vbi crastina fulserit hora, epistolã
me remittas, qua lucidiùs omnia verbis cõ-
ctare. Caterùm pridie huius diei ad aures
as peruenit, te libris affluere complusculis,
os vt minimè tibi idoneos nũquàm reuoluas:
in scrinys putrescere, cum blattis ac tineis

rixari permittas: hos velim properè ad me curares deferendos, ne non sit, quo corporis & ingenij mei vires exerceam. Vale.

EPISTOLA XLIII.

VIx satis (vt opinor) verbis exprimi posset, in quàm profusum ac vehementem risum me vel inuitum traxerit nouissima, quã ad me dedisti epistola, notissimum equidem tuæ cæcitatis argumentũ præferens, longéque notius exhibitura: si ita semper cæcutire, hallucinari, ac desipiscere, vt occepisti, pergas. Ego verbis quàm fieri potuit humanis satis, vt opinabar, studueram à vinolentia cæteríque permultis id genus flagitijs deterrere: quòd certò scirem, nullum ad virtutes, non eradicatis à stirpe vitiorũ fomẽtis aditum mortalibus patêre: mihiq; adeò prater scrupulũ pollicebar, te in meã sententiã nõ pedibus modò sed manibus quoq; ac toto corpore discensurũ. Verùm quis me oleum & operã perdidisse non fatebitur? dũ te ab his quæ pernicio fore tibi conijciebã, diuertere studui, ad ea quæ profutura opinabar hortatus sũ: cui verbis meis, vt aliquãto asperioribus, ac cõsilio importuno, parum fuit non acquieuisse, nisi & reprobatis quorundã Epicureorũ testimonia ad vinolentiæ tuæ & erroris fulcimentũ adduceres: quasi vero delicti causã expurget erroris alieni testimonium, cæcisq; visum restituat aliena cæcitatis proba-

ed Christianæ religionis cultor. Mantuanus inolentiã probauit, qui ſeptimũ etiã hauſtum on deneget. Perpende velim prius, quàm quicuã crudum, & impræmeditatũ euomas, quemã paſtorem his verbis inanibus effutientem inuxerit; nónne quæſo, vt idiotã & cõſilij prorſus munem? quòd ſciuerit, quæ à ruſticis nihil æter aratrũ redolentibus efferuntur, à ſapiẽtius non pluris quàm vẽtris crepitũ æſtimari. Líeberis igitur agreſti plus quã ingenio nãtus, ſi eſtici perinde ac grauiſſimi Catonis, frontis ruoſæ viri, probaueris dictũ: eò quòd ad nequitiã mpliorẽ (quod dici ſolet) feneſtram tibi pateceris. Quoniã autem efflagitas, vt ampliorius verbis tibi aperiam, quid contraria craulæ, & corporum voluptatibus, tempeantia vtilitatis aut laudis afferat: Notius l (vt opinor) tibi fuerit, ſi prius apud te editeris, quid infamiæ, quid probri, quid igauiæ afferant turpiſſimæ ac mellitæ voluptaes: quas (vt ait Cicero) qui ſequitur, noine tantùm homo, re autem bellua dicendus t, cuius ſit propium corpori inſeruire & his lùm voluptatibus quas tum è paſtu, tum è vẽis quærit rebus. Turpiſſimũ enim eſt genus hoinum illorum, qui in ventrem proiecti ac libinem, veluti ſues cœno volutantur. Nihil eſt rgo quod ignores, hominem tantis laudibus ob

temperantiam efferendum, quanto probro ob vo
luptates illas, quibus semper pœnitentia subse-
quitur comes, deprimendũ esse conspicis. Tem-
perantiã (nisi cornea fibra, aut iecur adamanti-
num, robúrq; & æs triplex circa pectus fuerit)
vt laudabilem probabis, si diligentiùs obseruc
quantam plerisq; mortalium celebritatem, au
vt veriùs loquar, immortalitatem pepererit
Non ignoras communi omnium suffragio per pe
tuò laudibus efferri Masinissam regem Num
darum, quòd centesimum suæ ætatis annum a
gens, semel tantùm in meridie cibum sumpse
rit: vt milites suos ad temperantiam suo indu
ceret exemplo. Romanorum historijs Curiu
cœlo tenus efferri conspicis, quòd holusculis co
tentus viueret. Lycurgum nonne regem vbiq
gentium nominari, quòd abstemius vixerit? A
lios item propè infinitos per ora hominum vol
tare, quòd sibi hac peste interdixerunt? Coga
te igitur ad resipiscentiam virtutis præmia, a
à flagitio deterreant scelerum opprobria. N
me præterit, difficile admodũm esse, contemne
voluptatẽ iam nobis insitam, & quæ affectu
nostrorum semper sequatur comes. Possunt t
mensensim vitiorum fomenta extingui quæ m
mento vno extirpari nequeunt. Sed de his h
ctenus. Expetiueras nuper, vt libros, quos
scrinio putrescentes cum blattis tineisq; rixa

permittebam, ad te curarem perferendos. Curaui: quòd etiam, licet ab ostentatione procul positos, vtiles tamen tibi fore suspicabar. Ego vbi maiorem paulo studys meis quietem impetrauero, ad te maiora dare constitui. Hos tu iterum boni consulas. Vale.

EPISTOLA XLIIII.

ASsiduis (vt accepi) lachrymulis faciem humectas, curis edacibus animũ corrodis, verberibus crebris corpusculũ diuerberas, unguibus insanis faciem deformas, quòd natum eximio literarũ amore flagrantem, (cuius prima ætas iter ad ingenij lumen manifestum ostendebat) fatali iaculo percussum amiseris. Quod sanè audire, nedum perpeti, difficile admodum mihi visum est: parúmq; abfuit (ita me stimulabat noui doloris rabies) quin interdũ vulneribus inhonestis me mordicus mutilauerim: idque (vt opinor) fecissem, ni muliebrem quandam eiulationem olim parentum & amicorum obsequijs interdictam, lege cautã fuisse, me monuisset Cicero. Ad id me vrgebat indoles pueri eximia, mores probatissimi, & ingenuus pudor. Verùm quum apud me sagaciùs paulò consideraui, stultum esse (ex Senecæ dicto) id timere, quod vitari nequeat, lachrymis temperaui: quod vt facias, monitum te velim. Nosti certius, quàm vt moneri debeas, mortales omneis, etsi serius, mor-

Stultum est timere quod vitari nequeat.

morituros tamen. Parcarũ ordo ſtat immobilis; fatum ineluctabile, immutabilis rerum diſpoſitio: Surdas eſſe mortis aures, ſaxeum pectus, ineuitabile telum cõſpicis. Nihil eſt ergo quòd te diutius animi excrucies, nihil quòd vehemẽtius indoleas, nihil quòd amplius Deos & aſtra voces crudelia. Eſſet hercle quod meritò poſſes cõqueri, ſi mitius cum cæteris mortaliũ, quàm cum nato tuo factũ conſpiceres. Eſſet quod iuſtè mortem vt iniuſtã accuſares. Verùm (vt ait Tragicus) eſt omnibus æqua: non ſuperbiſicis regum diuitijs magis quàm lacero mendicorum panno flectitur: nec frequentius caſas & tuguria, quàm turres & caſtra ingreditur, & expugnat: nec magis Iro quã Crœſo, Curio quã Auguſto præſtitit inimicam. Non hãc fucatis declamationibus oratores, ſuauidicis carminibus poetæ, promiſcuis pharmacis aut vnguẽtis medici myropolæ, teretibus lanceis equites, pennatis miſſilibus ſtrictiſue mucronibus pedites, gemmatis coronis Imperatores, non deniq; cuncti mortales rebus vllis mortem effugiunt, aut terrent: neq; ſanè honeſtius aut ſublimius Regi, quàm paſtori domicilium præparat.

Quantũ quiſque ſui metitur corporis vmbra
Impendens terræ: maiorẽ non parat vrnam
Principibus, quã pauperib. rudibúſue bubulcis
Quin & vrbes fortiſſimis munitas propugna-

culis

tulis, templa varijs extructa marmoribus, aulas Attalicis decoratas tapetibus funditus demoliatur, euertit, dissipat. Quum nihil igitur intactũ relinquat, cui suæ acerbitatis virus non propinet, quod non fodicet telo: furorẽ moderare, bilem cohibe. Erat (fateor) quẽ luges facili natus Minerua, multáq; iam lectione exercitatus: ita vt prosperè cum Latinis actum esset literis, si superuixisset. Quum tamen fatalis necessitas ita exigat, vt vnumquemque aliò migrare expediat: eius transitum vultu sereno ac minimè supersilioso perferre debes: quinetiam felicem illum censere, quòd non repentino (vt plerique à Plinio enumerati) obitu decesserit: sed diluta ac expurgata longo examine conscientia: quanquã nihil (vt conycio) seuera dignũ scutica, breuibusq; Gyaris, & vmbrarũ carcere dignũ perpetrauerit. Quòd si tantus animi tui dolor nullis verborum aggeribus queat mansuescere, alienæ saltem constantiæ exempla te moueant. Anaxagoræ in primis, qui audita filij morte, nihil sibi nouum nunciari asseruit: quòd ex se natum mortalem sciret. Pericles item, qui duobus filijs intra quatriduum spoliatus, ijsdem diebus vultu non magis moto, quàm si fuisset dura silex, aut Marpesia cautes, concionatus est. Æmylij Pauli, & Xenophontis postremò, quorum huic sacrificium agenti quum nuciatum esset,

esset, alterum ex filijs natu maiorem in acie ce-
cidisse, coronam tantùm deposuit; percunctatus
tus demum, quonam modo cecidisset: vt audiu-
fortissimè pugnantem interijsse, depositam capi-
coronam reposuit, numina testatus, se ampliorem
ex filij virtute voluptatem, quàm ex morte a-
maritudinem sentire. Ille, dum quarto ante tri-
umphum suum Macedonicum die alterum fi-
liorum amisisset, alterum demũ tertio post tri-
umphum, iacturã illam æquo animo tulit. Iã
erat quod te monitum volebam, & à te precario
factum expetebam. Vale.

EPISTOLA XLV.

SÆpè & multùm apud me dubitaui, licet
ret nécne ad eos velut ad anchorã & asylum
sæpe in aduersis confugere, quorum suppetijs &
patrocinio iam plerunq; fuerimus adiuti: atque
eò magis, quòd beneficium qui dare nescit, (in-
quit Seneca) iniustè petit; sitque ingratæ, & mi-
nimè generosæ mentis, accipere semper, largiri
nunquam. Fecit ea res, vt nouo emergente scru-
pulo, qui malè me habet, consilij tui suppetiã
adhuc emendicare diutius & cunctanter eru-
buerim: quum iam tua beneficia in me tãta ex-
titerint, vt si vitam pro tua vnius dignitate pro-
funderẽ, vix partem minimã viderer assecutus.
Quum tamen monuit me Tullius, grati esse ani-
mi, & multum velle debere, cui iam plurimum
debeas

debeas: tanti támque prudentis viri dicto audacior paulò factus, timorem exui: neq; adhuc turpe existimaui, ad te veluti Mecœnatem beneficũ recurrere: qui si meritis tuis respondere, aut gratiã referre nequeam, agere saltem non desistam: eósque imitabor mendicos, qui quum acceptæ stipis mutuum referre nequeunt: benevola verborũ actione rependunt. Is autem scrupulus, qui me cordi citus vulnerat, nocturnum somnũ mihi adimit, seueram faciem mihi exaberat, méque propè dixerim de gradu deijcit, talis est. Insurgit in me rabiosæ loquacitatis, & contagiosæ virulentiæ clamosus quisquiã detractor, nec pestifer libitina, satyricis armatus aculeis, teterq; vipereo sanguine tincta gerens. Quem nec verbis à me læsum, nec iniuria affectũ (testes verborum meorum Deos inuoco) putauerim, sed (quod nunquam sibi persuasi) plerunq; meritis extulerim præconijs, meisq; rebus, ac modica suppellectile, quantulacunque fuerit, si eguisset, vti voluerim: is tamen, vt norunt omnes passim locorũ, canina vtens facundia, nomini meo illudit, genuino dente me mordicat, indelebile stigma mihi inurit. Hunc diceres quotidie notum perlegere Archilocum. Quod sanè pereti, difficilius ac molestũ magis videtur, quum qua me accusauit culpa vacem, simque eorum, quæ mihi impingit, minimè conscius. Si vlla

verborum

verborum petulantia à me præter hanc fuisset irritatus, immeritò sane viderer conqueris. Qui paterer telis vulnera facta meis. Quum præsertim Lacedæmonius Chilo præceperit: Proximo non maledicas si nõ vis malè audire. Verùm (repetere cogit doloris rabies) nunquã vsquam à me factũ dictúmue existimo, quare ita in me stomachari, succensere, inuehi, ac sæuire debeat. Id tolerandum nécne fuerit non satis scio. Tolerarem nisi tacendo culpã præstare viderer, nisi etiã ab hoc me diuerteret Publij mimographi poetæ verbum, scribentis. Veterem ferendo iniuriam, inuitas nouam. Te igitur plus quàm dici queat, oratum velim, vt vbi primũ negotys, quibus nũc districtus es, quietem impetraueris, aliquã consilij tui scintillam mihi porrigas. quodq; imponitur oneris, sponte suscipias: simul vt pleniore obsequio me tui amantissimum demerearis, si mul ne id suffragij mihi denegans, sis delicti me (quod alioqui fortasse perpetrarem) author cõscius. Vale. Valetudinem tuã cura diligenter & me semper ama, vt semper feciſti. Datum ex ædibus nostris, quar. Non. Ianuary.

EPISTOLA XLVI.

SÆpè & multum dubitasse te asseris, esse necne, si quando siniſter scrupulus animum tuum pressiùs vulneraret, ad me velut anchoram præsidij causa confugiturus. Miror sanè, vnde perplex-

perplexa ista fluctuatio, & anxietas tibi primùm irrepserit, qui amicitiæ iure omnia tibi polliceri debuisses, quæ aut corporis, aut ingenij mei vires non exuperāt. Esset quòd cunctantius paulò hæsitares, si vlla in re, quæ amicum postulaueris, aut te repulsā apud me passum testareris, aut si in præstando vulneribus tuis medicamine, tardiusculū me aliquando amicum præstitissem. Verùm (nisi fallor) cum me semper probaſti, qui (vt Periclis verbū mihi vēdicem) paratus sum me rebus tuis accommodare, sed vsq; audaras: quiq; cōseruandi tui causa de via declinare cum Chilone non dubitarim. Dignissimū enim hoc mutuæ inter nos charitatis pignore te seper iudicaui. Hæsitare igitur quiescas moneo, ibiq; persuadeas, me (vt cum Terentio loquar) pedibus manibúsq; omnia semper facturū, quò rebus tuis consulam. Quod autem scribis, malignum quendā ac rabiosæ loquacitatis Zoilum te contagiosæ virulentiæ dietim quicquam vinius locorū euomere: quem nec verbis à te læsum, nec iniuria affectum putes: vis quid in ea re vtile factu sentiam tibi adaperiam? Socratica patientiæ tibi loricam assumas, frontem bacare cingas, inconcusso vultu omnia perpetere, atere, & abstine, eiusq; verba non pluris quàm turi ventris crepitus facias. Non ignoro, ideo urius bilem tibi ac stomachum mouisse,

quòd

quòd quorum te insimulat minimè sis conscius. In hoc hercle notius argumentū fuerit tuæ sapientiæ, si vbi clamosa commination e, verbisque iurgosis ita blaterat, ita cornicatur, e linguem Seryphi ranam te præstiteris. Quid enim huic homini bombilio litem dissuadeas? Quid serpentinæ linguæ venenū excludere satagas? Patere, patere, ac priusquam temerè quicquā eructes, Tiberij Cæsaris modestiam in memoriam reuoces, qui (vt testatur ille) post conuitia, malósque rumores, ac famosa de se ac suis carmina, firmus & patiens, dicere satis habuit: In ciuitate libera, liberas esse linguas oportere. Ad id tē omnia Philosophorum apoththegmata ac sententiæ inuitant: Cleobuli inprimis, cum cauillantibus non esse insaniendū præcipientis. Quid quæso te lucri consecuturum speras, si cum iurgioso litiges, & (quod fertur) in puteo cum cane pugnes? Nihil sanè malè dicit, qui bene dicere non nouit. Eius igitur verba Zephyris commitas. Clamet, obstrepat, crepet, increpet, nihil ei quod tibi dari queat vitio, si pertuleris. Vale.

In Serypho insula ranæ multæ sunt.

Cleobuli sententia. Aduersus improbos non est iurgandum.

EPISTOLA XLVII.

MAgni (vt video) verba mea æstimasti magni consilia feciſti hominum stultissime: qui quod tibi perniciosum semper fōre prædicaui, excæcatus, stultitiæ tenebris inuolutus perpetraueris. Parum tibi visum fuerat, iuuen-

tutem

utem innumeris propè flagitijs contaminare, isi & summã tuis miserys impositurus, vxorẽ uceres: quasi verò odiosa tibi fuerit libertas, fantium clamor iucundus, quasi multorum uram appetas, qui tui tantùm vix curiosus sse poteras. Quid dicet homo antiqua virtute c fide pater tuus, si resciuerit, qui iam sacris ysterys & cultui diuino ab incunabulis te de-uerat? Testor Deũm atq; hominum fidem, d insaniam redigetur: vix erit sui compos, ita rdebit iracundia. Et cui dubium potest esse, um sicubi locorũ te repererit, quingentos pro-nus tibi infringat colaphos, aut cerebrum tibi iminuat, aut te verberibus cæsum in pistrinũ dat? Quibus autem verbis ambire furen-m conabor? Qua prima exordia sumam? uo affatu lenire studebo? Vociferabitur, scio, me erroris tui conscium protinus exclama-t, arguet, detestabitur. Quum enim interdum ud me iuuentutis tuæ ingem libidinem, prodi-ntiãq; bilios us increparet, atque adeò execra-tur, vt penè in capillos tuos vellet inuolare: ud eum te semper excusatum habui, dixíque uenile id esse vitium, ac primæuis omnibus nune, quod crescentibus annis facilè extirpa-ur: promisíque perditos illos mores me tibi ilè excussurum. Dy boni, quid inquam dicet? ri nostrũm grauius excandescet? vtri durius

cõuicium euomet? Vtrumq; sanè (vt opinor) pari cultro dignũ putãs, furijs deuouebit. Miserum me, quid agam? Hoccine etiã hominum perditissime fecisse debueras, quin prius amicorũ cuiquã verba faceres: mihi saltem, qui te semper pari loco habui, quo & parentem: cui nihil vnquã tam arcanũ intus latuit, quod tibi adaperire dubitauerim? Quid est quod in erroris tui fulcimẽtum adducas? Quod huic malo remedium inuenies? Quid quũ te arguet, referes? Si prius quàm quicquã molireris, amicorũ nemi nem cõsilys tuis adhibere voluisti, cautius salt præmeditari debuisses, quid oneris subibas, c iugo ceruicem inclinabas: iugo dico, quod cùi vel cornibus extutere placeat, nõ liceat. Id a

Multis sunt obnoxij curis quibus nupserint mulieres. Horatius:

ribus tuis inculcatum si profundius voluas, demptã tibi libertatem cõperies. Te solum curiosũ prius esse oportebat: Vxoris posthac, liberorum cura erit habenda. In diem anteh viuebas: incæpto vix prãdiculo matutino, cœ sequentis anxium te esse nunc expedit. Porrect (quod dicitur) pedibus, & in vtramq; priu rem dormiebas, nocturnũ somnum tibi post auferet domestica necessitas. O hominem inc sultũ, ô tribus Anticyris caput insanabile! Er polliceor, tempus in quo stultitiæ tuæ pœniten ductus, & vnguibus faciem tibi deformes, matrem quum te pepererit, abortiuum ma

peper

peperisse. Quid quæso, si amicorũ verba nequiuerunt, suis aureis sententijs philosophi ab hoc non deterruêre? Quid primùm omniũ tibi non succurrit Alexandrides, qui dicebat, Diẽ nuptiarum, omnium malorum initium. Nam aiebat, Si pauper diuitem duxeris, dominã, non vxorem acceperis: Si pauperem, onus vitæ ferre non poteris, quum pro vno duo sis nutriturus: Si turpem, dolebis: Si pulchram, habebis communem. Quid, inquam Hyponactes & Cheremon non diuerterunt? quorũ ille duos dixit vxoris dies dulcissimos: Nuptiarum videlicet & mortis: Hic satius vxorem efferre, quàm ducere. Cærùm quoniam veteri fertur prouerbio, serò Phryges sapere, tuo nunc infortunio sapias: & quam in te cudisti fabam perpetere. Quod tibi propinasti venenum, bibe. Vale.

Vxoris dies duo dulcissimi.

EPISTOLA XLVIII.

QVid caussæ est, quòd nouissimis tuis literis tantopere mihi succenseas, in me tam graciter exclames, tam acriter inueharis, tam fusè sæuias? Súmne incendiarius, pirata, sacrilegus, homicida? Nihil hercule (vt suspicor) peccaui, nihil cõmerui, nihil deniq; tanto dignũ inuicio perpetraui. At vxorem (dicis) patribus, qui iam sacris mysterijs ab incunabulis me deuouerant, ignorantibus, aut inuitis meis, duxi. Quidni duxerim? Quis à proto-

gamia hominem diuerteret, quũ nec humanis, nec diuinis legibus cautum ac vetitum fuisse vn- quam reperiatur? Tu ſicubi legum, locorum, gentium, authorúmue eminentiſſimorum, cõtrà factum probaueris, digniſſimus cenſeri velim, cuius in exitium & mortem non vna paretu ſimia, non ſerpens vnus, non culeus vnus: ſed quidquid ab ingenioſis ad hominum tormenta & miſerias tyrannis vnquam repertum eſt. Vi me ſenio tenus (quæ miſera eſt laſſitudo) ſolitarium ac cœlibem conſeneſcere? Vi breuiſſimam hanc vitam inſtar lachrymoſi tur turis præterire? Fruſtrà igitur moneret Trag cus, læti vt viueremus dum fata ſinunt, quum præſertim properet curſu vita citato, volucri die rota præcipitis decidat anni. At veteru quidem philoſophorum multos & caſtè viue dum præcepiſſe, & vt præceperunt, vixiſſe, fa le conceſſerim. Non eſt tamen diſſimulandu verè ſapientes non tantùm nuptias cõmenda ſed ad eas quoque acceſſiſſe. Summi enim phi ſophi Pythagoras, Socrates, Crates etiam, ſine ſuppellectile fuit, vxores duxerunt; eiſq cohabitauêre: neq; philoſophiæ impedimento tauerunt. Quid enim (vt arguebant) ma officium philoſophi, quàm ſecundùm naturam viuere? quid autem magis ſecundùm natur viuere, quàm vxorem ducere? Tute ipſe no

Officium philoſophi.

anim

animal plenum rationis (quem hominẽ dicunt) sociale esse, atque ex philosophorum testimonio societatis illius principium esse coniugium, sine quo neque ciuitas consistere, neque domus perfecta esse potest. Illud enim vinculum (quæ iucunda est animi requies) vtrique curas adimit, in vtroque amicitiã conflat, ac si quod acerbitatis virus in altero enascatur, partem alter ebibit. Non sum ætatum adeò imprudens, vt cui vel reiectis statim crepundijs, id licere contenderim: vbi tamen ætas firmius aliquanto maturuerit, non video quare id commodè fieri non possit, aut si possit, debeat, aut si debeat, cur mihi quoque non liceat, cùm necessarium videatur matrimonium, ex triplici Lacedæmoniorum lege: Quarum prima, Qui vxorem non ducet: secunda, Qui tardius: tertia, Qui non bene, damnabatur. Apud Romanos quoq; Valerius Maximus, & Iulius Brutus. Bubulcus censores, bona eorum qui ad senectutem cœlibes peruenerant, fisco adiudicasse creduntur. Sed si deformẽ (inquis) duxerit, molestam feret: Qui diuitem, non vxorem sed dominam acceperit: Qui pulchram, tenebit communem. Duxero vxorem forma liberali & vultu adeò modesto vt nihil supra: neque enim (spero) communis erit: quæ nullum adulterio capitalius esse flagitium sibi vnquam persuasit, sed eos, qui aliquid

Bona eorũ qui ad senectutem cœlibes peruenerant fisco adiudicabantur.

quid perpetrassent, Perilli tauro, & Busiridis ar
dignissimos semper asseruit. Quid, quæso, meliu
facerẽ eo, quo qui laborũ partem sustinet, part
voluptatis & lætitiæ mecum ebiberet, reperire
Faciã enim aliquid oportet: sacris me addicer
mysterijs, qui id vtile fore vt crederem, adduc
nunquã potui? Solus belluæ instar viuerem, cu
solitaria vita nihil vnquã magis odiosum visu
est? Fornicarer, aut adulterijs me contaminari
cui aliter cõcupiscentiæ præter scelus parêre l
ceat? Fornicatione & adulterio abstinerem
cui stimulo carnis reluctari, impossibile mag
quã difficile extitit? Quũ igitur secus fieri n
quiuerit, quiescas porrò moneo, ac desistas mi
velut ignominiosũ aliquid cõnubium obijcere. E
geo tua & parentum opera, quã si facti hui
pertæsi mihi denegaueritis: solus rerũ mear
vtcunq; potero satagã, quando etiam id efficer
mea propius quàm aliorũ interest. Quid si as
duus corporis mei sudor minor fuerit, quàm
nostrûm vtriq; victum conferre valeat: certu
est domesticatim potius manum ad stipem p
rigere, quàm inedia miserè consumi. Vale, h
bes animi nuntia verba mei, Datum ex m
& sponsæ tugurio. Calen. Martij.

EPISTOLA XLIX.

HOminum barbaris & incultis morib
præditorum compluscula belluinæ pr
fe

eritatis exemplа historiarũ passim reperire est. Nec vsquã tamen annalium legisse aut vidisse am lapideæ cerui cis, tã agresti natum ingenio uenquã memini, quem pepone molliorem, & leo tranquilliorem non redderent meæ vitia a detestantis inclamationes, quæ te cordicitus n solùm non pupugêre, sed ne in cute quidem illarunt. Quod me animi suspensum ita reddidit, vt quotiescunque rei huius in mentem venit, (venit autem per singulas horarum minus) mihi vix ipse temperarem, quin vitæ lonoris pertæsus, nouum aliquod & inauditum ortis genus misero mihi comminiscar, quo possim inuisam quam primùm abrumpere lucem. eiciémq; iampridem, nisi ferreum hunc animi rigorem humanissimis verbis sensim excuti sse mihi persuasissem. Quis enim perferat proiis alienis se infamem fieri? At puerorum flaia sæpenumerò parentibus impinguntur: quòd nc peccandi occasionem, mollemq; educatiem (quæ omnes corporis & animi neruos frã-) liberius illis videantur indulsisse. Videbor tur mea socordia, aut formandi tui negligen, ad nequitiam fenestram tibi patefecisse: que cùm nihil aliud perpetrauero, quam òd talem genuerim, magnam tamen reipubæ iniuriam videbor intulisse: quasi verò omn operam, curam, industriam, diligentiam

denique omnem vt te quàm optimis formarem
institutis, non adhibuerim. Quando enim, qu
so, rerum tuarum negligens visus sum? quand
tardius aut fugiens laboris eius, præsertim q
tibi vsui fore credidi? nonne à puero paruulu
eduxi? nonne pecuniarum, aliarúmque rerum
tibi vtilium affatim semper ministraui? non
sub præceptoribus Latinas literas haud incu
osè doctis, quos intra priuatos parietes non m
dicoretinui stipendio, erudiendum curaui? e
bunde lignorum, si quando vehemens esset f
gorum intemperies, præbui: mundius cate
fratribus vestiui. Sperabã itaque his in te m
ritis, te quoquò terrarum misissem iturum, n
eorum, quæ præcepissem, morosa cervice det
ctaturum, sed pedibus manibusq; in meam s
tentiã descensurum. Neque tamen te pudet
minum turpissime ea facere, quæ & me ad in
miam redactura, & te (ne dubitaueris) aliqu
ad furcas & scalas gemonias ductura sint. N
si lucidiùs aliqua ex his, quæ infinita sunt, ver
cõplecti liceat, quænam scelerum species repe
queat, qua te nõ inquinaueris? quis in tota G
lia sicarius, quis ganeo, quis adulter, quis pa
cida, quis nepos, quis aleo, qui se tecum fami
rissimè vixisse non fateatur? Taceo puerit
tuam, quam delicijs soluisti; verba impudic
Alexandrinis quidē permittenda delicijs in

...uo frequẽtia: alia item grauissima, quæ ab om-
...nibus perpetrasse vtinam falsò dicereris, quæ ta-
...metsi dictu pudenda sunt, fecisse tamẽ te non pu-
...dnit. Acciuerunt me ad cœnam nudiusquartus
...micorum nonnulli, vbi cùm in tui mentionem
...nutuis incidissemus colloquijs, cœpit quidam
...mmodicus alioqui virtutum mearum æstima-
...or, me sinistris auibus natum prædicare, qui si- Natus sini-
...lium genuissem effigie tenus hominem, spurcissi- stris auibus.
...nis autem moribus porco simillimum, cui iucun-
...dius sit in cœno & stercore volutari, quàm aqua
...purissima dilui. Nec defuere, qui te ipsum, pe-
...rinde ac spurium, semine meo genitum insicias
...rent, qui virtutum mearum ne minimã quidem
...referres scintillam, nec mea te monentis verba
...pluris quàm eminulos lanarum floccos æstima-
...res. O quanta, quæso, quámque acuta doloris
...cuspide pectus meum tunc perfossum fuisse ex- Iecur arde-
...stimas? ô quanta ira siccum iecur arsisse opina- re ira ficca.
...ris? Vidisses (ita me dij ament) effusos oculis
...meis lachrymarũ riuulos vbertim erumpere. Vi-
...disses capillos ventis diffusos extrahi. Dixisses,
...aut me dentium stridorẽ perpeti, aut quibusdam
...uminum intemperys morbóue comitiali miser-
...rimè agitatũ distorqueri: ita me stimulabat ra-
...bies, ita cõprimebat dolor. Quem dum, qui ade-
...rant, verbis lenire (frustra tamen) conarentur,
...aggraueſcebat, ita vt perendie viderer morituru-
...rus.

rus. Dij boni, si te talem futurũ sperassem, t
horcle (vt opinor) nutricis ab vbere raptũ feru
deuorandũ obiecissem. Idq; in rem vtriq; fru
set: vitijs saltẽ caruisses, ego miseriis istis, qua
perditissimi tui mores glomeratim mihi conge
rũt. Tu ob scelerũ ignominiã, ego ob eam (qu
præbuisse dicor) peccandi occasionẽ, despectui &
ludibrio non haberemur. Mirabar, mirabo
quòd tui vidẽdi copiã neq; nobis neq; amicorum
cuiquã iãpridem fecisses. Tuæ enim turpissim
vitæ cõscius reformidabas, ne nostris omniũ cla
morib. (vt criminosi est) arguereris. Timebas l
centiã tibi adimi, & iugum seruile imponi.
quàm inopes mentis meo vnius periculo, eos pr
dicauerim, qui dum ætas, metus, magister pro
hibent, quodam velut præsagio putant sibi com
pertum, quales sint futuri iuuenum mores; hi
nihilo sagaciores, qui ab vnguibus leonem iudi
cant. Tu cùm adhuc puerulus esses, eminenti
simum futuræ virtutis lumen præ te ferebas
omnésque (vt eos iuuenum, qui verecundi sunt,
laudare mos est) modestissimum te prædica
bant: nec erat qui spem de te quàm optima
non conciperet. Sed,

Heu hominum ignara mentes, ignara futuri
Pectora: dum validos ætas tibi contulit annos,

Vir-

Virtutum radijs scelerum præferre tenebras
Cœpisti, & miseræ præsagia fallere turbæ.

Iam vt aliquando verbis istis, nihil apud te lucri facturis, nullũ (vt scio) pondus habituris, finem adijciam: ad ea quæ nunc dicam aures aduerte. Non si (vt cũ Terentio loquar) ex capite meo sis natus, itidẽ vt aiunt Mineruã esse ex Ioue, ea causa magis patiar flagitijs tuis me infamem fieri. Aut igitur vitam in melius commutes, aut de te literam longam facturus, iuculum pares laqueo. Nisi enim te resipuisse audiero, ego velut spurium, & puerum me patre minimè dignum, te exhæredatum, breuibus Gyaris, perpetuis tenebris, aut furcis potius deuouebo. Vale, & verborum meorum (si sapis) noli dememinisse.

EPISTOLA L.

VIx audeo herclè postulare, vt verbis meis fidẽ adhibeas: non quòd cõmentitia quædam, aut hyperbolica scripturus sim: sed quòd factu difficillima fortasse viderẽtur, nisi syncera fide tibi persuaderes, eum me esse, quem amicorum absentia non minus torqueat, & exulceret, quàm delectat præsentia, & enutriat. Postulabo tamen (scio) multa intempestiuè, & illepidè meo more dicturus: sed quæ omnia meæ imperitiæ tua condonet & indulgeat humanitas.

Iam

Iam primùm omnium latêre te nolui, ex eo qu
Lutetianas mythologias, vilioréſque iſtas (qu
bus impalleſcimus) nænias reliquiſti, Aure
ámque profectus es, vt ibidem in meliores di
ciplinas, & magis quæſtuoſas te totum impen
trares, animum meum tui abſentis deſider
ita intabuiſſe, ita ſomnolentis quibuſdam
cogitationibus emarcuiſſe, vt Socratis non lon
abſimilis viderer, qui ſtare ſolitus dicitur pr
timaci ſtatu perdius atque pernox, à ſummo lu
cis ortu ad ſolem alterum orientem, inconuen
ens, immobilis vſdem in veſtigys, ore, atque oc
lis in eundē locum directis, cogitabundus. Di
iſſes me inſtar Niobes in lapidem obriguiſſe, a
præſtigys quibuſdā, laruiſq; bruſtariys ſtupefac
obmutuiſſe. Quinetiam agelaſtus, ac velut
riſibilis lapis factus ſum. Teſtes collegæ noſt
qui vbi attennuatā prorſus faciem, & oſſa i
cute tenus protuberātia contuentur, morbo &
quidē acerbo, ac diuturno me laboraſſe cōiect
qui tamen mutuæ noſtræ beneuolentiæ certio
fiunt, id tui cauſa mihi contigiſſe non am
gunt; ægrum propterea ſolantur, aut ſaltem
lari cōtendunt, cauſati nullū eſſe tā pertinax
indiſſolubile amicorū contubernium, quod a
quando alio iſtuc, alio illuc profecturis ſepar
non oporteat. Vellem nihilominus à dijs imm
talibus ita comparatum fuiſſe, vt mori tecu
mi

Quæ hic ſcribuntur de Socrate ex A. Gellio excerpta ſunt.

ihi licuisset, quocum tã beneuolè viuere, quid, uere? imo iocari semper & otiari licuerat. ed ô fortuna (exclamat Plautus) vt nunquã perpetuò bona. Eo me amico priuari oportu- quocum omnia, vt mecum liberè loqui pote- m? qui dolorũ meorum partem ebibebat, sine o iucundũ nihil mihi videbatur; qui acerbita- meæ virus vtcunq; pestilens, inexhausta ver- rũ magniloquentia repellebat. Facundo tibi- ni persimilis, quem scitè & modulatè adhibi- m, viperarũ morsibus mederi testis est Theo- rastus ille Gellianus. Quæ omnia qui adulan- studio à me dicta suspicaretur, is hercle tibi n minus quàm mihi esset iniurius; me videli- t parasiti similẽ existimans, te Thrasoni Te- tiano auris popularibus gaudenti comparans, i inadulabilis es, & iudicij tui non prodigus: ique palpum obtrudere, si lenocinium esset, utè nouisti. Stultum esset & inconsultè factũ, c astu ad tibi cõgratulandum velle irrepere, em nuda & infucata delectat veritas, quém- e (vt cum Aulo Gellio loquar) hominem esse ui scientia nihil de verbis luborante. Etsi tem ea animi ægritudine semper fuerim, scri- ndi tamen cupido mihi nunquã defuit, neque im deesse permisisset insopita mutuæ inter nos icitiæ recordatio, quæ audacem suggerebat imum & hortabatur: licet timidiusculum faceret

Palpum obtrudere.

faceret imperitia, eóque audacior fiebam, quo
opinarer stylum meum insulsum & rusticum, so-
lœcismisque (vt tecum & cum Gellio loquar)
vbiuis scatentem, non multum ab eorum abhor-
rere facundia, qui vel Cæsareo, vel Pontifici
iuri vacarent: non quòd eis linguæ cultum de-
rogem, sed quòd mihi dicendi peritiam vinde-
care nolim. At vbi reddita est nobis à Trismē-
gisto tuo verè (vt opinor) leguleio epistola: Di
boni quantum stupui, quantū inquam, mihi ad-
mirationis attulit rei nouitas, qui bellè in ani-
mum meum induxeram sermonis cultum non
magis cum legum studio coniunctum esse, quàm
maturā cum infantia prudentiam? Putabā ego
philonomos omneis barbarè, aut saltem nō mul-
tum lepidè loqui: pleroſque non Latinæ linguæ
inscitia, sed ostendendæ doctrinæ tædio, aut od
potiùs. Video tamen, si modò tui similes mul
comperiantur, peritiam & facundiam cum le-
gibus adeò coniunctam esse, vt difficillimū sit in
dicare, magisne legib. artes humanitatis, a
artibus ipsis leges debeant. Qua in re maximè
mihi stuporem attulisti, quòd eas contemptui
nedum derelictui habeas, sine quibus leges ip
vel sanè rudentibus Arcadiæ pecuarijs displicu
ant, aut syluestribus rusticis noteſcant facillimè
Gaudeo tamen quicquid dicas, earum amœni-
tate & succo te oblectari, quarum studio cum
elu

ta tibi interdixisti. Dij faciant vt eo semper animo, etsi dissimules, perdures, vt palatinã mehibitim, & causidicorum istic latrantium barariem tua eruditione simul & doctrina vestes, & Budæum, quem doctissimum esse vel frequentibus cuiusque testimonijs, & inter Lutianos velut monstrum prius inuisum, uemo ficias ire audeat, omni modo insecteris doctrie: eosque aliquando castiges patronos ineptiens, qui nullum vtrique iuri sermonem aptũ stimant, nisi eum qui inornatus sit maximè: uasi verò ex industria barbarè loquantur, quos atinè loqui vetat imperitia. Quòd autem ultis verbis artes nostras despicari visus es, sanè fœlicem prædico, cui tandem aliquanex his garrientibus disciplinis, nihil homini eter pauperiem comparantibus, emergere, pedem reuocare licuit: Nos autem malè featos, qui in his consenescimus, ac penè Phecydis instar Phthiriasi, & morbo Syllano inr pediculos collegiales emarcemus, & tabe ta consumimur. Nos impendio loquaciores, eorematib. tantùm nugalibus puerilibuse commentationibus dilatrantes, & captium Grãmaticarum laqueis strepentes, stipus & culmos steriles colligimus: vos (absit verbis meis inuidia) grana relictis inanibus paleis ertim metitis. Nos (vt verè dicis) verborum

&

& argutiarum fuligine obcœcati, præsentia tã-
tùm conspicimus, futurorum immemores. Vos
& præsentium & futurorum soliciti, posthabi-
tis disciplinarum nihil crumenæ profuturarum
studijs, prospicienter vobis & reipub. consulitis.
Quare nimirum si ad magistratus amplioresq;
dignitates euecti fortunam vestro temperetis
arbitrio: nos verò veluti pulli inuolucres & im-
plumes, è nido surgere nunquã possimus. Sed
quid aliud faciamus? Non cuius homini contin-
git adire Corinthum. Vnum est: quod me solã-
tur maximè. Securius ego me in infima condi-
tione victurũ spero, si modò paupertate mea fue-
ro cõtentus, quàm si ampliori inhians, me sempe-
animi excruciarem miserè: etsi hoc eorum sit
dictũ, qui quũ nihil assequi possunt, desperant
suis se contentos rebus asserunt: quod quidem
velint, nolint, faciant oportet. Cæterùm ne
re nihili vtranque paginam feciſſe videar, co-
ditionis meæ certiorem paucis te velim facer
vt mihi si sinistra sit, condoleas; si prospera, co
gratulêre. Discipulorum in primis numer
in eodem statu permanet, præterquam quo
vno Florido imminutus est, qui patrem mu
valetudine laborantẽ visurus abyt, vt vel atr
tus interſit exequijs, vel conualescentem læ
videat: venturus sit nécne, latet. Neque sa
multum labero: eam enim à discessu tuo co
stanti

E nido surgere.

Constantiæ lorica.

antiæ loricam indui, vt iam friuolis id genus
ebus contristari non decreuerim. Ego prosperè
aleo. Id vnum me semper malè habuit, quòd
bsentiæ tuæ impatientissimus fuerim: dolorem
amen hunc lenijt prospera tua (quam ex li-
ris cognoui) conditio. Nihil istic noui agitur.
regum festo tria aut quatuor tantùm colle-
a mimos & comœdias recitauêre, & eas qui-
m satyricis immunes aculeis: timuit enim
piti suo vnusquisque, quorundam periculo
ctus cautior, qui (quòd regiæ maiestati & mu-
bri perduelles stigma inussissent) catenati ad
gem non tam ducti, quàm tracti sunt. Ma-
ster Durandus, cui doleo, adhuc in vinculis
: dolorem tamen sperato reginæ aduentu, vbi
liberum fore confidit, solatur. Fatis (vt mul-

Multa cadunt inter calicem supremaque labra.

plerunq; cadunt inter calicem supremaque
ra) concesserunt magister Ioannes Tylli, olim
uarrici templi sacellanus, & N. hic Lutetiæ,
uernensis ille: misereatur vtriusque Domi-
. Salutaui omneis quos literis tuis salutan-
iusseras, qui te pariter resalutant. Superest
, vt verbis, vtcunque fieri poterit humanis,
ninos meos Amoncurianos (quorum ego
equijs ad aras vsq; sum paratissimus) meo
nine salutem dones. Item M. Xantonensem
vtrumque Garsonerium. Itidem magistros,
quos omisisse fuisset inciuilis & rustici

planè hominis; discipulos nostros Rutilium Pe
dianum, & Mirandulanũ, ingenuos adolesce
tes, mei (vt opinor) amantissimos, quibus quo
que in amore respondeo. His plurimum grati
lor, gratulabórque quandiu vixero: quod (v
scribis) contentiosa quadã æmulatione studio
uidissimè incumbant, sintq; vt meorũ & tuor
ita & studiorum ingenioſi sectatores, & sole
tes simij. Spero rem nostram publicam tua
eorum doctrina ac prudentia tandem maxim
auctum iri, & prudentissimè gubernatum. D
faciant, vt ea res falsum me non habeat. Si qu
est, quod mea ars istic in tua, & eorum causa
ficere valeat, aut patrocinari, non parcas la
ribus. Inuenies me non segnem, neque tui
sentis immemorem. Vale tu Nomophage, &
Nomophili, & excusatam habeto, vt sermo
ita & formandorum cõpingendorúmque de
elementorum insciti am. Datum ex cubi
lo nostro 18. Cal. Feb. Vnum est quod om
ram: Cauete, quæso, mei, animuli, ne ingen
vestra & corpuscula tantis laboribus, aut p
uigilys, frequentiorique studio ita fatigetis,
propterea immedicabilem morbum incu
tis. Id dico, quoniã iampridem compertum
vos in hac re frænis, non calcaribus indig
Vale.

EPISTO

EPISTOLA LI.

*Nudiustertius, hora post meridiem circiter quarta, eas ego suscepi literas, quas tabellio nostrati pridie Cal. Octob. ad me dederas: ibus ego lectis, notissimum prudentiæ tuæ feci iculum, notius longè facturus, si in ea perris animi modestia, quam hactenus tibi vendasti. His autem me consulebas, sub cuius ceptoris ferula tibi ad doctrinam comparann esset militandum. Quod etsi inquisitius, ctius, ac magis solicitè quæsitum, reposceret icium, coactus sum hac epistola, raptim & ultuariè scripta tibi paucis aperire, quid r ea re mihi sit animi. Idque facere propter eratam abituri nuncij celeritatem, qui lucano sequentis diei quo venerat, tempore, properè redeundum esse testabatur. Consum in primis, vt eum præceptorem tibi eli- Præceptor quis eligendus.
s, cuius virtus non minus animum excot: quàm doctrina ingenium vegetaret. Nam dys (vt cum Fabio loquar) scholam profum, moribus autem nocituram constaret: r mihi honestè viuendi ratio, quàm vel mè dicendi videretur. Est ludimagistro- enus, qui rudimenta illa (sine quibus quic- superextruxeris corruet,) neglectui ha-, & fastidiunt, quòd ab omni ostentatione*

aliena sint: ea tamen maximè curant, quæ K
nodoxian, id est, vanam gloriam afferant. S
his te mereri nolim: tum quòd plura in fro
promittunt, quàm præstent in recessu: tum qu
impendiò loquaciores, ac nugacibus quibusd
nænijs dilatrantes, pueris fumos venditent; n
doctrinæ eorundem animis suggerãt & inc
cent: sed inani verborum & argutiarum fu
gine perbellè deludant: ita vt quum quinqu
nio eosdem habuerint discipulos, abecedar
& primorum elementorũ ignaros, si interro
cõperias: quod quàm molestum sit parenti
qui pecunias non modicas his nutriendis pr
derunt, quàm perniciosum illis ipsis, qui
pueritiam in nugis cõtriuerunt, dictu esset d
cile. Huiusmodi præceptores verbis interd
piperatis strepunt, præ se cæteros rudes esse,
agrestes prædicant; inanes flant glorias, ac
sam scientiæ persuasionem sibi induunt, dig
que penè dixerim se iudicant, quib. vicatim
surgant omnes. Verùm si propius consid
quid vtilitatis habeat eorum doctrina, nihil
nè reperies, quod vel fracta nuce tibi p
emendum. Horum igitur scholis tibi max
interdicas: præstabilis sapientia virum e
cuius sanctitas teneriores puerorum animo
iniuria custodiat, ferociores à licentia gra
deterreat. Hæc si feceris, nec te sub eo mer

consilijs nostris acquieuisse pœnituerit. Va-
Datum ex ædibus nostris. 16. Calend.
uemb.

EPISTOLA LII.

Itam meam nec vnius assis æstimandam
putauerim, nisi te rebus meis ac saluti to-
denoueas, qui nullum amantissimi hominis
ium in me prætermiseris : imminet enim
i meo discrimen, quod nisi tuo vnius patro-
ac præsidio vitare non liceat. Ne autem
is meis defatigatus pertædeas, rem omnem
à principio strictim aperire constitui. Cele-
atur nuper conuiuium, perdicibus, phasi-
coturnicibus, pauis, lepusculis, ferina, tan-
e alijs omne id genus delicijs & esculentis
fluens, vt huius respectu memorabilẽ Cleo-
cœnã sordere dixisses. Aderat & trimum
r, quod iam in subterraneis œnopolis penè
cuerat. Huic ego interfui ; affuerunt &
que multi nostrates non obscuri nominis vi-
turis iam omnibus, vbi depositæ epularum
iæ, cœperunt protinus (vt moris est) ci-
stæ & tibicines peramœnis instrepere can-
lis, atque omnium ita aures delinire, vt
liuorum, nedum regum, felicitati inuide-
Næniæ surrexerunt, histriones, funam-
qui multiformi corporum volutatione
mùm oblectabant : venerunt interdum

qui prurientium animos titillarent. Ader
ſemel finiam) omne genus voluptatis, grat
omnia & iucunda ſupra modum viſa ſunt
ter quàm quòd comatuli cuiuſdam, vno d
caput ſcalpentis, mollicies pleriſque tædio
tis viſa eſt. Erat enim, qualem fuiſſe Dem
nem ſcribit Gellius, veſtitu certoque cultu
poris nitido, venuſto, nimiſq; accurato; tala
tuniculis more Lydi cauponantis circumſpe
compoſitè induebatur. Erant eius manus
agendũ argutæ & geſtuoſæ: ita vt Dionyſi
tatriculæ cognomento dignum cum Hor
videretur. Quum igitur id omnibus mole
eſſe conſpicerem, nullum tamen eſſe, qui ei
tædium verbis auderet exprimere, iuſta o
gatione ſuperfluentem tantis rebus homin
ceſſiui; quod agrè ferens animo, colaphum
protinus infregit, ego contrà gladio vagin
cerpto hominẽ cordicitus vulneraui: quo
ſalutem mihi fuga quærere coactus ſum
uátne adhuc an mortuus ſit, neſcio. Q
me ſatellites ad furcas, vt ſicubi locorum
repererint, de me propediem actum ſit.
igitur te oraturus, vt vel me domitæ o
aut ſaltem viſum tibi, ſi iſthac tranſieri
cieris. Iniquũ eſt, fateor, mendaciũ perp
Parua tamẽ (inquiũt Theophraſtus, Gel
& Liuius) vel turpitudo, vel infamia

da est, si ea re magna vtilitas amico quæri po-
st. Et Chilo sapiens conseruandi amici causa
via declinauit, falsum enim consiliũ pro eius
lute dedit. Pericles quoque rogatus, vt pro
nico falsum deieraret, Opus est (respondit)
e amicis commodare, sed vsque ad aras. Hunc
itur precibus meis locum relinquas velim.
ntum enim me tibi debere fatebor, quantum
ri, si tuo vnius præsidio periculum hoc effu-
ro. Vale.

EPISTOLA LIII.

DEmosthenes Græcorum eloquentissimus,
apud Philippum regem Amyntæ filiũ ver-
facturus, in ipso statim orationis limine stupe-
ctus obmutuit, maiestate (vt credibile est)
nti viri perterritus. Quod (vt opinor) heri
nudiustertius mihi contigisset, dum me collo-
quio tuo dignatus es, nisi stuporem hunc explo-
ta mihi iampridẽ excussisset humanitas tua:
m quum paruulus esses, & in re literaria mi-
ares, tantam morum facilitatem præ te tuli-
, tantam in omneis abiectissimos, & grega-
s inopes benignitatem, vt iam tum primùm,
i spem de te quàm optimam futuræ virtu-
non ceperit, fuerit nemo. Quo mihi am-
ori laude cumulandus videris, qui pro-
ctior factus tibi semper constiteris, neque am-
issimis honorum culminibus euaseris arro-

gantior, aut magis insolens: quod qui faciant albis sanè coruis rariores comperiuntur. V enim venire conspicimus, vt à teneris annis per multi dociles videantur pueri: qui vbi collu iugo subtraxerunt, tandem velut pristinæ co ditionis immemores, statim superbiant, eós q aspernentur, quibus cum pueruli familiarissi vixerunt: quódque multo deterius est, virtu omnes abrogant: Neroni hercle persimiles, licet ephæbus optimæ videretur indolis, v tamen virum egit, tantis támque probrosis tam flagitijs commaculauit, vt eius in exitu & mortem non vna parari simia, non serpe vnus, non culeus vnus debuerit. Quod gen hominum moribus quantum tibi interdixer vel cæco appareat, qui quanto proueßliores nos attingis, amplioribus animum virtuti exornes. Nam vt exemplo contentus vnico, liqua innumera, quæ sese vbertim mihi o runt, & ingenium penè obruunt, omittam: q mansueti ac modesti hominis factum non iu cet, quòd me in ludo (quẽ prius tyronem ag ueris) abiectissimum homuncionem, è qu cubus (vt dicitur) & saxis natum, vixque s dignum, qui pedum tuorum vestigia deosculi semel & iterum in familiam tuam euocauer nunquam de te benemeritum? Quid enim b mereri posset is, cui nihil est, de eo, cui nihil d

esset? Quid si ullo genere obsequij lacessitus fuisses? Credibile est sanè te magis paupertatis meæ & laborum misereri, quàm opera & famulitio indigere. Nunc ne parasiti instar verbis titillantibus aures tibi demulcere, aut caput blandiendo confricare videar, ea nunc primùm literis aperiam, quæ mutuo reuelare colloquio tua deterruit maiestas: vbi heri me tecum loquentem timidiusculum vidisses, concessisti (quæ tua fuit humanitas) vt id scriptis facerem. Faciam igitur. Percunctatus es me, vellem nécne à regendis puerorum gregibus abstinere atq; istinc domum tuam migrare. Nolo hercle istic consenescere: consenui tamen hactenus, expectans, quò istinc euocarer, ac de me bene mererer, nõ doctrinæ meæ (quæ nulla est) gratia: sed paupertatis, quæ magna est, intuitu. Hanc spem suggerebant plerique quibus non vsquequaquè sinistrè prouisum est. Nam, vt cateros omittam, præceptor meus doctissimus, D. magister Ioannes Clamontius, qui rotam aliquam diu istic voluta-uit, familiæ domini Laudunensis adscriptus est. Aly etiam permulti, quorũ nominibus parco, ne quis me oculis obliquis alienam prosperitatem æmari dicat, fortunam satis pinguem sibi fecerunt. Eandem ego aleã dietim expecto: nullius tamen, quãtumcunq; etiã opulenti, domũ intraturus, quin imperitiæ meæ ac morũ non commonuerim

nuerim. Quoniam igitur tuæ fuit modestiæ, me
euocare: id iam primùm omnium non ignores
velim, nihil esse in me doctrinæ, aut eloquentiæ,
quod tibi vsui, vel honori esse possit. Si quod
tamen sit, in hac re ministeriũ non negligens tibi
polliceor, & (sicut vires suppeditabunt) fre-
quens, atque laborioſũ: nam nullũ aliud offici
genus ab ipsa infantia exercui, in quo operam
tibi possem promittere: quam si pollicerer, & te
tua spe fallerem, & me mendacij conuincerem.
Noueris ad hæc, me & his moribus præditũ, vt
holusculis agrestibus liber malim victitare
quàm seruus lautissimis esculentis. Quocirca
tibi soli & vni obnoxius esse velim, ac subiectus
omnibus tamen obsequiosus. Præterea, nudus
sum tanquã ex matre, vixq; (vt in adagio dici-
tur) obolum habeo vnde restim emam. Si tecũ
fuero, omnia mihi suppedites oportet, quæ ad
honestè viuendũ videbuntur vtilia & necessa-
ria: & quoniam ex famulorum immunditie
& sorditate, domini plerunque arguitur inopiæ
vestimẽtis (vt clericũ decet) honestis indui pe-
nõ versicoloribus, aut histrionicis: quæ si meos
menda arbitrio voles committere, stipẽdio quan-
tumcunq; modico mihi opus est. Scio te munifi-
cũ, & qui famulos tersè, neq; tamen compositè
& venustè nimis, indutos malis, quàm crume-
nam immodicis auri ponderibus tumentem.

Equum

Equum præterea velim ſuis ephippijs ornatum, tuis ſumptibus nutritum: & quoniã, teſte Ouidio, Carmina ſeceſſum ſcribentis, & otia quærunt, vellem vt tandem aliquem locum mihi deſignares, vbi muſis ac tibi liberiùs vacarem. Impoſſibile eſt enim, quæ tumultuario fiunt ſtudio, ac frequentibus interrupta diſcurſionibus, multum eſſe decocta, ac elimata. Hæc omnia etſi ſtudioſè appetam nihil tamen ardentius, & obnixè magis tuæ beneuolentiæ: quam vbi fuero conſequutus, digito cœlũ videbor attigiſſe. Quæ omnia eò audentiùs tibi aperui, quò me intrepidum in his detegendis prius eſſe inſiſti. Poſtularem, ſi me ſuſciperes, vt non citò deſerere: niſi iam diu mihi compertum eſſet, ea te conſtantia præditum, vt quos tecum euocaueris, nunquam niſi volentes deſeras. Perpendes igitur, ſi adhuc hoc mihi cõdonare libet, placeat nécne hæc tibi cõditio: quæ ſi diſpliceat, fortunæ adhuc prioris cõtentus viuã: ferreus tamẽ ſim vtcunq; cõtigerit, & lapideus, ſi vnquã tantæ tuæ humanitatis fuero oblitus. Vale.

EPISTOLA LIIII.

VIx licet per otium in menſe ſemel tantùm feriari: tot meæ ceruici incumbunt negotia, tot vltrò citróque curis agitor. Sed ſi aliquando poſſum aliquid ſuffurari otij, moris eſt mihi aliquò me loci recipere, vbi fatigatum

labore

nuerim. Quoniam igitur tua fuit modestiæ, me
euocare: id iam primùm omnium non ignores
velim, nihil esse in me doctrinæ, aut eloquentiæ,
quod tibi vsui, vel honori esse possit. Si quod
tamen sit, in hac re ministeriũ non negligens tibi
polliceor, & (sicut vires suppeditabunt) fre-
quens, atque laborioſũ: nam nullũ aliud officij
genus ab ipsa infantia exercui, in quo operam
tibi possem promittere: quam si pollicerer, & te
tua spe fallerem, & me mendacij conuincerem.
Noueris ad hæc, me & his moribus præditũ, vt
holuſculis agrestibus liber malim victitare,
quàm seruus lautissimis esculentis. Quocirca
tibi soli & vni obnoxius esse velim, ac subiectus
omnibus tamen obsequioſus. Præterea, nudus
sum tanquã ex matre, vixq; (vt in adagio dici-
tur) obolum habeo vnde restim emam. Si tecũ
fuero, omnia mihi suppedites oportet, quæ ad
honestè viuendũ videbuntur vtilia & necessa-
ria: & quoniam ex famulorum immunditie
& sorditate, domini plerunque arguitur inopiæ,
vestimẽtis (vt clericũ decet) honestis indui peto,
nõ versicoloribus, aut histrionicis: quæ si meo e-
menda arbitrio voles committere, stipẽdio quan-
tumcunq; modico mihi opus est. Scio te munifi-
cũ, & qui famulos tersè, neq; tamen compoſitè
& venustè nimis, indutos malis, quàm crume-
nam immodicis auri ponderibus tumentem.

Equum

Equum præterea velim ſuis ephippijs ornatum, tuis ſumptibus nutritum: & quoniã, teſte Ouidio, Carmina ſeceſſum ſcribentis, & otia quærunt, vellem vt tandem aliquem locum mihi deſignares, vbi muſis ac tibi liberiùs vacarem. Impoſſibile eſt enim, quæ tumultuario fiunt ſtudio, ac frequentibus interrupta diſcurſionibus, multum eſſe decocta, ac elimata. Hæc omnia etſi ſtudioſè appetam nihil tamen ardentius, & obnixè magis tuæ beneuolentiæ: quam vbi fuero conſequutus, digito cœlũ videbor attigiſſe. Quæ omnia eò audentiùs tibi aperui, quò me intrepidum in his detegendis prius eſſe inſſiſti. Poſtularem, ſi me ſuſcipere, vt non citò deſereres: niſi iam diu mihi compertum eſſet, ea te conſtantia præditum, vt quos tecum euocaueris, nunquam niſi volentes deſeras. Perpendes igitur, ſi adhuc hoc mihi cõdonare libet, placeat nécne hæc tibi cõditio: quæ ſi diſpliceat, fortunæ adhuc prioris cõtentus viuã: ferreus tamẽ ſim vtcunq; cõtigerit, & lapideus, ſi vnquã tantæ tuæ humanitatis fuero oblitus. Vale.

EPISTOLA LIIII.

VIx licet per otium in menſe ſemel tantùm feriari: tot meæ ceruici incumbunt negotia, tot vltrò citróque curis agitor. Sed ſi aliquando poſſum aliquid ſuffurari otij, moris eſt mihi aliquò me loci recipere, vbi fatigatum

labore

labore ſpiritum reuocem, & huius ſeculi vanitates & miſerias conſiderem, quod nudiuſtertius feci. Sed vbi ſatis apud me ſagaci velut trutina perpendi, nihil in toto mundo reperi, quod ſuos non patiatur manes. Reges venenum reformidant: Primates ad ampliora ſemper obrepunt. Senatores ſunt auari, & lucri cupidi: nunquã ſecurè degunt milites, mors propius inſtat, quàm vita: in perpetuis viuunt miſeriis agricolæ. Ne multa, nihil eſt quod ſuos non patiatur manes, quódque non ſit calamitatibus obnoxium. Quocirca ſi me conſulas quid in hac re ſis facturus, te monebo, vt poſthabito omni diutino ſtudio exitum vitæ perpendas. Nam apertè conſtat, nihil hac vita eſſe fragilius: prudenter igitur feceris ſi tuæ ſaluti inuigiles. Vale.

EPISTOLA LV.

NIhil peius odi, quàm iſtos hypocritas & philoſophaſtros, qui in opinionem ſanctitatis venientes, Catonianam ſeueritatem capillis ſupercilio breuioribus paulatim promittũt. Expertus loquor, multos reperias verborum tenus Zetos, qui multa de virtutibus publico theatro exclament: quíque omnia vitio dent, aut digna putent incendio: intus tamen ſunt pellace vulpe neequiores. Volo, ſi religionem imitari decreueris, vt ſis aperto pectore, & infucatis moribus. In primis da operam, vt talis fias, qualis cupis videri.

videri. Non est quod in me succensere debeas, sed potius ames, quòd nullam nomini tuo maculam inuri permittam: insuper quòd dicas te velle amicum habere, quo cum liberè omnia, vt tecũ audeas loqui. Nullum (si me audias) amicum tibi cõparabis, nisi prius cum eo tres modios salis comederis. Multi sunt in hostio tantùm formosi, & verbis palàm amici, qui tamen clanculum serunt insidias. Vale.

EPISTOLA LVI.

NEscio quid sit in causa, quamobrem mihi succenseas: nihil enim me puto fecisse, aut dixisse, aut excogitasse quidem, quod tibi detrimento sit futurum. Culpaui, fateor, nonnunquam ignauiã tuam. Obseruaui quibuscum versabaris, tuarum rerũ sategi: sed aliouersum hoc feci, quàm vt tibi nocerem. Tute olim mei in te amoris periculum feciſti. Nisi velis in tua vitia reclamari, aliò te diuertas: nam quandiu simul viuemus, nullam tuo nomini maculam inuri permittam: mihi etiã si secùs agerem, summo verteretur opprobrio. Verbis meis paulatim acquiescas, & bene tibi vertet: omnia ad votũ tuum faciam. Non parcas pecuniis meis, atque adeò omnibus domesticis rebus. Hauries à me, velut ab ipso horreo. Sed si cuiquam detrahere velis, vt genialibus tibi indulgeas, nullum à me speres auxilium. Vale.

EPISTOLA

EPISTOLA LVII.

MOneo te plerunque tuæ vtilitatis, & ab omni scommatum iniuria nomen tuum vindicare satago: sed dum aliquantisper mihi tecũ loqui licet, aliò diuagaris, & (vt dicitur) extra meum sermonem tuæ peregrinantur aures. Non admodum habeberis in pretio, si eo, quo cœpisti pede, semper perrexeris. Vt enim vicatim compitatimque eos iuuenum prædicant omnes, qui rectè consulentibus dociles se præbere non grauantur: ita & maximo probro datur his, qui amicorum consilijs aures occludunt, aut prudentum exhortationes nihili penitus ducũt. Et cùm vnusquisque sibi persuaserat, te ingenio facili & benigno esse, in spem veneram, te nihil detrectaturum, quod suasissem. At (vt video) si rosas loquerer, verba mea nihili quidem duceres. Nescio quid sit causæ, quamobrem idipsum facias. Tantisper enim dum tua consuetudine mihi frui licuit, intimum te semper habui: sed (vt conijcio) illud ipsum est. Nemo non nouit arduum esse, hominem naturæ districtum corrigere. Nequitiæ tuæ diuturnum indormiuisti somnum, & in pectus semper obduruisti: quare, difficillimum est, te noua pelle induere. Vale.

EPISTOLA

EPISTOLA LVIII.

Laudabile fuit Amasis Ægypti regis institutum, qui lege sanxit, vt singuli quotannis apud cuiusque præfecturæ præsidem profiterentur vnde viuerent: quod qui non facerent, extremum illis supplicium esset pœna. Cui sanctissimæ legi conformis propemodum videtur Gymnosophistarum mos, apud quos impransi abibant, qui nullum diurni laboris fructum parentibus afferebant. Et apud Baleares Hispaniæ insulas, puer antiquitus cibum à matre non capiebat, nisi quid ea monstrante sagitta percussisset. Nam vt in Olympia non meretur coronam, nisi qui legitimè certauerit: ita nec dignus est vita, qui nihil parturit quo testetur se vixisse. In omnibus elementis ita vel Deo placuit, vel natura, vt nihil penitus torperet in otio. Cœlum, quo integuntur omnia, cyclo & orbiculari motu se voluit. Sol & luna alternatim suos motus peragũt, & sibi cedunt. Hæc noctẽ illuminat, ille diei præest. Venti suas tenent regiones, vnde flatu spirant immobili. Signa Zodiaci alternatim Solis flexum amittunt. Mare quiescentibus ventis tranquillum, vsdem reflantibus agitatur, & eos pisces nunquam non eijcit. Terra sterilis & infœcunda hyberno tempore, vernis & æstiuis frugibus otiũ pensat hyemale. Arbores ac plantæ

Amasis institutum.

Gymnosophistarum mos.

&

& tempus aptũ fructui ferendo perſentiſcunt, egerunt botros, & virorem induunt. Ilices & Quercus concipiunt glandes, Laurus & Oliua baccas, Corylus nuces, Meſpylus corna: nec aculeatis quidem dumis, ſpinis & vepribus ceſſatio eſt, nam & rhamnũ & alios fructus minutiſſimos pariunt. Sed obſeruemus nobiles vinearum gẽmas. Conſideremus quanta ſidelitate rerum omnium mater & parens, Terra ſemen ſibi commiſſum regerat, refundat, rependat quanto fœnore Agricolam ſuum ditet, triticum ſiliginem, hordeũ, auenam, milium, fabas, piſa lentes, eruum, lupinã, & alia id genus frumenta & legumina cumulatiſſimo prouentu generans. Quid Annus ipſe quẽ rerum noſtrarum & vitæ dimenſorem cognoſcimus, quando à ſui deſyt natura? Quis vidit Ver ſine violis, Aeſtatem ſine granis & calore, ſine pomis Autumnũ, Hyemem abſq; niuibus & pruinis? Nonne ſuccedentes ſeriatim Menſes in ſuis officijs manent? Quis inuerſum vidit ordinem? Quòd hæc omnia naturæ legibus & inſtitutis parent vt ſuos ſemper emittant fœtus, pudeátne hominem ſolum, quem tamen præeſſe omnibus creaturis Dij voluerunt, quieſcere, ſolum putreſcere in otio, ſolum ſine fruge conſeneſcere, effœtum ſolum ætatem præterire, ſolum ſine vllo vitæ ornamento emori? Quis hoc probaret, niſi deſ-

De quatuor anni temporibus.

oculis

culus, nisi qui cucurbitas lippit, & inops est ra-
ionis: cũ bruta ipsa cæteráq; animantia, quibus
eest ratio, raciocinentur vnde viuant, & quan-
ulumcunque laboris sui testimonium nobis om-
ibus videndum proponant? Alia hominibus
rosunt, sibíque charum, & nobis vtilem prose-
nt partum: pauciſſima admodũ reperiuntur
erilia & quæ nihil omnino in publicum afferãt
olumenti. Si quis in aquatilibus fidem requi-
t, & exemplum; parit Balena, partúmq; lacte
trit, oua gignit Cephalus, Delphini egerunt
tus, quos fœmina vberibus & lacte pascit co-
so: Agunt verè coniugia, pariunt catulos asti-
tempore. Echini ferunt oua: Hippocampus
tra canis rabiosi morsum prodest. Sed ad
minis vsum nonnihil operantur. Nec minor
in auibus sedulitas: Aquila pullos probat ad
rm: qui eum sustinere nequeant, vt degeneres
ellit: Columbi bina oua pariunt, masculum
mum, secundum fœminam, concipiunt diebus
dragenis: Galli longa edunt oua, rotunda
ina, nunciant lucem, & pigros ad laborem
itant: Pauones incubant ouis duodecim:
undo quinque pullos parit, quos magna pas-
aquitate, incipiens ab eo qui maximus est
u, & ita in cæteris ortus habens rationem,
que ad cætera descendam animantia. Tau-
aborem iuuant mortalium, & agricolæ sunt,

Galli pigros excitant.

arántque terram, ex qua fruges demetimus
Oues ſuis lanis nos induunt, lacte vagientes pa
cunt infantulos : Apes nobis mellificant: Su
ſe ſaginant ad eſum noſtrum : Canes pro for
bus noſtris excubant, greges à lupis, domo
latronibus tutantur : Feles cubicula purga
muribus. Dum oculos circumfero, paſſim ni
inuenio, quod in re aliqua non exerceat nat
ram, nihil quod otium non refugiat. Quid e
(vt ad inſtitutum aliquando deueniam) facie
dum nobis putamus? Volumus vinci à bru
quæ ratione, anima, dignitate, forma, & no
litate præcellimus? Imitemur potius Plinia
illum Apellem, qui nullum diem ducebat ſine
nea. Caueamus ne ſimiles illi videamur ver
pigro & ignauo, qui ruri degebat, vt mortu
caduuer inſepulchris. Reuolutus eſt annus,
bores ſua poma pepererunt. Ceres agricola
tis reſpondit : horti ſuos carbunculos, ſua
olas, ſuos dederunt flores : Racemis ſuis ru
erunt vineæ, pomis arbores tumuerunt. Soli
perſumus, qui annuam nondum frugem pro
mus. Reminiſcamur opprobrij, quod paritur
nobis ignauia, ſi conuincamur deſidiæ. Re
miſcamur iacturæ, quæ noſtris omnium
uicibus impendet, ſi conuincamur ignora
Expergiſcamur ſocy, ſurgamus ab otio, ad
trum conuolemus, ad burim, ad ligones, ad

Nulla dies ſine linea.

meres; latremus in aula ceruinam pellem, vt tendem in ſyluis militemus. Declamemus inter domeſticos & priuatos parietes, vt in Senatu cauſã Milonis agamus. Relegemus Catilinam, patrocinemur Cluentio, pupillis obſequamur, explodamus oppreſſores, cõſulamus patriæ, & tyrannorum vim reprimamus. Probemus balbutiem linguæ inter paucos, probemus ingenij vires, purgemus linguæ vitiligines, priuſquam eò veniendũ ſit, vbi ſupercilioſi ſedent conſules, naſuti tribuni, oculati prætores, acuti cauſidici, quæſtores vafri, cæterique emunctæ naris homines. Ecce gymnaſiarcha aures arrigit, in expectando eſt, quid dicamus: paratus eſt excipere quod offeremus, paratus audire, quod recitabimus; nec fauorem aut patrocinium nobis excuſat modeſtus comes, & ingenioſus hypodidaſcalus: cæteri inſuper doctrina & moribus clariſſimi præceptores noſtri aduertũt fauorem, vultum pollicentur, & ridibundis oculis beneuolentiam: neque porrò nobis verendum eſt, ne ſi quid ornatè parum aut inconcinnè protulerimus, id ipſum protinus criſpa narè ſubſannent, & auerſentur. Non eſtis doctiſſimi viri ætatũ adeò imprudentes, vt non cognoſcatis facilè cum Marco Fabio, ſuam eſſe ſtudijs infantiam. Fortiſſimus quiſque edidit aliquando vagitum, & qui coram principibus aut ſenatoribus magna ſui

gloria in omnium admirationem cauſas oraue-
runt, priùs tamen fuerunt rudes & alphabeta-
rij. Vultis exigere ab adoleſcentulo, quod paren-
tem eloquentiæ Ciceronem deceat? Vultis ſar-
cinam dare infantulo, cui Demoſthenes ſuccũ-
bat? Habenda eſt ætatum ratio. Non habet ſe-
nectus vires iuuentutis, ſed nec inuentus conſi-
lium ſenectutis & eloquentiam. Vale.

EPISTOLA LIX.

SAtis certaſti pater, ſatis militiam ſequutus
es: tempus eſt vt cõquieſcas, & ferieris: tem-
pus eſt vt ſubtrahas te periculo, & ſolita pro-
feſſione tibi interdicas: tempus, inquam, vt iam
doneris rude, & imiteris Horatianum illum
Veianiũ, qui armis ad Herculis poſtem fixis, do-
mi ſeſe continebat, ne in arenam denuò traheretur. Non eſt tibi formidandum ne non habeas,
vnde viuas. Tu non es vt plerique gregarij mi-
lites, quibus cùm ſtipendia detrahuntur, tenuiſ-
simè viuunt, & (vt eſt in adagio) digito plerũq;
ſalinum terebrant. Patri tuo (quod Dijs habeo
gratiã) abundè eſt auri & argenti. Parentes tui
omnes habẽt affatim diuitiarũ. Propterea, ſi me
amas (vt amas) reuertere domũ, vt & trãquil-
liùs viuas, & votis amicorũ reſpondeas. Vale.

EPISTOLA LX.

DOluit mihi, quod noſtrates aliqui nuper
retulerunt, eſſe ſcilicet neſcio quem nebu-

lonem

lonem, qui quotidie me mordet, & famam meam passim cõpitorũ vellicat. Eum quæso moneus, vt (si sapiat) aliò suas cõuertat satyras, & me missum faciat: nam si cerebrum mihi mouerit, ego illum à vertice capitis ad plantam pedis suis pingã coloribus. Scio non esse sapientis, inueniles curare nugas, aut anserum moueri strepitu. Quis tamen non grauetur istum foriolum qui adhuc quotidie bracchas & femoralia peracat, & culcitras omneis cum lodicibus stercorat) sic vnicuiq; obstrepere, nullo præsertim lacessitũ iniuria, nullo euerberatum stimulo? Hoc ego susque déque ferrem si postularet ratio. Verùm quoniã fama nec etiam ludum recipit, malo meis vt oppedat naribus, quàm me naso suspendat, aut posticis eludat cachinnis. Vale.

EPISTOLA LXI.

REm nouam & auribus tuis non priùs auditã affero, Marce Tulli: Scribit Fabius, os fractum iri potius, quàm posse corrigi, qui in vitio obduruerunt. Tortellius tamen ille, ille quam homicida Tortellius, in quo futuram probitatem desperant omnes, ad bonam frugem se recepit, & vitam cõmutauit in melius. Quod tantam me rapit admirationem, vt in hac re quid dicam, nesciam: nisi Euripum tandem posito requiescere cursu, mutatúmque vna consistere Protea forma. Nunquid enim mirum videtur,

videtur, hominẽ illũ momento, & præter omniũ expectationẽ resipiscere, qui ab adolescentia (adolescentia autẽ? imò pueritia, adhuc lapsus sũ, ab ipsis cunis) merã improbitatem, & corruptelã cũ lacte imbiberat, & nulli non vitio fuerat innutritus: idque adeò, vt iactam de illo aleã prædicarent omnes, videtúrque Neronem propediem induturus. Quod quoniam accidit, redyt in beneuolentiam parentum. Plura scriberem si per occupationem liceret: quoniam autem nunc non licet, mittam ad te cras aut perendie meum mulionem, qui quæ supersunt, tibi aperiat: interim vale.

EPISTOLA LXII.

DVrum est mihi studia mea interrumpere: quoniã tamen multis iam argumentis periculum feci, te esse ex eorũ numero, qui accepti semel beneficy nunquã non reminiscuntur, volo adhuc pleniore obsequio te mihi demereri. Ante omnia studijs tuis consule, in quibus ne oleum & operam ludas, dicam quid opus facto mihi videatur. Primùm omnium, eorum lectione tibi interdico, qui sesquipedalibus & antiquarijs quibusdam verbis ab Euandri seculo repetitis ampullantur, quíque nihil ducunt pulchrius aut potius, quàm vt affectata obscuritate, & permixtis dedita opera gryphis, & hiantem & suspensum teneant lectorem, & crucem figant

studioſi

dioſis. Pœniteret te lectionis huiuſmodi au-
orum, quandiu viueres: qui ſe operæ pretium
iſſe putant, ſi inuolucra quædã compegerint,
e Oedipo coniectore, & natatore Delio (vt
ſcriptis Heracliti dicebat Socrates) indige-
t: quibúſque Gordy nodus, labyrinthus Dæ-
li, Sphyngis anigmata, Numeri Platonici,
cophronis tenebræ, & Saliorum verſus, ſuis
erdotibus (authore Fabio) vix bene intel-
li, comperari nequeant. Dum hæc ſcribe-
m, inſperata quædam moramenta me auo-
unt: quibus implicitus, interturbatam epi-
lam in diem ſequentem coactus ſum proro-
re. Vale.

EPISTOLA LXIII.

Piſtola, quã heri ad vmbilicum traxeram,
nunc ad calcem perducenda eſt: quandoqui-
n otium ſcribendi liberius ſeſe offert. Quod
mſi non adeſſet, adhuc tamen rerum tuarũ
lem ſatagere, partim amore tui, partim pa-
tum. Quorum precibus expugnatus, pro-
i me aliquid quotidie ſcripturum, quod eſſet
i vſui. Quare vt intelligant me ſtetiſſe pro-
ſis, hominémque eſſe, quo cum ſecurè in te-
ris micẽt: plura præſtabo quàm promiſerim.
terrebam te nuper ab eorum lectione, qui
lita opera antiquarijs ſtrepunt vocabulis.
nc te hortor, vt abſtineas à librorum copia,

neque tam variis authoribus ingenium & me
moriam confundas. Nam quod scribit Fabius
Lectionum varietate reficiſtomachum, & plu
ribus cibis minore ali faſtidio, non ibo inficia
modò tamen intelligamus, hominẽ iam adeo
literis profeciſſe, vt huic laboriſuccumba
& ſub eiuſmodi onere virẽs non fatiſcant. Ha
verò labori quomodo poteris ſupereſſe, qui nih
adhuc, aut parùm in bonis literis promouiſti
Commodiùs multò feceris, ſi poſthabitis illis, e
quorum paleis paulum colligitur fructus, vnu
tibi deligas Ciceronem, quem ſemper velut a
chitypum feras, cuiuſque ſuccum imbibas
doctrinam. Nam & Cicero ipſe Terentium
(quem familiarem ſuum vocat) ſemper hab
bat præ manibus: & Cyprianus diem nullum
ſine Tertulliani lectione præteribat: Scipio ite
Africanus Pædiam Cyri de manibus non pon
bat. Quos ſi imitaberis, rem facies tibi vtile
& mihi iucundam. Vale.

EPISTOLA LXIIII.

QVantum me pudeat puerorum noſtri ſ
culi, nec tu credere, nec ego ſatis expr
mere poſſem, Fabiane. Permultos enim reper
as inuerecundos adeò & impudentes, vt quam
uis adhuc ſint elementarij, & abecedarij, ia
tamen plurimum ſibi tribuant, neque aſſu
gant illis, qui veteres omne genus ſcriptor
mult

nultis vigilijs magnáque olea impensa iam excusserunt. Nolo putes deesse mihi in hac re testimonia, aut me aliquid comminisci. Nam cum nudius quartus redirem Nucerio, vbi meus pestis, nullibi non sæuientis, duos & amplius menses fueram rusticatus, obuium habui quendam puerulum, quem cùm rogassem, quò iret, unde veniret, & cuias esset: dicere non erubuit, indignum me esse quo cum verba faceret. Causam percunctanti respondit, esse sibi circum & encyclopædiam illarum artium, quas in oratore perfecto requirit Fabius: mihi verò tantum esse inscitiæ, quantum sibi doctrinæ; ac propterea non oportere, vt inter Arcadiæ pecuaria, & Muscas, intérque graculos & olores aliquid esset commercij. Pueri insolentiam demiratus, satis habui consulere, vt Anticyram nauigaret, ibíque sumpto helleboro repurgaret insaniam. Vale.

EPISTOLA LXV.

IAm annis plus minus decem Grammaticos sequutus es, Pauline, neq; tamen ab inscitiæ tenebris pedem eduxisti: nam quũ scribis aliquid aut loqueris, tertio quoque verbo incidis in solœcum. Nescio quis excusationis locus tibi sit relictus: culpam non potes deprecari, si per te steterit, quo minus profeceris. Credo tamen partem culpæ tuis præceptoribus adscribendã, qui

qui prima rudimenta memoriæ tuæ non inculcauerunt: quique te adhuc implumem ad volatum prouocarunt, & Dædalum fecerunt, priùs quàm esses Icarus. Superest tantùm, vt quamuis serò, discas tamen, & ad prima redeas fundamenta. Noli putare hoc tibi futurum probro, ob ætatem iam prouectam. Præstat in ipsa etiamnum senectute resipiscere, quam ad extremum vsq; delirare. Non puduit eloquentiæ parentem Ciceronem, post multas in Senatu declamationes dare se Apollonio Moloni recoquendum: Neque octogenarium Socratem musicæ vacare. Nec tibi quoque turpe videri debet in ipsa adolescentia, atque adeò virili ætate proficere, eáque iacere fundamenta, sine quibus corruet quicquid superextruxeris. Quòd solito breuius ad te scribo, dabis veniam: nam quum hasce à me literas nuncius postularet, non erat mihi otium ad mungendas nares. Deinceps plura scribam: interim saluebis ab amico, qui commendat se tibi de meliore nota.

Cicero Moloni se recoquendum dedit.

EPISTOLA LXVI.

MAgna posteritati fit iniuria, grauemque iacturam faciunt bonæ literæ: dum ea supprimuntur opera, quæ si prodirent in lucem, & euentilarentur, omnes inde frugem caperent. Omnibus enim exploratum est & compertum, quantum studiosi detrimentum acceperint in

operibus

ribus Enny, Lucily, Cæcily, Quadrigary,
rúmque plurimorum, ex quibus nihil nobis
ter nomen relictũ est. Non placet mihi eorũ
pta circumferri, aut exponi venalia, qui te-
rè & sine iudicio scribunt quicquid in buccã
erit: neque aliquid vnquam ad incudem
ocant. De his loquor, qui quod rude pri-
m pariunt, frequenter postea lambunt vrso-
um more, frequenter incudi reddunt, &
eram vbiquè apponunt limam: quique re-
erato inuentionis amore, perpendunt postea,
tanquam authores, sed lectores. Quod te
ltis iam lituris fecisse quoniam in confesso
& constans vbique prædicat fama: cur tan-
eos retines suspensos, qui de te multa sibi per-
nt polliceri, quique operatua lecturiunt cer-
im, & empturiunt? Non est quòd iudicio-
m aleam aut maledicorum graphia refor-
des. Certò scio, omnia ab omnibus probatum
, quæ ex officina tua prodibunt: quum etiam
as tumultuariè scribis epistolas, omnes miren-
r plurimum, atque adeò tanti faciant, vt rosas
ui videare, & omnia calamistris eloquentiæ
mpta dicere. Quare non minimo tibi dare-
r probro si omnium expectationem fraudares
destitueres. Opus estergo vt parias, quod
rturis iampridem. Vale.

EPISTOLA

Epistola LXVII.

Miratus sum plerunq;, cur nunc bonæ lit
pessum eant, quæ superioribus annis ta
in pretio habitæ sunt: cur nunc literati nihil
ant, qui quondã æstimabantur maximi, &
bebantur numinũ loco: Sed nihil est quod mi
ri debeã. Quondam enim artes pretio & ho
re fouebantur: neq; erat qui non assurgeret
ruditis: adeò vt maximi quiq; Principes luc
loco ducerent, in oratorũ & poëtarum amici
venire, & eorum scriptis famam suam ad pos
ros prorogari, & vindicari à mortalitate. N
verò quàm mutata sint omnia, vident omnes.
enim sordent & vilescunt literæ, vt non solù
non faueatur studiosis, sed illudatur etiamnum
Nam multò pluris æstimantur (cur hoc reli
quis inultum Iupiter?) lenones & parasiti, q
Principum aures verbis deliniant, quique fum
vendunt, qui oleũ in auriculas instillant, quàm
qui plus olei quàm vini, doctrinæ studio cons
munt. Quare non est mirum, literas ipsas in r
inam cecidisse nostro tempore, quo nec seritu
literatis, nec metitur. Vale.

Epistola LXVIII.

Audio esse nonnullos, qui credulitatem mul
tarũ rerum tibi insinuant, quique mari
& mõtes promittunt, vt amplissimis pollicitat
onibu

ibus te trahant in suã familiam. Quorũ ver-
s delusus iam adeò insolescis, vt te alumnum
rtunæ & partũ existimes. Caue mi Lentule, Partus fortunæ.
eorum verbis qui hunc tibi faciunt fucum, si-
rè res tibi cadat, si quid tua authoritate fe-
is. Nescis philosophorũ permultos cum Dio-
e olera lauare maluisse, quàm cũ Aristippo
las sectari regias? Cur ita quæso? nunquid
ertatis causa? Vnã periculum fecisses, quàm
rbum sit & importabile aliena viuere qua-
, & alterius pendere arbitrio. Si hoc esses
pertus, tu liberã paupertatem opulentæ serui-
i anteponeres. Vide mi Lentule, ne in eorum
nsionem impingas, qui sibi negotiũ insinuant
rebus tuis. Male audies si quid feceris incõ-
tè. Nihil patimur tibi deesse: nemo istic te
rgat: Tu es tui iuris: Viuis tuis legibus:
dis dormitum, & expergisceris, quando lu-
: Ludis, cœnas prandes cùm placet. Quæ om-
tibi auferentur, si te feceris mercenarium.
dde etiam quòd qui te accersunt, multum
tasse de doctrina tua sibi promittunt: quam
pinione repererint minorem, occasionem pro-
us inquirent, qua te detrudant sua domo:
si nullam repererint, fabricabunt tamen, &
mminiscentur. Vide qua fronte hoc perferes:
dico, qui ad libertatem natus es, & agrè
uitutem pateris. Vale.

EPISTOLA

Epistola LXIX.

Nolebam tibi aperire, quàm funesta sint nia domi vestræ: quum tamen eius rei tia aures meas precibus onerare non desin siderium tuum explebo. Pater tuus intes mortuus est Calend. Ianuarijs: Mater m quartana laborat: Fratres tui sunt podagri deò, vt pedibus nequeant subsistere: Soror Lucretia est paralytica: Patruus Lētulus l rat morbo comitiali: Statius famulus est ca losus: neptis Eugenia venit in suspicionē lep quam arguunt liuens paulatim caro, rau scabra vocis, articulorum contractio, & r quidam næui membris omnibus, instar bo rum, innascentes: Matertera tua Iulia in in tantam phreneſim, vt fanatico nescio qu rore duci, & fœnum in cornu conclusum ge videatur: Auus tuus intus & in cute pa corroditur cancro, neque reperiri potest qui morbo medeatur. Famulorum tuorum par sunt cardiaci: alij cœliaci: nullius est quem angustia non tædeat vitæ. Si perconteris v leat tuus coquus Taratella, actum est de vita, & conclamatum est cadauer; viuens i numeratus est in peculio Proserpinæ, & n lum Charonti præparat. In eo siquidem pl ma cognoui, quæ euidens mortis argumentu

premittunt. Nam ſtragulam complicat, dentes in ſomno collidit, membra præter decorem deteri non curat. Præterea eius labia contrahuntur, oculi glauceſcunt, dentes albeſcunt plus ſolito, oculi eius fiunt profundiores quàm prius extiterant, aſpectum auditúmque ſine cauſa reformidat, & ſemiapertis dormit oculis. Quæ omnia ſigna eſſe mortis receptæ fidei authores dicunt. Vide ergo quomodo tam triſti ſpectaculo ſiccis oculis, & ſine lachrymis intereſſes. Supereſt, vt horum deſtitutus auxilio, prudenter tibi conſulas. Vale.

EPISTOLA LXX.

NOn parua dignus es nota, qui aſpectum amicorum ſine cauſa refugias, & videndi cui copiam neminifacias. Quod ſi ſemper feceris, præſtabis culpā ſceleris alicuius, & grandis flagitij cōſcius tibi videbere: cuius horrore diſcedas è medio, & latebras inquiras. Quoniam etiam in ſuſpicionem veniſti: relictis literarum ſtudijs vxorem duxiſſe. Quod ſi falſum eſt, cauere ne fiat: te pœniteret matrimonij, quandiu viueres. Nam quomodo parares tibi victum? neque arare, neque literas noſti. Errares ſi quicquam ſperares à tuo patre. Si te videret manū ad ſtipem porrigere, ſi ſanguinem flere, tui non tamen miſereretur: neque obolū tibi daret ad emendam reſtim. Non eſt diſſimulandum, quin

quin sit aliqua in coniugio voluptas: sed si pro-
spicienter obseruaueris quàm sit breuis, quot
eam dolores, quanta sequatur pœnitentia, nup-
tias vitabis tanè peius & angui. Consule Hip-
ponactem, qui duos dixit vxoris dies dulciss-
mos, nuptiarum videlicet & mortis. Refer ad
Alexandrum, qui dixit nuptiarū diem multor-
malorum initium. Nam si pauper diuitem dux-
eris, dominam non vxorem acceperis: si paupe-
rem, onus vitæ ferre non poteris: si turpem, do-
lebis: si pulchram, habebis communem. Aud
quid suadet Cheremon: Vxorem (inquit) præ-
stat efferre quàm ducere. Interrogatus Simoni-
des quid esset vxor. Viri (inquit) naufragium
domus tempestas, quietis impedimentum, vitæ
captiuitas, pœna quotidiana, pugna sumptuosa
bestia contubernalis, canis ornata, malum ne-
cessarium. Horum consilio si oculos animúmque
admoueris, mutabis sententiam & citò calculi
reduces. Debes etiam apud te cogitare, multa
puellas sursum versum videri formosas, quæ de-
orsum versum nauis & vlceribus crurum vbi
que scatent. Vale.

EPISTOLA LXXI.

NOn videatur tibi mirum, si nunc præ lætitia oculus dexter mihi saliat, qui nudius quartus erā totus irrisibilis & agelastus. Ac cessit mihi quod frequenti voto semper cupiue-

ram.

am. Pater constituerat annos plus quatuor me
n scholis captiuum tenere: sed precibus amico-
ũ, quos seper meæ calamitatis miseruit, expug-
atus, libertatem & exitum mihi promisit pri-
die Natiuitatis Domini. Quòd si præstiterit,
Deus sum: Fortunã ipsã anteibo fortunis meis.
Nunquid enim seruile & miserũ tibi videtur in
ac languere carnificina, in qua nullus nisi de in-
ẽrendis verberibus sermo? Quales putas qui
os erudiũt præceptores? diceres esse plagiarios,
arnifices, & tortores vulnerarios inter leænas,
nter lupas, & tigres educatos. Si quid fortasse
berrauerimus, si tantillũ oculos deiecerimus, si
el vnguem latum recesserimus ab eorum man-
ato, tota vi consurgunt in pœnam. Denudant
os à calcaneo scapularum tenus, lacerant, tun-
unt, mutilant, pedibus conculcant, parietibus
idunt. Nullum in miseriam nostrã non cõmi-
scuntur impietatis genus. Sola oculorum tor-
itate & contractione superciliorum nos adeò
erunque terrent, vt mallemus in orciculum
cidisse. Quódque summæ infelicitatis & ex-
emæ crucis est argumentum, quũ in nos ita sæ-
iunt & debacchantur, non audemus præ me-
hiscere, nec my quidem aut gry facere. Quòd
addiderimus verbum, ictibus pluuni, & cola-
pis grandinant. Tam perimus, quàm qui iu-
lo implicatam iam habet restim. Excuterem

tibi lachrymas, si cætera infortunia ad vmbil
cum, tantùm perducerem. Vale.

EPISTOLA LXXII.

MVlti habẽt me ſuſpectum latrocinij, quòd
nunc ſericatus appaream & purpuratu
quipriùs eram mulio & auriga: neq; ſibi po
ſunt perſuadere, tantas ſine furto accreuiſſe mi
diuitias: quibus vtinam explorati eſſent labo
res quos pertuli priùs quàm eò rerum peruen
rim: non enim tam facilè de me iudicarent, n
que mirarentur me tanto erectum è ſtercor
Quaſcunq; habeo fortunas, Dijs acceptas refe
ro; auſim tamen iuramento contendere, me me
laboribus plura multò meruiſſe. Nam ex qu
tempore exceſſi ex ephebis, non recordor dien
vllũ ſine linea præteriſſe me: quòd ſemper ſu
iret in mentem Porty Catonis, qui deteſtari ſ
lebat, ſi qua dies per incuriam inanis effluxiſſe
Natus annos quindecim ſeruiui cuidam tr
pezitæ, moroſo ſuprà quàm ſit credibile. Na
iraſcebatur ob rem nihili, ob floccos, ob v
guem prauè ſectum. Imperabat ad nictum
culi. Coniectare plerunque me oportebat, qu
digito creparet. Si vitrum rupiſſem, comm
nuiſſet mibi caput ſandalio. Iratus quandoq
aqua & igni mihi interdicebat. Perferebam
omnia, neq; me piguit: moriens enim hæreden
me conſtituit, meorum memor obſequiorum

Qu

Quas ego diuitias non temerè prodegi, vt solent
derique. Nam conuerti me ad studia, vbi quã-
is adultus breui tempore adeò profeci, vt soci-
meos relinquerẽ à tergo, & multis præcessisse
rasangis. Cùm adhuc essem rudis, aliquid
andoque dabam muneris doctioribus: neque
e pudebat consulere iuniores: cur enim pudu-
et, cùm Socrates philosophorum optimus à
ulieribus doceri, indignum Philosopho non
xerit? Diotinam appellare magistram, &
spasiam frequentare? Hæc ad te scribo Ligu-
e, vt exemplo meo, dominum tuum tantis
equus tibi demerearis, vt tuæ consulas pau-
tati. Vale.

EPISTOLA LXXIII.

Quid habes Pauline? Quid frontem cape-
ras? videris mihi tristior solito: facies tua
roris promittit argumentum. Cõpertam ha-
tuam naturam. Tu in primore fronte geris
ctum animi. Non consueueras hoc modo me
ente tristari. Securè potes acerbitatis tuæ
us mihi euomere. Quicquid dixeris, pe-
le ac thesaurum continebo, & fortasse dolo-
uo medebor, si modò capiat medicinam.
usquam occurrebam tibi, mihi arridebas &
rtio vsque iugere porrigebas dextram. Cur
e mutatum video? Nescio an verba mea
er cum stomacho exceperis, quibus te insi-

mulabam pigritiæ; at ego aliouersum loquebar quàm vt bilem tibi excitarem. Propterea non ageres amicũ, si hoc ipsũ mali cõsuleres. Quic quid dixi, præter propter mouendã tibi choler dixi: semper dedi operam ne quid detrimenti v la in re caperes. Amaui te à puero, & mollit educaui, foui que semper mitiùs, quàm alumn suũ nutricula; neque grauatus sum studia m sæpenumero interpellare, vt facerem, quæ rem tuã essent. Quare errares vehementer, aliam persuasionem indueres. Fac semper m in te amoris periculum; non inuenies me ver tenus amicum. Si qua in re opera mea tibi fu rit opus, ad me semper velut ad anchorã conf gias: qui te amet vehementiùs, habebis nem nem. Verùm & volo, vt me semper candid amicũ, & infucatum iudices. Non sum ex ea minum nota, qui in ostio tantùm formosi pal blandiuntur, & clanculùm mordent. Vale.

EPISTOLA LXXIIII.

CRedo horam illã fuisse mihi fatalem, inauspicatam, qua primùm Lutetiam v Antea nihil mihi deerat, habebã omnia ex a mi voto. Eram indutus holoserico, bysso, & d matico. Ne multis agam, eram totus serica Nunc verò incidi in tantam paupertatẽ & p nuriã rerũ, vt me oporteat domesticatim & stiatim victũ emendicare, & manũ ad stipe porrigere. Vale.

EPISTO

EPISTOLA LXXV.

NVlla non hora mihi caueo ab insidijs tuis: nam suspectum te habeo furti, & aliorũ elerum, quæ sunt turpissima relatu, & castas res offendunt. Nullum fuit mihi frequentius tũ, quàm vt virtutem amplectereris: nunc rò de te nullã spem mihi promitto, omnem te despero probitatem. Nihilominus quicquid es, caue ne insolescas: & (vt est in prouer-) exuuium leonis induas. Erunt enim qui undent tibi arma, si secùs egeris. Vale.

EPISTOLA LXXVI.

QVoniã auriculari nuper digitulo te percussi, nullo non die (vt multorum verbis ad perlatum est) maledicere mihi desistis vbi-e locorum. Quod quare facias, miror sum-pere. Ea non sunt humani ingenij, mansueti-e animi officia. Conuiciare tamen vt voles. Si simulaueris me superbiæ, latrocinij, & aliorũ genus scelerum, non verterim manum. Si a-nus esset iniuriam reponere, & hanc tuam ulantiam retaliare, patet amplissimus dicen-campus. Vale.

EPISTOLA LXXVII.

'Atis superque cõspicio veracissimã esse pa-præmiam qua aduersis fortunæ flatib. non esse sperandum fertur, aut in prosperis minimè

ſuperbiendum. Compluſculos enim videre
grauibus infortunijs exagitatos, quos modò
mio poſt paulò eadem complectitur fortu
Contrà verò perplures non deſunt, quos ab
menſis opibus ad humilem paſtoris conditio
compellit. Quocirca noſce teipſum, nec tant
tibi tribuas. Vale.

EPISTOLA LXXVIII.

QVandiu fuiſti probatis moribus, & ſp
bonæ indolis præ te tuliſti, rebus tuis ſe
per conſului: nunc verò quoniã ablegaſti
tem, & hominũ expectationem de te fefe
interdico tibi domo mea. Quòd minaris m
ſatyras & mortem, ego has comminationes
facio pluris, quàm fulgur ex vitro. Si qui
me iamdiu parturis, parias quæſo. Tanti
verba tua, quanti nugas obſtetricum, &
rantium iam vetularum. Si nihili pendis q
dico, multò minoris æſtimo quod facias. V

EPISTOLA LXXIX.

MAlè agis & iniquè, ſi habes me ſuſpe
inſidiarum, aut alicuius in te coniur
onis. Hoccine eſt credibile me in eum inſidia
rere velle, cui quicquid habeo doctrinæ, acce
referre debeo? Nutriuiſti me à puero: fec
ex Terent. ex ſeruo vt eſſem libertus, & quod habu
ſummum pretium, perſoluiſti mihi. Næ im
manus eſſem, & planè inciuilis, ſi tanta ben
le

lentia excideret animo meo. Parce, quæso, furori tantisper dum rei veritas innotescat tibi clariùs. Demum si talem me reperias, qualem suspicaris, interdicas mihi domo tua, ipsaq; adeò consuetudine & familiaritate; nam & ero dignus tanta nota. Vale.

EPISTOLA LXXX.

DEmeruisti me tibi multis obsequijs: Dij faciant vt mihi liceat aliquando gratiam referre, & agnoscere beneficium. Si velis fieri certior rerũ mearũ, contineo me domi, neq; amplius sequor militiã, partim quòd hæc professio non videatur mihi magnæ frugis, partim etiam quòd præ senio iam sim emeritus & donatus rude. Quod rogas, vt de fratre tuo bene mereor, eumq; ad viã virtutis reducam: illud factu perdifficile est: iam enim adeò occalluit in sua nequitia, vt nulla sit spes eius reuocandi. Ad hæc, aspectum meum reformidat ac refugit, quanta maxima potest opera. Vale,

EPISTOLA LXXXI.

OMnes habent te suspectum eius homicidij, quod heri perpetratum est in suburbijs, horã circiter nonam. Si res ita se habet, vita tua non parũ timeo. Non solùm enim vapulabis à carnifice cõpitatim: at (quod longè detestatius est) traheris ad furcam. Vide quonã modo effugium tibi reperies. Non poteris enim deprecari

cari mortem, si quis aduersùm te sententiam tu
lerit. Præterea Iudices instabunt, vt ratiocin
ris vsque ad assem de pecunia, quam vno ab
hinc anno temerè prodegisti. Vale.

EPISTOLA LXXXII.

NOn est mirũ si parentes ignauiã tuã pert
si, omni ope te destituerint: quoniã (vt ac
cepi) tu quotidie pernoctas in alea: præterea in
sidiatrices quædam meretriculæ facultates tu
exhauriunt, & crumenam: à quibus nisi cau
as, non habebis tandẽ vnde satisfacias tuis cr
ditoribus, & ab eorum ære te eximas. Vale.

EPISTOLA LXXXIII.

SÆpenumero multis periculis vitam obiec
vt ab his te redimerẽ, quæ videbantur in
minere tuo capiti. Nihilominus si quando op
est mihi opera tua, subterfugis astutè. Vtere t
astutijs vt voles, futurum enim spero, vt ni
inde fructus consequare. Ad extremum da
pœnas tuæ ingratitudinis: nam non est credi
le, deos hoc scelus inultum relicturos. Vale.

EPISTOLA LXXXIV.

MIrari quidem satis nequeo impudentia
tuam. Vides corruptissimam tuã vitam
probatissimis quibusque viris displicere: tu t
men nihili facis. Cùm adhuc eras puerul
omnes grande aliquid sibi promittebant de t
inde

indole: nunc verò spem omnẽ futuræ in te virtutis ademisti. Viue tuis legibus: scies tamen parũ frugis ex hac viuendi ratione tibi futurum. Longè prudentiùs faceres, si eorum consilium sequerere, qui tuæ prospiciunt vtilitati. Vale.

EPISTOLA LXXXV.

Dolenter & ægrè fero, quòd non facias frequentiùs tui videndi copiã: cùm exploratissimum habeas meum in te amorem. Quotusquisque amicorum tuorum prospexit rebus tuis vigilantiùs quàm ego? Te oro, vtere amico tuo familiarius. Nulla in re (quam petieris) repulsam passurus es. Vale.

EPISTOLA LXXXVI.

Dii immortales, quàm diuersa est hominum natura! Qui hac tempestate volunt rem augere domesticã, eos oportet assentatores esse maximos, multa dissimulare, habere animũ labijs dissentientem: secùs non dabitur locus, aut ratio augendæ facultatis. Proinde, si facilem accessũ velis tibi patere ad Principes, inprimis dicendũ erit vale Virtuti, repudianda Veritas, atque etiam probandum gratante plausibili vultu, quicquid illi dixerint aut fecerint: vel si hominem interfecerint. Vide apud te, an iusta paupertate malis viuere, an per nefas ditescere: potior tamen mihi videtur honesta paupertas, quàm cõgregatæ per scelus diuitiæ. Vale.

EPISTOLA

Epistola LXXXVII.

Adimam tibi metum in quo nunc es, & explebo animum gaudio, cùm quid tibi dixero quod à recepta fidei hominibus intellexi. Pater tuus constituerat te exigere sua domo, exoraui tamen meis precibus, vt propositũ hoc immutaret. Da operã, vt eum in amore tui cõtineas. Nemo enim est mortaliũ, cui plura debeas, quàm illi. De te (scio) bene merebitur, si hominũ expectationem non destituas. Vale.

Epistola LXXXVIII.

Vsu plerunque accidit, vt illiterati grammatistæ multò pluris æstiment sese, quam homines egregiè docti, & oraculorũ Sibyllæ interpretes. Quod in te expertus sum. Luce clarius est, & vero verius, te adhuc esse elementarium, vixque à tenebris ignorantiæ pedẽ eduxisse: adeò tamen tibi places, & blandiris, vt neminem præ te ducas hominem. Quæso prius quàm amplius insolescas, metire te tuo modulo. Putas te dignum grammatici nomine, quòd ineptas quasdam differentias, friuolásque etymologias didiceris? Hallucinaris plurimum, si tam breui gyro Grammaticen concludas: cùm oporteat perfectum grammaticum Philosophos, Oratores, Poetas, Iurisconsultos, omne denique scriptorum genus excussisse. Vale.

EPISTOLA LXXXIX.

FRequens fuit mihi votũ ac desiderium, vniuersam vitam in bonis literis consumere: at qui nimia, aut vt veriùs dicã, Orbiliana præceptoris mei seueritas vsq; adeò me diuertit, & absteruit, vt certum sit mihi porcarium potiùs aut mulionem agere, quàm diu eam sustinere crucem. Hoc si grauatè & dolenter ferat pater tuus, consule quæso quonam modo poterit occurri, aut iri obuiam: Sum enim imparatus, neque consilij locum habeo, neque auxilij copiam, vt ait Terentianus ille Pamphilus; nec satis compertum habeo, quod remedium huic malo inueniam. Si ratione vlla fieri possit, cauere volo, ne ea res mihi sit infamiæ. Vale.

EPISTOLA XC.

QVoniam percontaris sæpenumero, quomodo res nostræ sese habeant, volo explere animum tuum. Illud primùm scito, nobis omnibus prosperè esse, lautè & genialiter satis viuimus. Vnum est tamen quod malè nos habet, quia frequens est tibi consuetudo cum perdita nescio qua muliere, quæ facultates tuas omneis instar hirudinis exugit, & teipsum radit vsque ad cutem. Vtinam consulè & recta reputares via quàm fraudulẽtæ sint dioholares huiusmodi meretriculæ; animũ tuum (vt conycio) ad aliud nega-

negotium appelleres. Erit quod succenseamus tibi, si in re nihili tantum semper feceris sumptum. Proinde medeare huic malo, & quàm poteris citissimè. Vale.

EPISTOLA XCI.

IN morte patris fingebas te plurimùm dolere: verũ ea solicitudo bidui solùm extitit, aut tridui, fuitque ficta, & similis præficarũ lachrymis: demum desysti dolere. Tu non refers pari pari, si iam patris oblitus es, qui tamen nihil vnquam tibi deesse passus est. Dabitur tibi magno probro, si hæc ingratitudo ad aures hominum peruenerit: propterea fac vt probum decet adolescentem. Vale.

EPISTOLA XCII.

PVtas te feciſſe pretiũ operæ, quòd triuiales quosdã versiculos conscripseris: hísque perinde tibi places, ac si arduum aliquod opus & Areopagitarũ theatro dignum edidisses. Te oro per amicitiam nostram (qua incœpta à paruis, cum ætate accreuit simul) caue ne sis tibi Suffœnus; aut simias imiteris, quæ suos fœtus quamlibet deformes, pro formosissimis admirantur. Non monerẽ te huius rei, nisi certò viderem, plus inde futurum detrimenti, quàm vtilitatis. Cæterùm audio te quibusdam flagitijs deditum esse & procliuem: à quibus pedem reuoces te quæso. Admodum enim difficile est, ab eo se malo extricare,

Pedem reuocare.

extricare, cui quis ab incunte ætate insuevit, & innutritus est. Vale.

EPISTOLA XCIII.

PEtivi abs te decem aureos solatos muneri, nulla quidē coactus necessitate, aut indigentia, sed vt animum tuū pertentarem: nam (quod dys habeo gratiam) auri & argenti est mihi abundè: passus sum abs te repulsā, quod in magnā me traxit admirationem. Hoc enim scio, me meis in te beneficijs meruisse, vt fortunas tuas, ipsamq; adeò vitam pro me exponeres. Quid? pollicebaris montes & maria, dicebásq; me tibi esse charioremtuis oculis. Hæccine est illa benevolētia? Qua fiducia id audes recusare, quod paulò ante promiseras? Nunc quoniam explorata est mihi fides tua: caue deinceps ne conspectum nostro te offeras: facilè carebo opera tua. Vale.

EPISTOLA XCIV.

NEscio vnde tibi creuerit hic fastus, vt abiectiorem me putes quàm quocum verba facias. Primū omnium (quantum conijcio) non sunt tibi plures animi & naturæ dotes, quàm mihi: sed vt sint, debes propterea eò arrogantiæ cōscendere, vt neminē præ te ducas hominē? Diuitiæ tuæ (vt coniectura colligo) hoc supercilium tibi non induunt. Nam licet patrem habueris, vt omnium hominū sapientissimum ita & ditissimū: rem tamen domesticā, iuxtà & vniuersā patri-

patrimonium sic prodegisti, vt parum absit, quin te oportet emendicare victum ostiatim. Proinde te oro, nosce teipsum: nec tantum tibi tribuas, quantum consueuisti. Vale.

Nosce te ipsum.

EPISTOLA XCVI.

NEscio quanam ratione factum sit, vt in odium tuũ impegerim: nihil me omisisse puto, quod amicum fidelem deceat. Si forte conqueris, quòd nihil pecuniarum pridie ad te miserim, non est quòd conqueraris: nam ego & nostrates ferè omnes tanta rerum omnium penuria laboramus, vt pauci admodum reperiantur, qui habeant, vnde vel mediocriter viuant. Propterea non est credibile te iam prodegisse, quod pridie dominicæ Natiuitatis ad te misimus. Si quod aliud mœroris argumentum te pupugerit, maximè vellem cognoscere, vt possem resarcire & reparare, si qua per me iactura tibi contigisset. Vale.

EPISTOLA XCVI.

NVllo ferè non die te moneo atque vehementius instо, vt proficias in bonis literis, quò tua doctrina modum aliquẽ reperias viuendi: nam parentes tui omnes vix habent, vnde seipsos nutriant vel tenuissimè. Itaque longè tua expectatione falleris, si eorum fiducia iuuentutem in torpore consumeres, & quod dici solet) in vtranque aurem dormires otiosus. Si nihil promoueris

moueris, tu solus eris in culpa: neque enim tibi deest ingenium, nec item boni præceptores, qui te bonas artes doceant. Vale.

EPISTOLA XCVII.

NIhil vnquã mihi respondes ex animi sententia, nec cõpertum habeo, vnde inauspicatum hoc malũ me semper consectetur, nisi quod aurem præsto nonnullis impostoribus, qui amiciciam vultu promittetes, furtim me decipiunt, & dolant: à quibus quũ volo me extricare aut reuocare, nequeo: acrius tum nituntur, & dant operam, vt me trahant in suas pedicas. Quod non adeò grauatè ferrem, nisi deciperer à quibusdã, oro quorum salute vitam meam multis quandóque periculis expositi. Te oro, si quod huic malo remedium queat inueniri, exhibe te amicum: nullum etenim habeo præter te vnum à quo ratio meæ vtilitatis dependeat. Vale.

EPISTOLA XCVIII.

COnsulo tibi frequentissimè, quonã modo te oporteat viuere, quibuscũ versari, quos fugere, quos imitari. Videris tamẽ parui facere quod moneo: nunquã reminiscaris verborum meorum. Hoc vnum certò scio, neminem vnquã extitisse, qui prospexerit rebus tuis vigilãtius, quam ego, Dij deæque omnes illum perdant pessimè, qui primùm te diuertit, ne virtutem amplectereris: nã (vt videre est) adeò te corrupit,

& perditis inebriauit moribus, vt liberandi tui nulla spes omnino relicta sit. Vale.

EPISTOLA XCIX.

VIderis tibi felix, & (quod aiunt) cœlum digito attigisse, quod quædā epigrammata & elegias dederis in lucē. Putas enim te magnam ab eo mercedem habiturum, cuius nomini opus ipsum nuncupasti. Noui hominem intus & in cute, eiusque mores mihi sunt exploratissimi. Est opulentus quidem, verùm etiā adeò tenax & illiberalis, vt facilius sit elicere aquam ex pumice, quàm ex eius crumena plumbeum nummum extorquere. Si speras blandis verbis ipsū ambire & inescare, nihil agis. Aurem facile præstat adulationibus & parasitis: sed semper palpum obtrudit. Vale.

EPISTOLA C.

QVid habes Nucerine? dissimulas & supprimis dolorem tuum quā potes maximè, & adulterino quodā risu lætitiam promittis: est tamen aliquid quod intus te torquet pessimè. Vbi primùm te aspicio, arguo protinus animum tuum ex ipsa fronte. Mi animule, si me amas, noli te macerare. Quum te video vultuosa facie, & obductis sapercilijs, lachrymis neque temperare. Potes citra metum arcanum mihi tuæ mentis cōmittere. Non est enim (quātum conijcio) in tota mortalium vita, qui magis

honor

bonori tuo & fama timeat, quàm ego. Quod si mondum satis exploraſti, experire certiùs, quũ voles. Vale.

EPISTOLA CI.

VErba tua atq; etiam mores magnopere mihi placent, adeò inquam placent, vt incredibilis voluptas accreſcat animo meo, quũ iucundiſſimo tuo aſpectu frui licet. Aliquantulũ tamen diſplicet immoderata loquacitas, nec mihi tantùm, at etiam pleriſq; magnæ celebritatis hominibus. Si velles aurem præſtare meo conſilio, parciùs loquereris. Nam magna & heroica homini virtus, linguam cohibere in conuiuijs maximè: vbi quum quis impudenter loquitur aliquid, aut inconſultè, non caret ebrietatis ſuſpicione. Apertè omnia dico: bene enim mihi promitto de tua beneuolentia iuxtà & humanitate, vt exiſtimem te æqui bonique conſulturum, & non laturum ægrè, ſi vel acerbiſſimè obiurgauero. Vale.

Linguam cohibere in conuiuijs, homini virtus eſt Heroica.

EPISTOLA CII.

DIci profectò nequeat, quàm dolenter & ægrè tulerim, quòd toto triennio, quo Lutetiã habitas, ternas tantùm literas, ad me miſeris, & eas quidem breuiſſimas. Quid? quo tempore diſceſſiſti à nobis, iurabas te ſcripturũ vnoquoq; menſe. Vide quomodo cõſtiteris tibi. Nã es egregiè malus dignúſque multis plagis &

cicatricibus, quòd iam memoria tua exciderint, qui rerum tuarũ semper & vbique sategerunt. Emoriar, nisi te pœniteat tuæ ingratitudinis. Si vnquam videro te ad eam rerum inopiam redactum, quæ aliquando elaborasti, non miserebor tui, vel si sanguinem fleueris. Vale.

EPISTOLA CIII.

NEmo est qui te nimiæ temeritatis non arguat, quòd adeò superbè & elatè respondeas senatoribus, nec iniuria sanè. Periculosum est enim in eos temerè murmurare & obloqui, penes quos vitæ nostræ iuxtà & mortis pendet potestas. Iã hoc idem tibi prædixeram antè paulò, quàm discederes à me. Te oro si antehac imprudenter vitam instituisti, vt posthac in teipsũ descendas, & tuo te pede metiaris. Quicquid dico, sine felle dico: nã quãuis infra meritum, & citrà quàm debuisti meæ in te beneuolentiæ respondeas, non possum tamen non beneuole tehortari. Quum nuncius tuas ad me literas deferet, non pergat amplius ad antiquũ meum domicilium. Nam habito è regione Gymnasij Nauarrensis, vbi nemo est qui à secundo iugere mihi nõ assurgat, ob eam doctrinæ & virtutis opinionẽ, quam de me conceperunt omnes. Vale.

Suo si metiri pede. Sine felle dicere.

EPISTOLA CIV.

FVit nescio quis apprimè tibi familiaris, qui vitã tuam omnem ab ipsis (quod aiunt) crepundijs

ũdijs mihi enarrauit. At nihil vel modica dig-
um de te gloria intellexi, præterquàm quòd ab-
emius viuis. Nullo fere non die aleam protra-
his in mediã noctem. Supra modum & meſſem
uã ſumptum facis, & vltrà quàm tui parentes
pinẽtur. Fieri nequit, quin peſſimè tibi vertat, ſi
oluptatibus ſemper indulgeus, vt hactenus cõ-
ueuiſti. Non ignoras te Lutetiã profectum eſſe,
ræter propter voluptates & ludos. Non reſpon-
es parentum de te opinioni: & meam ipſius
em fefelliſti maximè. Huc vſque merui de te
prà quàm debui: amaui vltrà quàm tibi per-
adeas. Verùm niſi ab huiuſmodi vanitatibus
edem reuoces, ego relinquã te omni ope deſtitu-
um, & interdicam, tibi domo mea. Vale.

EPISTOLA CV.

VTinam eſſet mihi otium ab his occupati-
onibus, quæ me nullã non hora interturbant, & ferè obruunt. Facerem vt intelligeres, quantũ nomini tuo tribuã. Aliquot abhinc die-
us miſi ad te nonnihil pecuniarum, plus multò
ropediem miſſurus. Vtrum autẽ acceperis, néc-
e, clã me eſt. Si non acceperis, per me non ſtat:
edi enim cuidã homini, qui probatæ admodum
dei mihi videbatur, atq; etiã dignus quo cum
tenebris tutò & citra ſcrupulum micare
oſſem. Porrò deſine quæſo litigare cum Liga-
io. Certius & exploratius noſti hominem.

quàm vt depingi tibi debeat. Mores eius domesticè tanquam tuos vngues tenes. Præterea vulgo dici solet, gallinaceos in suo sterquilinio plurimum valere. Si vnico verbo factionẽ cum eo susceperis, fretus parentũ fiducia interficiet te. Cæterùm si Codrus domũ tuã se contulerit, caue maximè ne eum intromittas. Secùs si feceris, te pigebit facti. Nam prima (qua mecũ iacuit) noctẽ, pãnos, culcitrã, puluinar, lodicẽ, suppedaneũ, bracchas, cothurnos, soccos, cæteráq; id genus vestimenta (honor sit auribus tuis) turpissimè percacauit, & stercorauit. Vale.

EPISTOLA CVI.

PVtabam eum animi candorem esse tibi congenitum, vt nunquã vellet aliquid in me fraudis cõminisci. Vbicunq; enim occurrebam tibi, tu pellace vulpe blandiebaris mihi, & arridebas. Nunc verò apertè video, te hominem esse fraudulentũ, & nigra (quod aiunt) cauda: atque animum habere à lingua & labijs dissentientem, & procul remotum. Nam quum pericula multa me circunsteterunt, non solùm non subueniisti amico, at etiam amico de industria nocuisti. Nunquam per deum Herculem quiescam ex animi sententia, quin te cumulatissimè, & cũ multo fœnore retaliauero. Quinque anni iam præterierunt, ex quo abundè, & ambabus (vt aiunt) manibus omnia tibi suppeditauimus

ditauimus : at si te oporteret victum emendicare, non exterqueres à me nummum plumbeũ ad emendam restim. Vale.

EPISTOLA CVII.

QVotidie ferè cõuertis omnium in te oculos, quòd sericatus appareas, superbiúsque induaris, quàm vt fortunam tuã & facultatem deceat. Et, (quod est extremũ dementiæ) quod omnes vertunt crimini, tu laudi tribuis. Legisne vnquã, hominum inconsultissime, probro datum esse Quinto Hortensio Oratori, quòd compositè circumspectéque & multa cum munditia indutus esset ? Tu capillos vnguento delibutos pectis ad speculum. Vnico digitulo (quod aiunt) caput scalpis. Insuescis lecticæ & plumis Sardanapali. Oculi tui sunt ludibũdi & ebriosi: manus inter agendum gestuosæ. Putas hæc omnia carere suspicione mali quod per fœditatem nominare non licet. Si me amas, & honori tuo vis prospicere, abstineas à nimia illa corporis elegantia. Vale.

EPISTOLA CVIII.

SOlus sum quem diligunt Dij immortales, si nulla ægritudo voluptatibus meis interceſſerit. Pater meus (quod Dys habeo gratiã) properè se habet & pugilicè. Mater abundè pecuniarũ mihi attulit. Quid queã expectare magnu, aut felicius? Si fortè fortuna aliquis me morbu

bus inuaſerit, ſub manu & dicto citiùs praſto aderunt infiniti medici, qui morbo meo medean-tur. Vnum tamen eſt duntaxat, quod me excru-ciat miſerrimè, Ego ſum planè ignarus: litera-ne à limine quidē ſalutaui, aut primoribus degu-ſtaui labijs hoc ſi carerē infortunio, cæteros mor-taliū præ me vno infeliciſſimos crederem. Vale.

EPISTOLA CIX.

DVm quid ſcribis, opera tua tibi rident ade-& blandiuntur, vt digna protinus exiſti-mes quæ & euentilari, & in lucem prodire de-beant. Qua in re non parum timeo ne ſis tibi Suffœnus, ac ſimias imitêre. quæ ſuos fœtus qui-libet deformes pro formoſiſſimis admirantur. ſaperes, ab alieno potiùs arbitrio pēderes, quā tuo. Caue ne his aurem præbeas, qui te magn laudibus palam efferunt, omnéſque Latinæ li-guæ principes præ te vno rudes & agreſtes e prædicant, clam verò medio te monſtrant dig-to. Fallaces hoc genus paraſiti perbelle tibi in-ponunt, & te molliter ineſcant, vt aliquid ſem per trahant in ſuam naſſam. Finem faciā hu epiſtolæ, ne verbis meis defatigatus pertæde quamuis iuſta te obiurgatione inceſſam. Si per contaris vt valeam, benè ſanè. Nulla eſt ag-tudo, quæ animi mei ſerenitatem obnubilet, pr-ter tuam illā cæcitatem. Hoc ſi abeſſet malum cætera lætus eſſem. Vale.

EPISTOL

EPISTOLA CX.

ANtea cùm accersebam te domum meam, à tertio (quod dici solet) iugere & stadio mihi arridebas, eorũ omnino similis, qui in ostio tantùm sunt formosi, videntúrque bellace vulpe benigniores. Ne multis agã, adeò blandiebaris, vt indubitata fide omnia de te mihi promitterem. Nunc tamen apertè video, te ex eorum esse numero, qui montes & maria pollicentur: demùm vbi res ipsa postulat, nihil omnino præstent. Abhinc paucis diebus te orabi, vt aliquid contra ius & æquitatẽ ageres, vt eximeres me à quodã periculo quod imminebat capiti meo. Respõdisti nulla omnino de causa delinandũ esse de via etiamsi amici crebris efflagitarint conuitijs. Sed dic mihi, hominum æquissime, vnde noua istiusmodi religio in te incessit, & exorta est? Chio præstabilis homo sapientiæ, nunquid cõseruandi amici gratia falsum dedit cõsilium? Nunquid & Pericles promisit se accõmodaturum amicis vsq; ad aras? Sed de his hactenus. Si quando acciderit tempus quo indigeas opera mea, tu talionem accipes. Vale.

EPISTOLA CXI.

LOngè tua te fallit opinio, si putes nos aulicos cæteris mortalibus esse fœliciores. Nos quidem lautè & genialiter viuimus. Habemus affatim diuitiarum, induimur byssо &

purpura. Superbè & plus quàm tragicè incedimus palàm populo. At multi forinsecus magnã præsẽ ferũt & promittunt opulentiã, quibus res est angusta domi & curta suppellex. Alij vsque adeò obruuntur ære alieno, vt ipsam quoq; debeant animã. Præterea putásne sub elegantissimis nostris tuniculis multã sordem quandoque deliteſcere? Plerique intus & in cute à calce ad verticem capitis sunt scabiosi. Alij omnino podagrici, & membrorum impotes: & (quod in maximã miseriæ partem repono) viuendum est nobis non arbitrio nostro, sed aliena (vt aiunt) quadra. Si quis nostrũm in morbũ quemlibet grauem inciderit, nullo penitus indicio dolorem suũ audebit exprimere, ne rideatur vt mollis & effœminatus. Præterea (si me audis) noli cõmutare solitam tuam professionem. Vale.

EPISTOLA CXII.

CONquereris, & plus nimio, quòd nudius quartus breuẽ quandã pecuniã amiseris: quod me maximè reddit mirabundũ, cùm præsertim leuis & impœnitenda sit iactura, & quæ nullo ferè labore compensari queat, & resarciri. Staderem tibi dolorem hunc excutere, nisi vererer mea verba tibi fore irrita. Si velis rependere hoc detrimentum, quare non reuerteris ad pristinam professionem, cùm præsertim ea sit quæstuosa & exploratissimæ cõmoditatis? A-

liud

liud est, quod te monitum velim: Cùm quis in odium tuum impegit, in eum protinus ructas, & euomis quicquid in buccam venit. Contrà verò cum quempiam amicũ tibi delegisti, prima statim fronte patefacis intima tuæ mentis arcana. Te oro ex consilio Chilonis, sic ames, tanquam aliquando osurus; hactenus demum oderis, tanquam posteà amaturus. Vale.

EPISTOLA CXIII.

IN aprico nuper quiescebamus ego & pater tuus; cùm autem vnà fabularemur, accessit protinus nescio qui nuncius, agrestis planè & inelegans, qui prædicabat se familiarissimũ tibi fuisse, & eidem præceptori operã dedisse. Propterea percontati sumus vt valeres, atque in literis profecisses. Respondit ille, te mortalium omniũ pigerrimum, & (quod aiunt) Epimenidis somnũ tuæ indormire negligẽtiæ. Id vbi primùm pater tuus intellexit, turpibus in te verbis & indignis relatu temperare non potuit. Si vis vt eum in amorẽ tui reuocem, expergiscere, & ab eiusmodi nota, quàm maximè poteris caue. Vale.

EPISTOLA CXIIII.

CONtrahis tibi pessimum nomen, quòd nihil habeas frequentius in ore, quàm verba obscœna & quæ castas aures offendunt maximè: & (vt nihil dissimulem) non desunt qui ex ea procacitate linguæ, & illoto sermone, mores tuos arguant

arguant & metiantur, dicántque vitã ipſam orationi reſpondere. Non eſt quod mihi ſuccenſeas, ſi te benevolè & amicè corripiam: quoniã noſtræ omniũ aures iam calent turpiſſimo illo rumore, qui paſſim de te circunfertur. Caue tibi nam ſi nota illa diutius increuerit, nunquã eluetur, & tu ipſe vix poteris in bonam vulgi opinionem introrepere. Nemo eſt parentum tuorum, quem tantæ non pudeat turpitudinis. Et certè periculum eſt, ne turpiſſima tua vita deſinant haberi in pretio. Vale.

EPISTOLA CXV.

PAter tuus graviter & iniquo animo tulit, quòd audiuerit nullum eſſe tibi frequentius votum, quã vt vxorè ducas: nec dubito, quin peſſimè tibi vertat, niſi enitaris qualicunq; via irrepere ad demerendã eius benevolentiam. Sed dic per deos omneis, vndénam tibi inceſſit mutandæ cõditionis deſiderium? Non ignoro multas eſſe in tua profeſſione miſerias: verùm hæ maioribus emolumentis penſantur, & obliterantur. Ea cauſa ad te ſcribo, vt te à propoſito diuertam, & abſterream: certiùs enim quàm tu video, quantam facturus ſis iacturam, ſi ab eius mandato vel vnguem latum receſſeris. Vale.

EPISTOLA CXVI.

OLim cùm quid ad me ſcribebas, epiſtola tua legebantur palàm, & ſine vlla vity ſuſpici-

suspicione circunferebantur. Nunc verò cùm quid scribis, manifestarius error tertio quoque verbo deprehenditur. Qua in re homines non solùm multa lectione exercitati, at etiá tenues, & obscuro loco nati te deridẽt: neque est quisquã aure adeò surda & incẽti, quin facilè perspiciat, & animaduertat hanc inscitiam. Timeo ne longa studiorum desuetudo hac barbarie te cõtaminauerit. Si velis redire ad intermissum, interruptúmque, & interpolatum calorem, erit quod speremus te nonnihil profecturum: at si diutius insueueris huic negligentiæ, iacta est alea: nos de te omnino desperamus. Vale.

Iacta est alea.

EPISTOLA CXVII.

MVlti & sapientia & authoritate præditi conqueruntur sæpenumero, de quibusdã sciolis ineptiliſque & diobolaribus grãmatistis, qui pedibus (quod aiunt) illotis ad sacrosanctas legũ & Philosophiæ disciplinas diuertunt: aut frequentibus auditorijs palàm profitentur, cùm tamen nihil vnquam bonarum litcrarum, nisi fortè in transcursu, degustauerint. Sunt etiam (proh Iupiter) qui Platonem legere velint, non vitæ ornandæ, sed linguæ orationisque comendæ gratia: nec vt modestiores fiant, sed lepidiores. Vtinam, vtinam iactanticuli isti nebulones nugarum tenus docti, inniterentur vestigijs discipulorum Pythagoræ, quorum

nemini

Pythagoræ discipuli silentio eruditi.

nemini prius licebat aut cõmentari, aut verba facere, quàm factus esset eruditus silentio. Horum igitur periculo tibi magnopere cauendum est, ne cõscendas altiores disciplinas, quæ & ingenij & doctrinæ captum longè exuperant. Vale.

EPISTOLA CXVIII.

DOlui iampridem, atq; in dies ingraescit animi mei ægritudo, quòd vniuersum patrimoniũ vix toto vertente anno prodegeris. Pater tuus nunquã minoris cœnauit, quàm decem aureis: nunquã minoris habitauit quã decem millibus aureorum. Tamen ex tot tantisque opibus, quas reliquit moriens, vix supersit vrceus, aut fictilis lagena. Sed certè nil mirũ: vilis enim vendidisti, quod magno emerat. Multi me præsente stultitiæ tẽ insimularunt: semper tibi patrocinatus sum: sed noli deinceps expectare patrociniũ meum, dum te videro immutatum. Vale.

EPISTOLA CXIX.

VIderis ex eorũ esse numero, qui cùm nihil refert, pudet: vbi verò pudendũ est, tũc eos deserit pudor. Nudius quartus cùm insimulauimus te ignorãtiæ, proinus demissâ frõte erubuisti. Vbi verò adulteria tua in mediũ protulimus, culpæ tuæ patrocinari cœpisti; tantum abest, vt pœnitentia ducereris. Miror qua fronte tot probrosas,

broſas de te contumelias perpeti poſſis. Bis ad ſubſellia iudicũ tractus, extrema ſtetiſti fortuna, & ita deceſſiſti: non quòd innocens crederis, ſed ne iudices peieraſſe dicerentur. Caue ne diuina vltio (quæ lento gradu ad vindictã ſui Valerius Maxim. *procedit) ampliori exitio te reſeruet, tarditatémq; ſupplicij grauitate cõpenſet. Multis enim fortuna parcit in pœnã: & quẽ ſæpe caſus transit, aliquando inuenit, vt inquit ille. Vale.*

EPISTOLA CXX.

FRater tuus publicè profitetur Æneidem Virgilij, magna doctrinæ ſuæ oſtentatione: vtinã tanto auditorum fructu & plauſu. Non ſacio ſcio quã gratiam inde relaturus ſit, nihilominus tanta eſt diſcipulorũ noſtri temporis ingratitudo, vt vbi primùm diſceſſerunt à conſpectu præceptorum, ſtatim obliuiſcantur veteris beneficij, neque agnoſcant per quos profecerint. Ingratitudo diſcipulorũ noſtri temporis. *Expertus & ſciens loquor. Multi enim ex officina & vmbraculis meis prodierunt, qui nunc me nihilo pluris æſtimant, quã porcarium, aut mulionem abiectiſſimum. Qui de ingratis bene merentur, hoc frugis referunt. Cæterùm, quòd me cõſulis, an debeas aulicam ſequi vitam: ſi me audis, immorare ſolitæ tuæ profeſſioni: nec induas tibi aureas illas & fucatas compedes. Melior eſt enim libera paupertas, quàm vel opulentiſſima ſeruitus. Vale.*

EPISTOLA

EPISTOLA CXXI.

QVum te obiurgo, & impietatis insimulo, quòd rarissimè proficiscaris ad templum, culpam tuã excusas, causarisq; te esse podagri. cũ. Eo morbo proximè atq; tu, aut etiã æquè (vt iuxtà mecum ipse nosti,) laboro: neque tamen mihi satisfacio, aut apud me conquiescere possũ, quin tertio quoque die templum adeam, votivas preces Deo immolaturus, persoluturus & oblaturus. Nemo est æquè spernendus, quàm qui pietatis obliuiscitur, & religionis. Amo te plurimùm, nec hodie viuit quisquã mihi amicior ac tu. Nisi tamen perspexero te alio ingenio atque olim fuisti, fieri vix poterit quin amicitia nostra refrigescat & minuatur. Vale.

EPISTOLA CXXII.

Lucanus.

VErum est quod scribit Lucanus, Nescia plebs ieiuna timere. Quoniã magna est rerum omnium penuria, & incredibilis annonæ caritas, multiq; qui labore & quæstu suæ professionis quæritare sibi victũ nequeunt, coguntur ad latrocinia & expilationes diuertere, aut viatoribus insidias moliri: licèt certò videant se suspensum iri, si corripiantur. Sed quid facias? fames est adeò intolerabilis, & malesuada, vt ad quoduis discrimen vitæ perferendum propellat. Ego & aliquot alij nuper ibamus rusticatum colligendi animi gratia: vix aberamus à Lutetia

Fames malesuada.

iaiter quinque ſtadiorum, quum ibi protinus
matuor ſanguinary graſſatores, in dumis & ve-
ribus deliteſcentes, in nos præter ſpem impetũ
ecerunt, animo malcuolo & gladiatorio; quibus
iſi intrepidè & aperto marte reſtitiſſemus,
ctum erat de noſtra omnium vita: nec tamen
ſque adeò vitam tutari potuimus, quin vnuſ-
uiſque noſtrûm aliquod vulnus acceperit. Hoc
nnuit, eos nonſatis prudenter ſibi conſulere,
ui foras proficiſcuntur ſoli, niſi ſuprema quæda
eceſſitas adurgeat. Vale.

EPISTOLA CXXIII.

INcredibile videndi tui deſiderium iampridem
me tenuit, adeò vt nulla nox prætereat, quin
magotua oculis meis obuerſetur & oberret. Et
liceret citra vllum diſcrimen ad te cõmigra-
e, cõmigrarem protinùs: viamq; ipſam (quod
iunt) raptim deuorarem. Sed multa ſunt, quæ
b hoc animi mei deſiderio me remorantur, &
uocant. Nam præterquam quòd agrè ho-
ie & difficulter vinitur ob magnam annone
aritatem, multi vbiuis locorum reperiuntur
ilites, aut (vt veriùs dicam) graſſatores.
Literis tuis ſcire velim, quónam modo viuant
eſtrates. Nam qui apud nos degunt, multis mi-
eriis & calamitatibus obruuntur. Et niſi di
mmortales res noſtras clementiùs intue-
antur,

antur, & custodiant, periculum est, ne iniquissimè nobiscum agat fortuna. Vale.

EPISTOLA CXXIV.

LIberares hanc vrbem magna fece & perditorum hominũ colluuie, si eos tecũ foras duceres, qui nullo non die de nostro omnium interitu cogitent, & machinentur: atque etiã eorum saluti fortasse prospiceres. Nobiscum enim domum versari nequeunt, qui vitæ omniũ & ceruicibus parant insidias. Et si qui fortè fortuna remanserint, obseruabũtur vigilantissimè, multisque præsidijs opprimentur, ne cõmouere se contra Rempublicam possint. Nemo te habet suspectum coniurationis. Si alienus est animus tuus ab hominum expectatione, muta mentem: mihi crede. Etenim tenebris vndique & luce clariora nobis erunt consilia tua omnia.

EPISTOLA CXXV.

QVod ad me tribus abhinc diebus misisti opus, formosum satis & elaboratũ supernè mihi visum est: ipsumque (ni fallor) grande aliquid profitetur, & inauditum. Vereor tamen, ne non sis vbique similis tui. Si me audis, caue ne quid facias Horatiano monstro simile, néue vnum & alterũ assuens pannum, ad intempestiuas digressiones prodigaliter euageris. Lectores enim risũ tenere nequeũt, quũ quis ab ipso principio verbis sesquipedalibus ampullatur, demũ remisso,

remisso, & languente paulatim stylo serpit humi. Stude brevitati quãta maxima poteris diligentia, modò tamẽ propterea non fias obscurus. Cave ab ampullosis illis & confragosis dictionibus, sed eat tuus, ut propterea nervi & animi non deficiant. Vale.

EPISTOLA. CXXVI.

TAntorum scelerum te notant omnes, ut si vera sint quæ de te passim prædicantur, spe-rem te propediem damnatũ iri capitis. Nemo est quem tuæ turpitudinis corruptissimæque vitæ non pudeat: vbi tamẽ tuæ salutis quis te monet, verba fiunt mortuo. Nihil mea refert satagere rerum tuarum: quum tamen reminiscor periculi cervici tuæ imminentis, non possum non misereri. Quũ ad iudicum subsellia protrahêris, tuorúmque vitiorũ accusabere: inficiare quantum voles, verba tua non habebunt fidem: præterea facillimum erit convincere: pridem enim facta tua turpissima omnibus innotuerunt, & venerunt in apricum. Vale.

EPISTOLA CXVXII.

PAter tuus ægrè satis & indignanter tulit, quod audiverit te bonam ætatis partẽ contriuisse in humanis & politioribus literis, in quibus nihil est omnino frugis, nullũ penitus emolumentum: sed illectrices tantùm, & velut quædã verborum meretriculæ, quæ nihil aliud pro-

sunt, quàm aures titillãt, & inebriant. Certiùs nosti, quàm vt moneri debeas, quàm curta sit domus vestræ suppellex. Non est quòd a patre amplissimas diuitias tibi pollicearis, nisi tua vnius industria tibi ipse fabrices fortunã. Quare, si sapis cõuerte animum ad alias artes. In his enim tibi nec seritur, nec metitur. Quod autem scribis, de perdito quodam nebulone, qui passim tibi detrahit: vis audire quid sentiam? Bibe surdis auribus omnia eius conuitia, patere etiam si tuis oppedat naribus. Si enim velles eum retaliare, & eadem repercutere maledicentia, periculum esset, ne insanum eum redderes, qui tãtùm desipit. Vale.

EPISTOLA CXXVIII.

PRidie quum rediisti Lutetia, putabas amicos omneis obuijs vlnis tibi gratulaturos, tuumque aduentũ admodum plausibilem fore. Nihilominus nemo omnium repertus est, qui tibi arriserit: imò verò cachinnum sustulerunt omnes. Causam si percontaris, non pudebit dicere. Eò te miseramus, vt bonis literis proficeres, quam tamen de te conceperamus opinionem, fefellisti. Semper enim porrectis (quod aiunt) dormiuisti pedibus, & in vtrammis autem, nec prima elemẽta didicisti. Si hoc feceris fiducia nostri, erras haud dudiè, Non enim mouebimur tuis infortunijs, vel si fleueris sanguinem. Vale.

EPISTOLA

EPISTOLA CXXIX.

POllicebaris mihi mercedem ampliſſimam, ſi doctrinâ mea ab ignorantiæ tenebris te educerem: non peperci labori, docui te quanta maxima potui diligentia, adeò vt iam prælectore non indigeas, poſſiſque (vt aiunt) nare ſine cortice. Antea diſtuli mercedẽ meam repoſcere, quòd fortuna tua videretur mihi exilis & modica. Nunc verò opes tuæ creuerunt, omnia tibi ſuppetunt ad votum, & virgula (quod fertur) diuina. Quid igitur cauſa eſt, quamobrem non reponis beneficium? Arrogaſne tuæ vnius virtuti, ſi quid in bonis literis proſeceris? Iſta tua ingratitudo non adeò eſſet intoleranda, ſi quam rerũ patereris penuriam: at (vt iam dixi) habes omnia ex animi ſententia, tu es velut bos apud aceruum: metis citra arationem, citráque ſementem. Non ſatis apertè video, quonam modo culpa patrocinari poſſis. Vale.

Nare ſine cortice.

Virgula diuina

EPISTOLA CXXX.

NOn parùm mihi diſplicuit, quòd heri in quodã conuiuio inuenareris verbis impudicis, creparéſque immũda & relatu turpiſſima. Sed tua iſta culpa nõ omnino caret venia: putabas enim fortaſſe id ab omnibus laudarũiri, quod à quibuſdã abiectiſſimis homunculis, ciceriſque & fractæ nucis emptoribus comprobantur. Diu ſatis deſipuiſti, mea quidem ſententia: nunc

tibi relinquenda sunt nuces. Sudabis fateor non parum, prius quàm priscum illum vivendi modum dediceris: at vbi desieris aliquandiu, nihil erit factu facilius. Vale.

EPISTOLA CXXXI.

MOnui te frequentissimè, vt relicto studio poetico ad orationem solutam animum conuertas: nam versus tui, quot quot scribis, prodeunt inuita (quod aiunt) Minerua, & Musis collachrymantibus. Nihil est penitus frugis, nihil quod vel tantillum famæ tibi cõparet, quin potius facis te publicã & cõmunem vulgi fabulam: adeò vt iam notissimus apud omnes inualuerit rũmor, te esse velut asinum ad lyrã. Multò prudẽtius ageres, si tuo te pede metireris, nihilq; non æquum viribus tuis assumeres. Vale.

EPISTOLA CXXXII.

INsolentiã tuam satis ridere nequeo. Pater tuus parentésque omnes pauperrimi sunt, nudi tanquã ex matre (vt apertè nosti) victum emendicant ostiatim, manũ ad stipem porrigunt: paucis, non habent vnde restim emant. Tu tamen loci natalis nullã penitus habens rationem, superbis, non aliter quàm si esses rex tragicus. Cui animi & capitis tui morbo quomodo possit occurri, non satis video. Quum enim viri prudentes rerũ tuarum volunt sat agere, & suadere quod factu sit vtile, aures occludis, perinde ac si

per

per te satis saperes, essésque remotus ab omni vitio. Non adeò vitijs tuis offenderemur, si pauca essent: at tam multæ flagitiorum species vitam tuam contaminant, vt nullus relinqui possit veniæ locus. Vale.

EPISTOLA CXXXIII.

SEmper de te bene merui sperans te aliquando fore frugi hominem, censorémq; omniũ: at spes omnis futuræ in te probitatis omnino adempta est. Nam (vt audio) bonã iuuentutis partem stolidè contriuisti, dilapidastique vniuersum patrimoniũ in alea, fritillis, & sphæristerio. Si essem liber laborum, qui me nunc circunstant, & opprimunt, ad te quàm citissimè connolarem, via ipsa (vt cum Sidonio loquar) deuorata; idque sum facturus, dum per occupationes licebit. Quòd si rem ita comperero, vt cõmunis prædicat fama, scias animum meum fore multò remissiorem, segniúsque in tui amorem quàm priùs irritatum iri. Vale.

EPISTOLA CXXXIV.

QVum quid scripsisti, soles me adhibere iudicem tuis operibus: at dũ suadeo vt ambitiosa recidas ornamenta, reddásque incudi quæ non bene ornata sunt & polita: mauis defendere delictum, quã inuertere. Propterea ames te & tua sine riuali, nullum enim verbum assimã vltrà. Quod autem percontaris, quid hic

rerum agatur: Res creditu difficilis, & maximũ risum tibi excitatura, nouissimis diebus accidit. Lẽtulus, qui genialiter adeò & luxuriosè prius viuebat, quiq; omnia prodigebat per luxum, nunc auarus vsque adeò factus est, vt inexplebilis sit eius cupiditas. Nunc quoniam non suppetit otium scribendi pluribus verbis, qui has ad te defert literas, totum hominem suis coloribus graphicè depinget. Vale.

EPISTOLA CXXXV.

NOn parùm mihi displices: nec mihi tãtùm, at his omnibus, qui tecum aliquando versati sunt, quòd sis adeò prodigus verborum, ac in tuã ipsius laudem propensus, & procliuis. Ante omnia pessimè audis, & magno probro tibi vertitur, quòd palàm te prædices bellicosum. Cõmuaris egregiè: verba tua nihil non martim spirant; at si quis te aggrederetur, fugam protinus arriperes: totus animus tibi in pedes decideret. Quod qui norunt, temperare nequeunt à risu, quum audiunt has inanes de te gloriolas. Vale.

EPISTOLA CXXXVI.

NOn satis scio, qua causa amicitiã contraxeris cum Cornelio Dolabella, aut vnde frequens adeò familiaritas tibi cum perditissimo illo nebulone, & (quod aiunt) terræ intestino, intercesserit. Qui, vt apertè nosti, & patrimonio, & gentilitijs hæreditatibus multatus est ob

infinita

infinita flagitia, quibus ab ipsa iam tum infantia fuit inuitritus. Corruptam adeò egit iuuentutem, vt sæpenumero ad subsellia iudicum pertractus esset, & in extremam setisset fortunam, nisi pecunia se redemisset ab inquisitoribus. Vbi verò ad vtilem peruenit ætatem, nihilo secundiore, imò verò deteriore fama vsus est. Vnde nũc quoque (vt planè vides) discedere è medio & (quanquam morbo quartanæ aggrauante) per singulas noctes latebras cõmutare cogitur. Potuissem versari cum eo si libuisset: at semper ab eius societate abstinui, licet quotidianis ferè precibus inuitarer. Vale.

EPISTOLA CXXXVII.

QVòd è patria Lutetiam te contuliſti, simul ad declinandam perditissimam quorundã nebulonum inuidiã, qui te oderant, quique per iocum nonnunquam tibi cõminabantur: partim etiam, vt per otium & requiem Apollonio Miloni clarissimo dicendi magistro operam dares, factum tuum probo. Nihilominus velis nolis, redeas oportet. Nam res vestræ domesticæ pessimè se habent, & iam eunt pessum, nisi per te vnum tantæ occurras calamitati. Turpissimum tibi esset in amicorum discrimen decidere, patris præsertim, cui fortunas tuas omneis ipsámque adeò vitam debes cum anima. Vale.

Epistola CXXXVIII.

Familiaris ille tuus Gellius mortaliũ auariſſimus, diues eſt quidem, at eius omneis diuitiæ ex occulto fœnore creuerunt, & rapinis. Vt paucis omnia cõplectar, eſt bipedum omniũ nequiſſimus, quóſq; terra ſuſtinet ſceleratiſſimus, vt de Iugurtha ſcribit ille. Vſque adeò tamen hominem ipſum diligis, vt in eius verba iuraſſe videaris. Si velis aurem cõmodare culturæ, facilè te diuertã & reuocabo: at ſi omnia priuata authoritate velis agere, ego te relinquã, & miſſum faciã, vt adoleſcentem perditum, & mihi deſperatum. Vale, & probè monentem ſequere.

Epistola CXXXIX.

Nihil vnquã tentaui aut molitus ſum, quin optimates & ditiſſimi quiq; frequentes & obſtinati confluxerint ad reſiſtendum mihi, nec vnquam deſierunt præpedire quicquid quod mihi eſſet voluptiferum, perſpexerint. Proinde conſtitui in reliquum tempus abſtinere curia. Nam etiam lites illæ forenſes macrũ me faciebant, & extenuabant penitus. Præterea, quid amplius optandum eſt mihi, cui iam contigit abunde, quod ad viuendum lautè ſatis eſt? Qui ſunt inexplebiles, & nullum ſuis votis finem præſcribunt, pauperrimi videntur, hiſque multò infœliciores, qui victum emendicant. Vale.

Epistola

EPISTOLA CXL.

SI fortuna ad animi votum mihi arrisisset, ab humili priuatáque conditione ad amplissimos honores potuissem peruenire. Nam populi multitudo semper mihi fauit, & ad me cōfluxit vltrò, operam suam omni in re promittens. Soli diuites aduersarios & oppugnatores se præstiterunt. Quorum decreto vt primùm comperi paratos esse, qui vi ac per arma me corriperent, sententia mutata pro temporū conditione quieturus sum. Erat in manu mea terrorem maximum eis injcere: at si hoc feci ssem, incredibilis inuidia me in posterum mansisset. Vale.

EPISTOLA CXLI.

COrnelius, quocum tibi familiaris est & frequens consuetudo, nuper tractus fuisset in carcerem, nisi sponsorum interuentu se à creditoribus redemisset. Qui, vt eum eriperent, suas omnes fortunas, ipsam & adeò vitam cum tota suppellectile voluerunt oppignerare. Heri tamen abyt per posticum furtim, & insalutato quidem hospite. Incertum metúne noui discriminis, an quò maturiùs subueniret imploranti patri, qui in repentinum quendam morbū fertur incidisse. Porrò frater tuus apud omneis suspectus habetur cuiusdā homicidy: propterea sicubi gentium tibi occurret, dic ei tacitè & in aurem, vt maturè sibi caueat. Nam si corripi-

tur

tur, nullis precibus, quamlibet importunis, consequi poterit, vt legibus soluatur in homicidas constitutis. Dic salutem meo nomine nostratibus amicis: atque etiam si qua ratione fieri possit, reconcilia me patri mihi irato, quòd literis eius cunctantiùs paulò responderim. Vale.

EPISTOLA CXLII.

OMnia tibi cõtigerunt ex animi sententia: idq; adeò, vt nihil maius queã vouere. Vnũ est tamẽ, in quo non vsq; quaq; mihi places, quòd interim excrucies teipsũ. Si fomẽta ista curarũ posses relinquere, viueres multò diutius. Nihil enim est, quod magis hominis vitam imminuat, quàm molestæ illæ animi ægritudines. Propterea da operam, vt medearis & occurras huic malo. Ante omnia caue, ne adeò immoriaris lucro, vt propterea nolis te quandoq; labori surripere. Nã nihil est in rerũ natura, quod exemplo dierũ ac noctiũ alternas vices feriarũ quandoq; non desideret. Vale.

EPISTOLA CXLIII.

ADmiror ingeniũ tuum, atque etiam pluri-mi facio paratam tuã in scribendo celeritatem, quòd priusquàm vestigio pedem educas, multos sub manu versus euomas, instar illius Chrysippi, cuius meminit Valerius. Hoc tamen non eò valet, vt protinus euentilare debeas, quæ raptim adeò & tumultuariè cõponis. Nam quò quaque

nàque res est acceleratior, eò minùs perfecta: contrà verò quò lentius incrementũ suscipit, eò quoq; tardiùs desinit. Saluta meo nomine Hermodotũ, eumq; diuertas, ne à scholastica vita ad mulicam se conuertat. Principes isti sunt admodũ liberales & prodigi verborum, suisque famulis montes & maria promittunt, ac verborum inducunt credulitatem. At vbi diu satis eorum opera usi sunt: verba emittunt pro forma. Vale.

EPISTOLA CXLIIII.

NOn parùm mihi displices, nec mihi tantùm, at omnibus etiam quibuscum aliquando fuit tibi frequens & familiaris consuetudo, quòd vnumquemq; crimineris, & palàm vituperes: cùm tamen hodie sceleratior te viuat nemo. Cõsultiùs multò & prudentiùs ageres, si tuam ipsius carperes vitam. Nam (vt in Salustiũ scribit Cicero) carere debet omni vitio, qui in alterum dicere est paratus. Fateor, neminem esse mortalium, qui omnibus horis sapiat. Nihilominus intolerabile est, cùm quis pergit malè semper agere. Cæterum scis quid in aurem tibi nuper dixerim. Laboras quodã vitio arcano, & paucis cognito: à quo nisi desuescas, tandem veniet in lucem. Veritas enim filia est temporis, & dies omnia reuelat. Neque est quicquam tam arcanum, quin aliquando euentiletur, & è tenebris prodeat in apricum. Vale

Nemo mortalium omnibus horis sapit.

EPISTOLA

Epistola CXLV.

Eram vegetis viribus & expedito corpore priusquam ad perdiscendas literas animum appulissem, nihil penitus dolebat mihi: at nocturnæ lucubrationes vsque adeò me attenuarũt & confecerunt, vt pedibus infirmis subsistere nequeam. Desinas ergo mirari, si ægrè & inuitus ferè repeto ludũ literarium. Nam quotiescunque illuc redeo, videre videor locum mœroris & tristitiæ plenum, & quandam (vt aiunt) Trophonij speluncam. Præterea, toto ferè triennio oleum & operã lusi. Nam dedi operam sedimitario cuidã & pœnitendo magistello, sub quo parum aut nihil omnino profeci: quod tamen negligentiæ meæ non est adscribendum, at potius eius ignorantiæ. Erat enim planè rudis & illiteratus, nec vnquam bonas literas ne à limine quidem salutauerat. Vt finiam, vniuersam eius doctrinam vitiosa nuce non emerem. Vale.

Epistola CXLVI.

Mirantur nonnulli, vitam rusticã tantis à me cõmendari laudibus, & (quod aiunt) ad cœlum ferri: qui si cognoscerent, quantũ sit in ea voluptatis, relictis vrbibus vellent rusticari. Viuo in primis conuenienter naturæ: nihil est quod diuellat mihi somnum: nihil quod studia interpellet. Sed fac nobis rusticis non multum esse diuitiarũ: quid inde? Num tamẽ propterea damnum

damnum certius aut propius me nullis accipiamus, quàm vel maximè nummati? Vos vrbani, & qui seruitis diuitibus, genialiter quidem & lautè viuitis: at caretis libertate, quam omnibus Arabum diuitys longè præpono: perpetuam seruitis seruitutem: vobis obseruandũ est quid domini digito crepent. Si vobiscum immaniter & centauricè loquantur, surdis auribus perferendæ sunt omnes contumeliæ, nec licet hiscere præ metu. Nolim te incastigatum relinquere: nam videris mihi attentior ad rem quàm satis est. Quod autem dicis, me quibusdam ridiculũ esse, & contemptibilem ob meam istam penuriã & paupertatem, non verterim manum. Si peroneris, vt valeo, sunt læta omnia: excepto, quòd durum est mihi, tandiu carere fructu iucundissimæ tuæ consuetudinis. Vale.

EPISTOLA CLXVII.

OPeram meam, ipsámque adèo pecuniam tibi puero gratuitam semper contuli, nec minore studio adultũ prosecutus sum. Non memini me vnquã abrogasse tuis mandatis. Si quid in me beneficy contuleris, abundè, aut etiam cum fœnore rependi. Propterea finem facias tuis calumnijs, neque pergas me fraudulentum & impostorem dicere. Nemo est omnium, qui non fateatur me hominem apertum sine fuco, & extra omnem doli suspicionem. Et si facultas

cultas mea sufficeret ad subleuandam, & resa-
ciendam istam tuam penuriam, faceres adh
periculum manifestius amoris erga te mei:
paupertas tua maior est multò quã quæ opibu
meis subleuari possit. Æqui bonique consul
hæc mea verba: nam aliorsum tendunt, quàm
vt bilem & stomachum tibi moueant. Vale.

EPISTOLA CXLVIII.

FAlleris plurimùm, si quid expectas gloriæ e
opere, quod in lucem nuper edidisti: nam
præter plurima (quæ deprehenduntur passim) er-
rata, peccasti in ipso quoque operis ingressu, &
insulsè adeo, vt nullius pateat excusationi locu
Fefelliſti plurimùm quã de te ceperant omn
expectationem. Publicus erat rumor, te ian
in literis abundè promouisse, at res longè alitr
se habet, vt video. Si animus tuus aspirat ad di-
uitias, te oportet consultiùs rerum tuarum sat
agere. Hac enim via non peruenitur ad honore
& magistratus. Si me audis, dissuesce ab anti-
qua illa morum consuetudine. Vale.

EPISTOLA CXLIX.

QVum culpæ impunitas, & liberior peccan-
di licentia, atque etiam leuitas pœnæ an-
gere soleant vitia: non constitui in delictis ve-
stris conniuere. Si boni eritis, amabo vos vni-
cè, nulli rei magis studebo, quàm vtilitati ve
strę: & quandiu pecuniæ mihi suppetent, non
per-

mittam vobis deesse quicquam. Contrà verò, si postkabita virtute diuertatis ad corruptissimos mores & degeneretis à parentibus, quorum incalpatissima fuit vita: augebo pœnas facinorum; tantùm abest vt eas imminuere velim. Si desideretis proficere in schola mea, fores apertæ sunt. Nullum penitus laborem detrecto, dummodò videam vos beneuolos, & animo in me propenso. Vt spero non pigebit vos meæ doctrinæ: nam (quod de Isocrate fertur) innumeri linguæ Latinæ principes ex meo ludo literario, tanquam ex equo Troiano, prodierunt. Nemo vestrûm propter adultam iam ætatem debet erubescere, quò minùs proficiat. Nam & Cato iam octogenarius operam dedit literis Græcis. Et parens eloquentiæ Cicero, post amplissimos in Republica magistratus, adhuc se dedit recoquendum Apollonio Miloni, clarissimo tunc dicendi magistro. Valete.

AD

AD LECTOREM.

HAbes, candidissime Lector Textoris, viri perpaucorũ hominum, aliquot epistolas non vulgaris eruditionis. Quem si fata diutius nobis seruassent incolumem, ausim vel inuidia teste, aut Momo iudice contendere, cæteros omneis nostræ tempestatis homines multis fuisse parasangis præcessurum, multisque præcursurum stadijs. Sed quid facias? sic vnumquemque sua manent fata. Stat Parcarum constans ordo & inuariabilis. Superest, Lector optime, vt mortuo, seu potius è morte ad vitam vocato, bene preceris; mortuum petulantissima non insecteris lingua: si vetat honestas iuxtà & pietas, mortuum lædere.

TETRASTICHON AD eundem pium Lectorem.

Quid tantis luges lachrymis? cur impia clamas
Numina? Textorem sic periisse putas?
Num periit clausa quem fouent sydera sorte?
Desine, Textoris molliter ossa cubant.

FINIS.